

कमलामाई नगरपालिका

सिन्धुली जिल्ला
बागमती प्रदेश

नगरपालिका पार्श्वचित्र

(Municipal Profile)

प्रतिवेदन

प्राक्थान

सिन्धुली जिल्लाको नौ स्थानीय तह मध्ये ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्त्व बोकेको कमलामाई नगरपालिका ४८२.३२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस नगरपालिकाको भूभाग चुरे क्षेत्रको गर्मी हुने ठाँउ देखि महाभारतको उच्च शृङ्खलासम्म विस्तारित छ । नेपालको प्रसिद्ध कमलानदीको उद्गम स्थलमा रहेको कमलामाई नदीको नामबाट यस नगरपालिकाको नामाकरण गरिएको हो । वि.सं.२०५३ सालमा तत्कालीन सिद्धेश्वर र भीमान गाउँ विकास समितिको समायोजन गरी कमलामाई नगरपालिका घोषणा गरिएको हो ।

“स्वच्छ, सफा र समृद्ध शहर, हिमाल र तराईको मिलनविन्दु कमलामाई नगर” भन्ने मूल नारा बोकेको यस नगरपालिका प्राकृतिक स्रोत, साधन र सुन्दरताले भरिपूर्ण छ । कमलामाई नगरपालिका सिन्धुली जिल्लाको दक्षिण भेगमा अवस्थित छ । यस नगरपालिकाले पूर्वमा तीनपाटन गाउँपालिका र दुधौली नगरपालिकालाई छोएको छ, उत्तरमा गोलञ्जोर र सुनकोशी गाउँपालिका र उत्तरपश्चिममा घ्याङलेख गाउँपालिका पर्दछ, तथाकमलामाई नगरपालिकाको पश्चिममा मरिण गाउँपालिका, दक्षिणमा महोत्तरी र धनुषा जिल्ला रहेको छ ।

सिन्धुली जिल्लामा यो नगरपालिका आफ्नै मौलिक परम्परा, संस्कृति, सामाजिक तथा धार्मिक क्षेत्रको जगेर्ना गरी अगाडि बढेको नगरपालिका हो । शहरीकरणको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था सहित यो नगरपालिका त्यस क्षेत्रमा परिवर्तनको उदाहरण र सम्वाहक पनि बनिरहेको छ । नेपालको संघीय पूनर्संरचना अनुरूप साविकको कमलामाई नगरपालिकामा डाढीगुराँसे, भद्रकाली, जलकन्या, रानीचुरी र रानीबास गाउँ विकास समितिहरू समावेस गरी विस्तार गरिएको हो ।

कमलामाई नगरपालिकालाई चौध वडामा विभाजन गरिएको छ । विकासका हिसावले नगरपालिकाको १० र १२ नं. वडा बाहेक सबै वडाहरूलाई राजमार्गले छोएको छ । कमलामाई नगरपालिकाको जनसङ्ख्या जम्मा ७६,५५३ रहेको छ । यो नगरपालिकामा तामाङ, मगर, नेवार, हायु, भुजेल, दनुवार, थामी, गुरुङ, ब्राहमण, क्षेत्री, दलित, माभी जस्ता विभिन्न समुदायको मानिसको बसोबास रहेको छ ।

नेपाल र वेलायतको “इस्ट इन्डियाकम्पनी” बिच भएको ऐतिहासिक युद्धको ऐतिहासिक जीवन्त स्मारक सिन्धुलीगढी पनि यसै कमलामाई नगरपालिकामा पर्दछ । यो नगरपालिका सिन्धुली जिल्लाको राजनीतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्त्व बोकेको स्थान हो । यस नगरपालिकामा कमलामाई, सिद्धबाबा, भद्रकाली लगायतका प्रसिद्ध धार्मिक स्थलहरू रहेका छन् । यि मठमन्दिर, गुम्बा र धार्मिक स्थलहरूको उचित संरक्षण नगरपालिकाले गर्दै आइरहेको छ ।

देशमा संघीय शासन प्रणाली सुरुवातसँगै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को व्यवस्थाबाट स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र, भूमिका र जिम्मेवारी पनि बढेको अवस्था हुनाले स्थानीय तहलेस्थानीय

सरकारको रुपमा कार्य गरी आफ्नो क्षेत्रमा विकास कार्य सञ्चालन गर्न आफै योजना बनाउने, योजना कार्यान्वयन गर्ने, आवश्यकस्रोत साधन आफैले जुटाउने, विकास निर्माणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र जनतालाई सेवा प्रवाह गर्ने जस्ता कार्यहरु सम्पादन गर्नु पर्दछ । स्थानीय सरकारको रुपमा रहेको नगरपालिकाले उल्लिखित कार्य गर्नको लागि आफ्नो क्षेत्रको सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, संस्थागत तथा अन्य विषयहरु सम्बन्धमा जानकारी गराउनको लागि नगरपालिकाको वर्तमान अवस्था भल्कने गरी वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने भएकोले यो कार्य गरिएको छ । यो वस्तुगत विवरण सम्पूर्ण घरधुरीमा गणकहरु परिचालन गरी तयार गरिएको हो । तथ्याङ्क सङ्कलनको क्रममा सकभर कोही पनि नछुटुन् र प्रश्नमा उल्लेख गरिएका सबै सूचनाहरु गणकले राम्रोसँग सङ्कलन गर्न सक्नु भन्ने अभिप्रायले एक एक दिन सुक्ष्म शिक्षण र प्रयोगात्मक प्रशिक्षण गराई कार्यक्षेत्रमा परिचालन गरिएको थियो । यो तथ्याङ्क सङ्कलन गर्दा विद्युतीय माध्यम अपनाइएको छ, जहाँ मोबाइल एप्लीकेसनको माध्यमबाट गणकहरुले सूचना लिने उक्त सूचना सोही दिन केन्द्रीय सर्भरमा पठाउने व्यवस्था गरिएको हुँदा केही त्रुटि भएमा सर्भर सञ्चालन गर्ने विज्ञले तुरुन्तै जाँच गरी सुधारको लागि पुनः गणकमा पठाउने व्यवस्था गरिएको थियो ।

सूचनालाई बढि भन्दा बढि यथार्थपरक बनाउने जिम्मा भने प्राथमिक रुपमा सूचना सङ्कलनकर्ता र सूचनाप्रदायकमा निर्भर गर्दछ । सूचना दिनेबाट सही सूचना दिइएन र लिनेले राम्रोसँग लिइएन भने सूचनाको विश्वसनीयतामा प्रश्न चिन्ह आउन सक्दछ । तसर्थ सूचनामा कमी कमजोरी नहोस् भन्नाका खातिर यस्ता विषयमा गणकलाई सरल रुपमा बुझाई परिचालन गरिएको थियो । वस्तुगत विवरण तयार गर्न अपनाइएका उपायहरु आफैँमा सन्तुलन कायम गर्न पर्याप्त आधारहरु रहेको हुनाले आशा छ, तथ्याङ्क तथा सूचनाहरु गुणस्तरीय नै छन् । यस प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिएका सूचनाहरुको अध्ययन गर्दा आवश्यक सूचनाहरु सबै प्राप्त भएको देखिन्छ । तथापि सूचनाले कहिले पनि पूर्णता पाउँदैन र यसमा सुधारका थुप्रै गुन्जाइस हुने हुँदा यो वस्तुगत विवरणबाट मात्र नभई यसका प्राथमिक सूचनाहरु, जुन विस्तृत रुपमा कम्प्युटरमा प्रवृष्ट गरिएको छ । उक्त सूचनालाई समेत हेरी सच्याउन, सुधार गर्न र अद्यावधिक गर्न सकिन्छ ।

अन्त्यमा, यो वस्तुगत विवरणको सही प्रयोग गरी नगरपालिकाको विकास योजना तर्जुमा गर्न, सेवा प्रवाहका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तथा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र अन्य आवश्यक कार्य गर्न सहज हुनेछ भन्ने आशा लिइएको छ ।

मेरो भन्नु

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरू तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । सो अनुसार नगरपालिकाको रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि नगरपालिकाको स्वरूप प्रष्ट हुने गरी वस्तुगत विवरण आवश्यक हुन्छ । यस नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, संस्थागत विकास तथा सुशासन कायम गर्नकोलागि नगरपालिकाभित्र सञ्चालन गरिनु पर्ने कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूलाई व्यवस्थित एवं तर्कबद्ध प्रणाली अनुरूप प्रस्तुत हुनु पर्ने आवश्यक हुन्छ । यसै उद्देश्य अनुरूप यस कमलामाई नगरपालिकाको बृहत वस्तुगत विवरण तयार गर्न घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत तथ्याङ्कहरू सङ्कलनगरी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

स्थानीय सरकारको रूपमा कार्य गर्ने नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको विद्यमान अवस्थाको वस्तुगत तथ्य सम्बन्धमा जानकारी राख्नु आवश्यक हुन्छ । सोही वस्तुगत विवरणको आधारमा तथ्यपरक र मान्य हुने गरी वस्तुस्थिति विश्लेषण गरीकानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथै विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्दछ भन्ने मान्यता हाम्रो पनि रहेकोले यस नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरिएको हो । यो वस्तुगत विवरणलाई विद्युतीय प्रणालीबाट समेत हरेक वर्ष अद्यावधिक गर्न सकिने हुँदा यो आधुनिक प्रणालीको माध्यमबाट समग्र नगरपालिकाको जनसङ्ख्या, आर्थिक तथा सामाजिक तथ्यहरूलाई अद्यावधिक गर्दै विकासलाई व्यवस्थित गर्दै लैजान सकिन्छ । नगरपालिका एउटा सरकारको रूपमा स्थापित भई सकेको वर्तमान अवस्थामा यस नगरपालिकाले आफ्नो नगर क्षेत्र भित्र गर्नुपर्ने कार्यहरूको लागि आवश्यक नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम तथा योजनाहरू तय गर्न यस दस्तावेजले मार्गदर्शन गरी आफ्नो लक्ष्यमा पुग्न सहयोग पुऱ्याउने विश्वास लिईएको छ ।

अन्त्यमा, कमलामाई नगरपालिकाको यस वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा सहयोग गर्ने कार्यपालिकाका सदस्यहरू, वडा सदस्यहरू, कर्मचारीहरू र परामर्शदाता लगायत सम्बद्ध सबै पक्षलाई उहाँहरूले गर्नु भएको परिश्रम र योगदानको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै धन्यवाद दिन चाहन्छु । यो वस्तुगत विवरणको सही प्रयोग गर्दै यो नगरपालिकाको दिगो विकासमा टेवा पुगोस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

.....
खड्ग वहादुर खत्री
नगर प्रमुख

दुई शब्द

नेपालको संविधानले तीन तहको सरकारहरूको व्यवस्था गरे अनुसार नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरू स्थानीय तहको रूपमा स्थापित छन् । नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई जिम्मेवारीहरू सुम्पेको अनुरूप स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई विभिन्न काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । सो बमोजिम आ-आफ्नो क्षेत्रको वस्तुगत विवरणहरू तयार गरी सोको आधारमा वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरू तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी पनि प्रदान गरेको छ । त्यसैले कमलामाई नगरपालिकाबाट यसको महत्त्वलाई आत्मसात् गरी वस्तुगत विवरण तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

यो वस्तुगत विवरण तयार गर्ने सिलसिलामा सम्पूर्ण नगरपालिकाक पदाधिकारीहरू तथा कर्मचारी र नगरपालिकाका विभिन्न कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरू सूचनाहरू उपलब्ध गराउने कार्यमा प्रत्यक्ष संलग्न भई कार्य गर्नु भएको थियो । नगरपालिकाका सम्बन्धित वडा अध्यक्ष तथा सदस्यहरूले घरधुरी छुटे नछुटेको र सही सूचनाहरू प्राप्त भए नभएकोबारे निगरानी गर्दै सूचनाहरूलाई अझ वस्तुगत बनाउन सहयोग गर्नु भएको थियो । यसको लागि नगरपालिकाको तर्फ र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट समेत हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । सूचनाहरू पूर्ण नहुन सक्दछन तर त्यसलाई समयानुकूल पूर्णता दिदै जानुपर्दछ । यो वस्तुगत विवरण विद्युतीय माध्यमबाट सङ्कलनगरिएको हुँदा यसलाई सोही माध्यमबाट अद्यावधिक गर्दै भविष्यमा पूर्णता दिन सकिन्छ, र नगरको यथार्थ विवरण लिन सकिन्छ, भन्ने बुझाई हाम्रो रहेको छ । यो वस्तुगत विवरणले नगरपालिकाले भविष्यमा बनाउनु पर्ने नीति, रणनीति र योजना तर्जुमा आदिमा समेत मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, कमलामाई नगरपालिकाको समग्र विकासमा मार्गदर्शन गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको यो वस्तुगत विवरण तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउने सम्बद्ध सबै पक्षहरूको परिश्रम तथा लगनशीलताको उच्च सम्मान गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

.....
मञ्जु देवकोटा
उपप्रमुख

दुई शब्द

विकास योजनाको लागि सूचना पूर्वसर्त नै मानिन्छ। सूचना विनाको योजना र योजनाविनाको विकासले चाहेको उपलब्धि हासिल गर्न र चाहेको गन्तव्यमा पुग्न सकिदैन भन्ने स्थापित मान्यता हो। नेपालमा योजनावद्ध विकासको थालनी पश्चात सूचनालाई पनि महत्त्वका साथ हेर्ने गरिएको छ, हरेक दशकमा गरिने राष्ट्रिय जनगणना, विभिन्न विषयसँग सम्बन्धित सर्वेक्षण वा गणनाहरु यसका उदाहरण हुन्। नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र विभिन्न कानून तथा नीतिगत व्यवस्थाले मार्ग निर्देशन गरे अनुसार स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरू तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र सो को कार्यान्वयनको अनुगमन समेत गर्नुपर्ने हुन्छ। सो को लागि स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रको समग्र विकासको लागि रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने र सो को प्रभावकारी कार्यान्वयन समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ रहेको छ। सोही मर्म अनुसार नै यस नगरपालिकाको आधार तथ्याङ्कको रूपमा यो नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको हो। यही आधार तथ्याङ्कको आधारमा नगरपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिज्यूहरुले यसलाई आत्मसात् गरी भविष्यमा योजना तर्जुमा गर्दा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा वा अन्य विविध अध्ययन र अनुसन्धानमा महत्त्वपूर्ण आधार हुने र समग्रतामा यसले नगरपालिकाको नतिजामुखी विकास व्यवस्थापनलाई सहयोग पुग्ने आशा लिएको छ।

तथ्याङ्कमा आधारित भएर विकास कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्ने तथा योजनाहरु सञ्चालन गर्ने र त्यसबाट प्राप्त सिकाइलाई पुनः योजना तर्जुमा प्रक्रियामा उपयोग गर्ने अभ्यासको प्रयोग गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो। यिनै अभ्यासलाई मूर्तरूप दिन यस वस्तुगत विवरणको प्रयोग गर्दै र त्यसलाई थप नतिजामूलक बनाउदै अघि बढ्न नगर कार्यपालिका, राजनीतिक दलहरु, निजी क्षेत्र लगायत नगरपालिकाका समग्र सरोकारवालाको सहयोग र सद्भाव रहने आशा लिएको छ। साथै यस वस्तुगत विवरणको माध्यमबाट कमलामाई नगरपालिकाको विकासको पथलाई दिनानुदिन अगाडि बढ्ने प्रेरणा मिल्नेछ भन्ने आशा लिएको छ।

अन्त्यमा, नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको कार्यमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने परामर्शदाताका विज्ञ टोलीहरु, स्थानीय गणकहरु लगायत वडा समितिप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहान्छु। यसका अतिरिक्त सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरु, सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरु, नगरपालिकाका कर्मचारी मित्रहरुप्रति उहाँहरुको योगदानको उच्च कदर गर्दै हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु।

धन्यवाद।

.....
विशकसेन ढकाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

परिच्छेद १: परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ वस्तुगत विवरणको औचित्य र महत्त्व	२
१.३ कानूनी र नीतिगत आधारहरू	३
१.४ वस्तुगत विवरण तयारी विधि	३
१.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा तयारी विधि	४
१.४.२ वस्तुगत विवरण ढाँचा छलफल तथा स्वीकृति गोष्ठी, कार्य योजना स्वीकृति	४
१.४.३ गणकहरूलाई तथ्याङ्कसूचना सङ्कलनबारे तालिम	४
१.४.४ वडागत फिल्ड परिचालन	५
१.४.५ नक्साङ्कन	५
१.४.६ वस्तुस्थिति विवरण तयारी (प्रोफाईल लेखन)	५
१.५ अध्ययनका सिमा	६
परिच्छेद २ नगरपालिकाको चिनारी	७
२.१ नगरपालिकाको अवस्थिति	७
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	८
२.६मानव विकास सूचकाङ्क	८
परिच्छेद ३ : पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था	१०
३.१ जनसङ्ख्या तथा घरधुरी वर्गीकरण	१०
३.२ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण	११
३.३ धर्मका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण	१३
३.४मातृभाषाको आधारमाजनसङ्ख्याको विवरण	१३
३.५ जातको आधारमा वर्गीकरण	१५

३.६ घरमुलीको विवरण	२१
३.७ पेसाका आधारमा वर्गीकरण	२२
३.८ अपाङ्गताको स्थितिको आधारमा वर्गीकरण	२२
३.९ अपाङ्गताको परिचयपत्रको प्रकारको आधारमा वर्गीकरण	२३
३.१० सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको विवरण	२३
३.११ बसोबास गरेको स्थान सम्बन्धी विवरण	२४
३.१२ स्वदेशमा अन्यत्र बसेका जनसङ्ख्याको आधारमा वर्गीकरण	२४
३.१३ विदेशमा बसेको देशको आधारमा वर्गीकरण	२६
३.१४ बसाइँसराइको आधारमा वर्गीकरण	२८
३.१५ व्यक्तिगत घटना दर्ताको आधारमा	२९
३.१६ वैवाहिक स्थितिको आधारमा वर्गीकरण	२९
३.१७ विवाह दर्ता गरेको आधारमा	३०
परिच्छेद ४ आर्थिक अवस्था	३१
४.१ विभिन्न किसिमका सिप विकास सम्बन्धी तालिममा संलग्न घरधुरी	३१
४.२ परिवारले एक वर्ष भित्र गर्ने औसत आम्दानी र खर्चको विश्लेषण	३१
४.३ वार्षिक रेमिट्यान्सको आधारमा वर्गीकरण	३२
४.४ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण	३४
४.५ जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण	३४
४.६ आफ्नो उत्पादनले खानपुग्ने समयका आधारमा परिवारको वर्गीकरण	३६
४.७ कृषि कार्यको लागि प्रयोग भएको जग्गा	३६
४.८ कृषि उपज उत्पादन वा बिक्री सम्बन्धी विवरण	३७
४.९ घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनाली र उत्पादन परिमाण	३८
४.१० परिवारले पालेको चौपाया तथा पशुपंक्षीको विवरण	३९

४.११ चौपाया तथा पशुपंक्षी, प्रकार, आम्दानी	४०
४.१२ माछा, मौरी तथा रेशमपालन गर्ने घरपरिवार र सोको उत्पादन	४२
४.१३ मौरीको घर सङ्ख्या र सोको उत्पादन	४२
४.१४ व्यवसायिक खेती गर्न इच्छुक घरधुरीको सङ्ख्या	४३
४.१५ वित्तिय संस्थासँग नागरीकको पहुँच	४३
४.१६ नगरपालिकामा सहकारी	४४
४.१७ गैर सरकारी संस्था/क्लब/समूह	४४
४.१८ उद्योग तथा कलकारखाना	४४
४.१९ मुख्य बजारहरु	४५
४.२० भू-उपयोग तथा स्वामित्व	४६
४.२०.१ वर्तमान भू-उपयोग तथा स्वामित्व	४६
परिच्छेद ५ सामाजिक अवस्था	४७
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशोधन विकास	४७
५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा माथि र पन्ध्र वर्ष भन्दा मुनिको साक्षरता विवरण	४७
५.१.२ शैक्षिक तहका आधारमा वर्गीकरण	४७
५.१.३ सामुदायिक विद्यालयहरु	४८
५.१.४ शिक्षकहरु विवरण	४९
५.१.५ विद्यार्थी सङ्ख्या	५०
५.१.६ छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको आधारमा	५१
५.१.७ विद्यालयको मापदण्डपूरा भएको आधारमा	५१
५.१.८ विद्यालयमा भएका सुविधा आधारमा	५१
५.१.९ संस्थागत विद्यालयहरु	५२
५.१.१० क्याम्पसहरुको विवरण	५३

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	५४
५.२.१ स्वास्थ्य संस्था	५४
५.२.२ स्वास्थ्य अवस्थाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण	५५
५.२.३ दीर्घरोग लागेका जनसङ्ख्याको विवरण	५५
५.२.४ विभिन्न कारणबाट एक वर्ष भित्र मृत्यु हुनेको विवरण	५६
५.२.५ मृत्यु हुनुमा देखिएको रोगहरुको विवरण	५६
५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ	५६
५.३.१ खानेपानीको स्रोत सम्बन्धी विवरण	५६
५.३.२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय	५७
५.३.३ आँगनबाट निस्कने ठोस फोहोरलाई व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी	५७
५.४ कला, भाषा तथा संस्कृति	५८
५.४.१ सांस्कृतिक सम्पदा	५८
५.४.३ ऐतिहासिक महत्त्वका सम्पदा	६८
५.४.४ प्राकृतिक स्रोत	६९
परिच्छेद ६ भौतिक विकासको अवस्था	७०
६.१ यातायात पूर्वाधार	७०
६.२.१ घरधुरी अनुसार खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धनका स्रोतहरु	७३
६.२.२ परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोतहरु	७४
६.२.३ घरपरिवारले प्रयोग गर्ने विद्युतिय तथा यातायातका साधनहरु	७५
६.३ आवास तथा भवन	७५
६.३.१ घर /भवन मापदण्ड पालना सम्बन्धी विवरण	७५
६.३.२ रङ्गानाको प्रकार अनुसार घरधुरीको विवरण	७५
६.३.४ घरको नक्सा पास सम्बन्धी विवरण	७६

६.३.५ घरको जोखिम सम्बन्धी विवरण	७७
६.३.६ घरको जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विवरण	७७
६.३.६ विपद् तथा संवेदनशील क्षेत्र प्रकार सम्बन्धी विवरण	७८
६.३.८ हाल बसोवास गरि रहेको घर भूकम्प प्रतिरोधी सम्बन्धी अवस्था	७८
परिच्छेद ७. वन तथा वातावरणीय स्थिति	७९
७.१.वन क्षेत्रको अवस्था	७९
७.१.१ वन क्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण	७९
७.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण	७९
७.१.२ वन्यजन्तु तथा वनस्पति सम्बन्धी विवरण	८६
अनुसूची १ जनप्रतिनिधिहरु	८८
अनुसूची २	१०३
कमलामाई नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सहकारी संस्था	१०४
अनुसूची ३	१०७
बिद्यालयको विवरण	१०७
अनुसूची ४	११०
स्रोतनक्साहरु	११०

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान बमोजिम नेपालको विकास र यहाँका जनताको आवश्यकता परिपूर्ति तथा सेवा प्रवाहको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन र स्थानीय साधन, स्रोत र सिपको अधिकतम उपयोग गरी विकास कार्यलाई व्यवस्थित एवं नतिजामूलक गराउन तथा सेवा प्रवाहलाई जनताको घर दैलोसम्म पुर्याउने उद्देश्यको साथ स्थानीय तहको गठन गरिएको हो । साथै आफ्नो शासन आफ्नो नजिकको जनप्रतिनिधिमूलक संस्था मार्फत हुने व्यवस्था गरी स्थानीय स्वशासनको मर्म अनुरूप स्थानीय सरकारको व्यवस्था गरिएको सन्दर्भमा स्थानीय तहले आन्तरिक आम्दानीको स्रोत पहिचान र आफ्नै वित्तीय स्रोतको अभिवृद्धि तथा त्यसको अधिकतम उपयोग गरी विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र आय वृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन भई रोजगारीको सिर्जना मार्फत गरिबी निवारण गरी समृद्ध स्थानीय तहको निर्माण गर्ने मुख्य जिम्मेवारी स्थानीय तहको हो । नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्तसमानीकरण अनुदान, ससर्त अनुदान र अन्य अनुदान तथा आन्तरिक स्रोतबाट प्राप्त रकम सभाबाट विनियोजन भई पारित भएको बजेट तथा विकास कार्यक्रम नगरपालिका क्षेत्रमा विषयगत र क्षेत्रगत आधारमा खर्च गर्न तथ्याङ्क सूचनाको आवश्यकता हुन्छ । त्यसैले जनताको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न नगरपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, सांस्कृतिक, संस्थागत तथा अन्य विविध विषयहरूको वर्तमान अवस्था भल्कने गरी वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

आफ्नो क्षेत्रमा सामाजिक विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, कृषि विकास, पर्यटन विकास, सिँचाई व्यवस्था, उद्योग स्थापना, विद्यालय तथा खेल मैदान निर्माण, मर्मत संभारका काम र प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमहरूको आवश्यकता बारेमा स्थानीय जनप्रतिनिधि र नागरिकहरूलाई जानकारी हुनु पर्दछ । साथै आन्तरिक राजस्व आम्दानी के कति उठ्न सक्दछ, हामी के कति आत्मनिर्भर छौं, हाम्रो कुल बजेटमा आन्तरिक स्रोतको योगदान कति रहन्छ भन्ने विषयमा पनि जानकारी हुनु पर्दछ । प्राप्त भएको अनुदान र आन्तरिक स्रोत उत्पादक क्षेत्रमा लगानी गरी जनताको जीवनस्तर सुधार हुने खालका रोजगारी सिर्जना गर्न, गरिबी निवारण जस्ता कार्यहरू सञ्चालन र सो को लागि आन्तरिक राजस्व कसरी वृद्धि गर्ने तथा बजेटको औचित्यपूर्ण रूपमा अधिकतम उपयोगतर्फ पनि ध्यान जानु पर्ने हुन्छ । नगरपालिकाको कुल जनसङ्ख्या, शिक्षित र अशिक्षित जनता, कृषि वा अन्य पेसाको माध्यमबाट जीविकोपार्जन गर्ने जनताको सङ्ख्या आदि कुराहरूको राम्रो हेक्का हुन पनि जरुरत देखिन्छ । जनताको जीवनस्तरमा प्रत्यक्ष गुणात्मक सुधार र समृद्धि हुने जस्ता कार्यक्रम, स्वरोजगारीमूलक सिप सिकाइ, जनतालाई कृषि पेसामा आत्मनिर्भर बनाई बजार विकासमा टेवा, नगदेवाली तथा अन्य जडीबुटीहरू उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरणबारे पनि जानकारी हुनु पर्दछ । यी समग्र विषयबारे

जानकारी हुन सहज होस् भन्ने उद्देश्य राखीयस नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणको दस्तावेज तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणबाट कमलामाई नगरपालिकाको विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहको कार्यमा सहयोग पुग्ने छ ।

१.२ वस्तुगत विवरणको औचित्य र महत्त्व

नेपालको संविधान, संघीयता र स्थानीय स्वशासनको भावना अनुरूप स्थानीय तहलाई कार्यहरूको जिम्मेवारी, वित्तीय जिम्मेवारी, प्रशासनिक तथा कर्मचारी व्यवस्थापनको जिम्मेवारी कानूनबाट नै व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय स्तरमा सेवा प्रवाहको अधिकार र पूर्ण जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई नै प्रदान गरेको छ । स्थानीय तहहरूलाई कानूनद्वारा नै आफ्नो स्थानीय तहको योजना तयार गर्ने, योजना कार्यान्वयन गर्ने, आन्तरिक स्रोत परिचालनको लागि कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर तोक्ने अधिकार प्रदान गरेको छ ।

कानूनले नैस्थानीय तहलाई स्थानीय सरकारको रूपमा स्थापना गरी व्यापक कार्यक्षेत्र, अधिकार तथा जिम्मेवारीहरूसहित प्रत्यक्ष उत्तरदायी बनाएको छ । यसैले विस्तृत तथ्याङ्क र सूचनामा आधारित योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने जिम्मेवारी पनि नगरपालिकाको रहेको छ । नगरपालिकासँग जबसम्म आफ्नो भूगोलको सही तथ्याङ्क तथा अवस्था भल्कने सूचना हुँदैन तबसम्म भविष्यमा कँहा कस्ता योजना सञ्चालन गर्ने र कस्तो सेवा सुविधा नागरिकलाई प्रदान गर्ने भन्ने विषयमा अन्यौल हुने हुँदा नगरपालिकाले सर्वप्रथम आफ्नो क्षेत्रको वस्तुगत विवरण तयार गरी वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाको विकास निर्माण र सेवामा निर्वाचित जनप्रतिनिधि तथा नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी हुन्छ । नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरूले जनतासँगै प्रतिवद्धता गरी निर्वाचित भएका हुन्छन् र ती प्रतिवद्धताहरू कार्यान्वयन गर्न वार्षिक, आवधिक र रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी विकास निर्माणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । यस्ता विकास निर्माणका योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा र सञ्चालन गर्नको लागि नगरको समग्र स्वरूप भल्कने गरी तथ्याङ्क र सूचनाहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ ।

अतः कमलामाई नगरपालिकाले विकासका प्रयासहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न तथ्याङ्कको अपरिहार्यतालाई मध्यनजर राखी यस नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण (Municipal Profile) तयार गरेको छ । वस्तुगत विवरण तयारी पश्चात कमलामाई नगरपालिकाको जनसङ्ख्या लगायत आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, शैक्षिक, वातावरण आदिको विषयमा वर्तमान अवस्थाको स्पष्ट स्वरूप यो वस्तुगत विवरणबाट जानकारी हुने आशा लिइएको छ ।

१.३ कानूनी र नीतिगत आधारहरु

संवैधानिक व्यवस्था, नीतिगत निर्णय तथा व्यवस्था, तथ्याङ्कका मान्य सिद्धान्त र आधार, विगतका अनुभव तथा सिकाइलाई आधार मानी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यो वस्तुगत विवरण तयारीमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण कार्यविधि, २०७५, नेपाल सरकारको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, तथ्याङ्क ऐन, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ जस्ता कानूनी र नीतिगत व्यवस्था र साविकमा गाउँ, नगर र जिल्लाको वस्तुगत विवरण तयारीमा अभ्यास गरिएको ढाँचा, विधि तथा प्रक्रियालाई प्रमुख आधारको रूपमा लिईएको छ । खास गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा हरेक स्थानीय तहले आफ्नो स्थानीय तहको विस्तृत रूपमा तथ्याङ्क सङ्कलनगर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । सो अनुसार योजना तर्जुमा र तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्नुपर्ने व्यहोरा उल्लेख छ । प्रस्तुत ऐनमा जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क सङ्कलन प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा स्रोतनक्साको अध्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरिएको छ । उल्लिखित कानूनी, नीतिगत आधारहरु र विगतका अभ्यासहरुलाई मध्यनजर राखी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.४ वस्तुगत विवरण तयारी विधि

कमलामाई नगरपालिकाको वस्तु स्थिति विवरण तयार गर्दा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयद्वारा जारी गाँउ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७४ ले निर्देशन गरे अनुसारका निर्दिष्ट सूचक र विधिहरुमा रहदै स्थानीय तहको आवश्यकता अनुसार केही सुचकहरु थपगरी निम्न विधि तथा प्रकृया अवलम्बन गरिएको छ ।

चरणहरु	विधि तथा प्रकृया
प्रथम चरण	वस्तुगत विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा विधि तयारी
दोस्रो चरण	वस्तुगत विवरण ढाँचा छलफल तथा स्वीकृति गोष्ठी तथा कार्य योजना स्वीकृति
तेस्रो चरण	नगरपालिकाद्वारा नियुक्त गणकहरुलाई घरधुरी तथ्याङ्क तथा संस्थागत तथ्याङ्क सूचना सङ्कलन सम्बन्धी तालिम
चौथो चरण	तथ्याङ्क सङ्कलन सफ्टवेयरलाई मोबाइल एपमा प्रवृष्टी
पाँचौ चरण	गणकहरुलाई वडा तहमा परिचालन

चरणहरू	विधि तथा प्रकृया
छैठौ चरण	गणकहरुबाट हरेक दिन सङ्कलित तथ्याङ्कलाई सर्वरमा पठाउने कार्य
सातौ चरण	प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने
आठौ चरण	तथ्याङ्कलाई पुनः वडा समितिसँग छलफल गरी प्रमाणिकरण
नवौचरण	विश्लेषण सहित अन्तिम तथ्याङ्कसहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने

१.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा तयारी विधि

तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि सर्वप्रथम परामर्शदाताको विज्ञ टोलीद्वारा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयद्वारा जारी घरघुरी सर्वेक्षणका सुचक सहितका नमूनालाई कमलामाई नगरपालिकाको आवश्यकता अनुसार केही सुचक थप गरी तयार गरीयो । यसै गरी दोस्रो तहको संस्थागत सूचना सङ्कलनका लागि समेत सर्वेक्षण औजार परिमार्जन गरी कमलामाई नगरपालिकामा पेस गरियो ।

१.४.२ वस्तुगत विवरण ढाँचा छलफल तथा स्वीकृति गोष्ठी, कार्य योजना स्वीकृति

परिमार्जित तथ्याङ्क सूचना सङ्कलन फरम्याटलाई कार्यशाला गोष्ठीमा प्रस्तुति गरेपछि व्यापक छलफल भयो र घरघुरी सर्वेक्षण र संस्थागत सूचना सङ्कलन फारम दुवैमा आवश्यक सुझाव र आवश्यक प्रश्नावलीहरु थपघट गरी सोही गोष्ठीमा स्वीकृत गरियो । यसै गरी परामर्शदाताद्वारा पेस गरिएका कार्य योजना समेतलाई केहि परिमार्जन गरी सोही गोष्ठीबाट अन्तिम रूप दिइयो ।

१.४.३ गणकहरुलाई तथ्याङ्कसूचना सङ्कलनबारे तालिम

तथ्याङ्क सूचना सङ्कलनको लागि नगरपालिका सँगै भएको सहमति अनुरूप प्रत्येक वडामा २ जनाका दरले १४ वटा वडामा २८ जना गणकहरुलाई नियुक्त गरिएको थियो । गणकहरु चयन गर्दा न्यूनतम १२ कक्षा पास गरेको र सो वार्डका स्थानीय वासिन्दालाई प्राथमिकता दिइएको थियो । गणकहरु चयनगरी सकेपछि परामर्शदाता र नगरपालिकाको सहमतिमा एक दिने तथ्याङ्क सूचना सङ्कलन तालिम आयोजना गरिएको थियो । तालिम मुख्यतया घरघुरी सर्वेक्षणमा केन्द्रित थियो तर संस्थागत सूचना सङ्कलन औजारको बारेमा समेत प्रशिक्षण प्रदान गरिएको थियो । तालिममा अपनाइएका विधिहरुमा कक्षा कोठा प्रस्तुतिकरण तथा छलफल, सहभागिहरु बीच नै घरघुरी तथ्याङ्क सङ्कलन औजारप्रयोग (MockSurvey) र सबै सहभागिहरुलाई फिल्डमा पठाई घरघुरी सर्वेक्षण औजारको प्रयोग (FieldTesting) गरी तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको थियो । प्रयोगात्मक अभ्यास पश्चात सहभागिहरुलाई सर्वेक्षणका दौरानमा लाग्ने समय र केहि समस्या भए सो बारे छलफल गरिएको थियो । प्रमुख

समस्यामा घरमुली घरमा नभेटिने, घर रहेता पनि अन्यत्र बसोवास गर्ने गरेको अवस्था र सकभर सबै सूचना दिन नचाहने रहेको पाइयो । प्रयोगात्मक अभ्यास पश्चात गणकहरुले मोबाइल मार्फत भरेका तथ्याङ्कहरु इमेल मार्फत सर्भरमा पठाउने तरिकाको बारेमा सिकाइएको थियो ।

१.४.४ वडागत फिल्ड परिचालन

तालिम पश्चात सबै २८ जना गणकहरु आ-आफ्नो तोकिएको वार्डमा गई १४ वटै वार्डबाट मोबाइल एप मार्फत सूचना सङ्कलनको कार्य सम्पन्न गरियो । घरधुरी सर्वेक्षण कार्यका लागि एक महिनाको समय तोकिएको थियो । यद्यपी सो अवधिमा सबै गणकहरुले आफ्नो जिम्माको कार्य सम्पन्न गरी सङ्कलित तथ्याङ्कहरु मोबाइल एपबाट सर्भरमा पठाउन भने सकेका थिएनन् । तथ्याङ्क सङ्कलनको अवधिमा समय समयमा सर्भर हेरी प्राप्त तथ्याङ्कहरुलाई सुधार गर्न गणकहरुलाई सुभाइएको थियो । साथै सङ्कलित तथ्याङ्कलाई अन्त्यमा वडा अध्यक्षबाट अनुगमन गर्न लगाई घरधुरी छुटे नछुटेको बारेमा छलफल गरी सबै घरधुरीको तथ्याङ्क समावेश भएकोबारे सुनिश्चित गरिएको थियो ।

१.४.५ नक्साङ्कन

भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित सूचना व्यवस्थापन पद्धति (GIS) को माध्यमबाट सूचनालाई नक्सामा प्रवृष्टी गरी नक्सातयार गरियो। यस्तो नक्सामा देहाय अनुसारका विषयहरुलाई समावेश गरिएको थियो ।

- भू-उपयोग नक्सा
- सडक सञ्जाल नक्सा
- भिरालोपन नक्सा
- वस्ती स्तरीय नक्सा

१.४.६ वस्तुस्थिति विवरण तयारी (प्रोफाईल लेखन)

मोबाइल एपबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई परामर्श दाताका टोलीद्वारा विश्लेषण गरी नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको थियो । सोही विश्लेषणको आधारमा नगरको वस्तु स्थिति विवरण (नगर प्रोफाईल) तयारी गर्ने कार्य परामर्श दाताहरुद्वारा सम्पन्न भएको थियो ।

१.५ अध्ययनका सिमा

परामर्शदाताको टोलिद्वारा नगर वस्तुगत विवरण तयार गर्ने कार्य पूर्व निर्धारित कार्ययोजना अनुसार गर्ने प्रयत्न गरे तापनि कतिपय कारणहरूले गर्दा तोकिएको समयमा कार्य सम्पन्न गर्न सकिएन । अध्ययनका दौरानमा गणकहरूद्वारा जानकारी गराए अनुसार कतिपय घरधनीहरूका घर नगरपालिका भित्र भएतापनि घरपरिवारका कुनै सदस्यहरू उक्त स्थानमा बसोबास नगर्ने गरेकोले तथ्याङ्क लिन कठिनाई भएको । यस्तो अवस्थामा छरछिमेकबाट सामान्य सूचना लिई फोल्डर भर्ने कार्य भएपनि सो घरमुलीका पूर्ण विवरण उपलब्ध हुन नसकेको । यसै गरी तथ्याङ्क सूचना सङ्कलन गर्न जाँदा घरमुली वा सूचना प्रदायक उपस्थित नहुँदा एउटा घरको सूचनासङ्कलन गर्न गणकहरूलाई पटक पटक जानुपरेकोले सूचना सङ्कलनमा केही ढिलाई भएको पाइयो । संस्थागत सूचनाका सन्दर्भमा भर्खरै गाभिएको साविकका गा.वि.स.बाट कुनै तथ्याङ्क लिन नसक्नाले संस्थागत सूचनाहरू एकिकृत रूपमा उपलब्ध हुन कठिनाई भएको पाइयो ।

परिच्छेद २ नगरपालिकाको चिनारी

२.१ नगरपालिकाको अवस्थिति

अक्षांश : २७°०१' देखि २७°३२'

देशान्तर : ८५°७९' देखि ८६°०८'

सिमाना

पूर्वमा : तीनपाटन गाउँपालिका र दुधौली नगरपालिका

पश्चिममा : मरिण गाउँपालिका

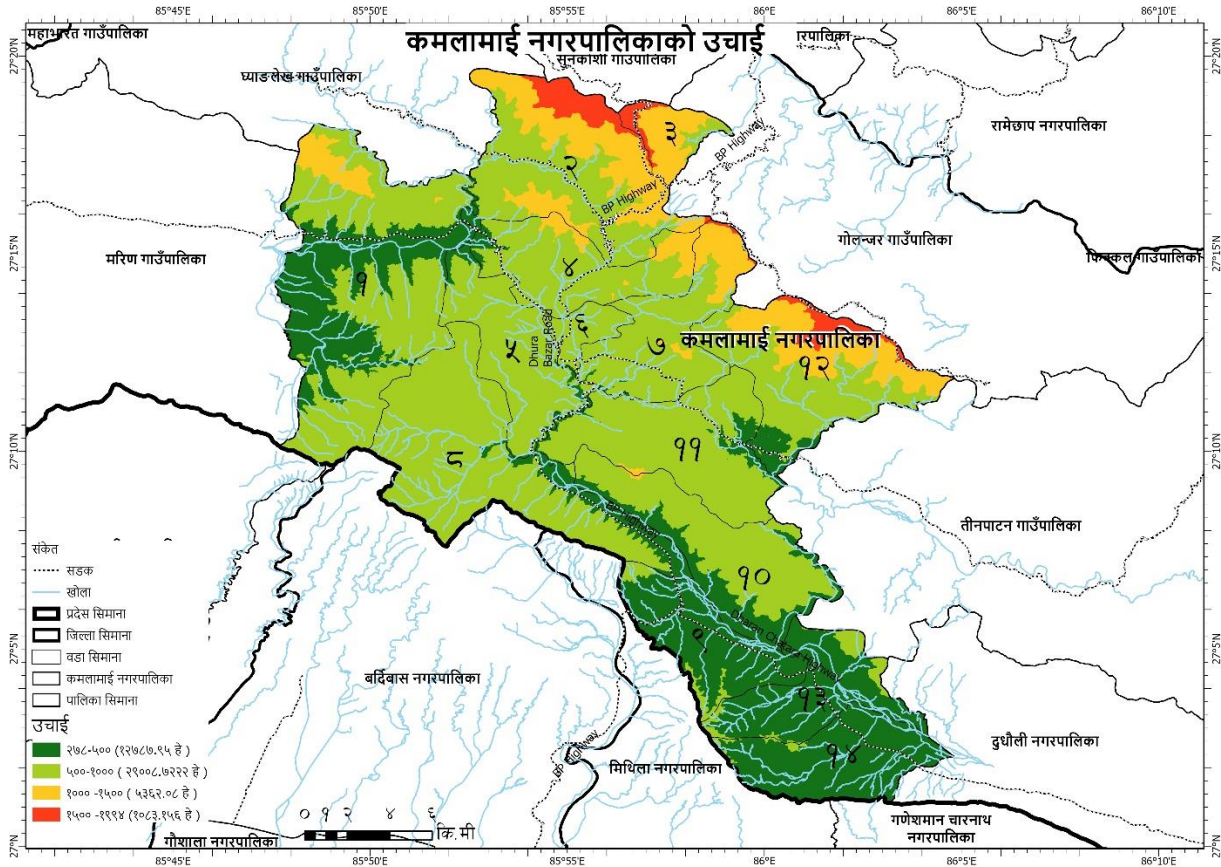
उत्तरमा : गोलाञ्जर, घ्याङलेख र सुनकोशी गाउँपालिका

दक्षिणमा: महोत्तरी जिल्लाको बर्दिबास नगरपालिका, सर्लाहीजिल्लाको लालबन्दी र ईश्वरपुर नगरपालिका र

धनुषा जिल्लाको मिथिला नगरपालिका

उचाई: समुद्र सतहबाट तल्लो २७८ मिटर देखि माथिल्लो सतह १९९४ मिटर सम्म ।

हावापानी : विषम (उष्ण, उपोष्ण र समशीतोष्ण)

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

ऐतिहासिक वीर गाथा बोकेको सिन्धुली जिल्ला आफ्नो गौरवशाली इतिहासलाई आफ्नै अपार प्राकृतिक स्रोत साधन र ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पदामा जीवन्त रहन सक्षम रहेको छ। सिन्धुलीय मानवताको अथक परिश्रम अनि पसिनाले सिञ्चित हुँदै राष्ट्रियतामा एक अविरल धारको रूपमा निरन्तर प्रवाहित भइरहेको छ। सिन्धुली जिल्ला ।

वर्तमान राज्यको पुनर्संरचना पश्चात सिन्धुली जिल्ला दुई नगरपालिका र सात वटा गाउँपालिकाहरूमा विकेन्द्रीत भएको छ। जसमध्ये कमलामाई नगरपालिका पनि एक हो। नेपालको प्रसिद्ध कमलानदीको उद्गमस्थलमा रहेको कमलामाई देवीको नामबाट वि.सं. २०५३ मा तत्कालीन सिद्धेश्वर र भीमान गाउँ विकास समितिलाई समायोजन गरी घोषणा गरिएको नगरपालिका हो। संघीय नेपालको पुनः संरचनामा साविक कमलामाई नगरपालिका, डाढी गुराँसे, भद्रकाली, जलकन्या, रानीचुरी र रानीवास गाउँ विकास समितिहरू समाहित भइ पुनः कमलामाई नगरपालिकाको रूपमा स्थापित भएको हो।

२.३ धरातलीय अवस्था

यस नगरपालिका महाभारत पर्वतमा पर्ने हुनाले प्रायः भिरालो जमिन छ। यहाँ खोला किनारामा बलौटे पत्थरिलो र अन्य भागमा रातो फुस्रो माटो पाईन्छ।

२.४ प्राकृतिक सम्पदा

प्राकृतिक रूपले मनोरम साल, सिरिस, खयर, बरौं, कर्मा, जामुन, वेल, कुसुम, सिमल, लामपाते कटुस, चिलाउने, उत्तिस, लाकुरी आदी जस्ता रुखहरू र लंगुर, दुम्सी, रातो मृग, चितुवा, बाँदर, मलसाप्रो, बाघ, आदि प्रकारका जनावर आदिको बासस्थानको रूपमा रहेको यस नगरपालिका मरिण खोला, कमला खोला, गडौली खोला, चँदाहा खोला, ग्वाङ खोला, जिर्गाहा खोला, धनमना खोला आदि खोलाहरू यस नगरपालिका भित्र रहेका छन्।

२.५ सांस्कृतिक उत्कृष्टता

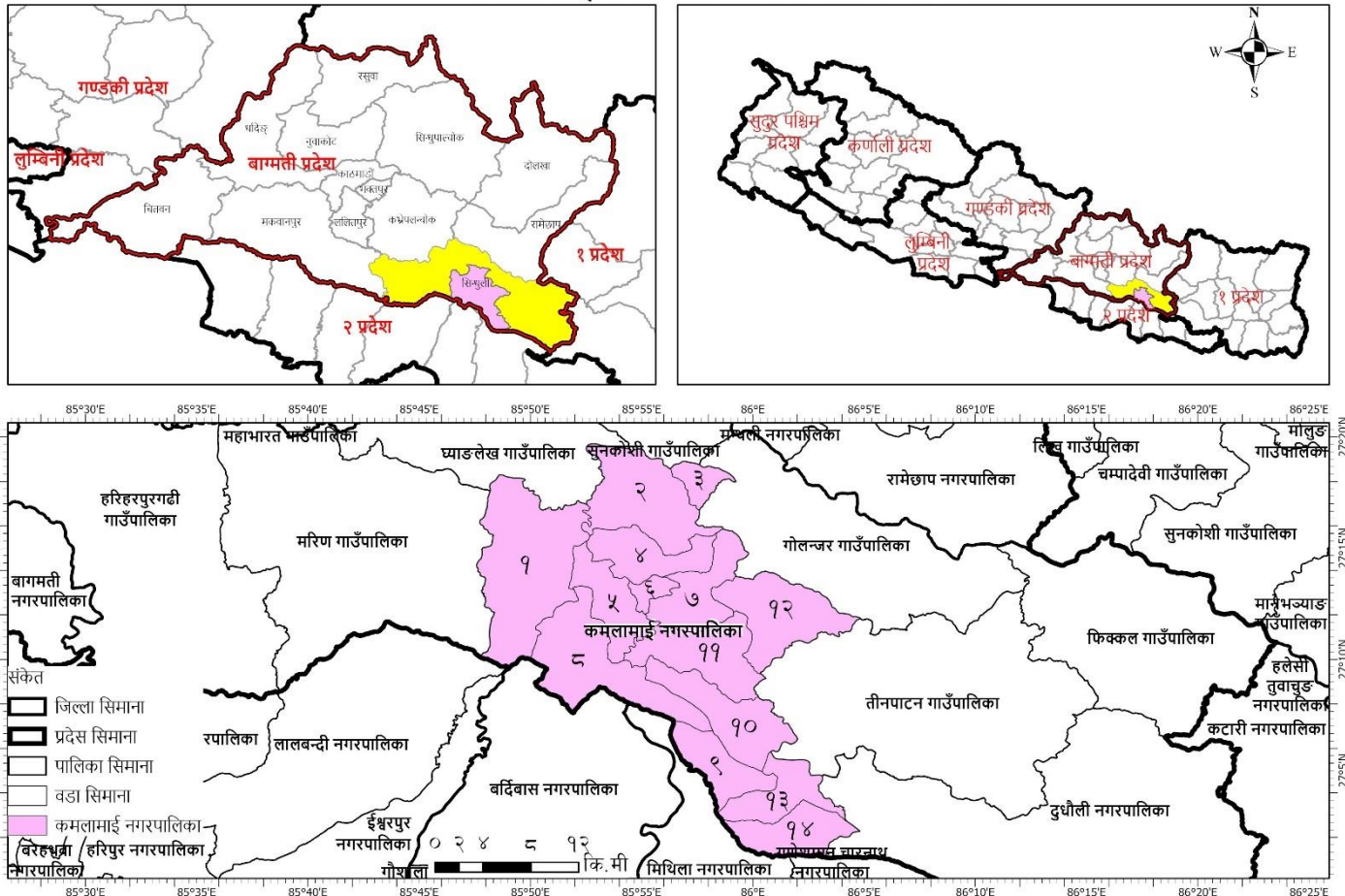
यस नगरपालिका मनाईने मुख्य चाडपर्वहरूमा दशैं, तिहार, हरितालिका तीज, रामनवमी, शिवरात्री, फागुपूर्णिमा, बुद्धपूर्णिमा, नागपञ्चमी, माघेसङ्क्रान्ति, साउने सङ्क्रान्ति, कृष्णजन्माष्टमी, चैतेदशैं, हरिशयनी एकादशी, हरिबोधिनी एकादशी, कुशे औँसी आदि पर्दछन् भने सोनाम ल्होसार, ग्याल्पो ल्होसार, साकेला नाच, लाखे नाच, बालन नाच, कोशी पुजा (लदि पुजा), साकेला नाचले संस्कृतिलाई जगेर्ना गरेको छ।

२.६ मानव विकास सूचकाङ्क

इ.सं. २०१९ को, Global Human developmentको Report अनुसार नेपालको औसत मानव विकास सूचकाङ्क ०.४९, औसत आयु ६८.८ वर्ष, र औसत वार्षिक आमदानी १,१६० डलर प्रतिव्यक्ति देखिएको छ। इ.सं. २०१९ को, Global Human development को Report अनुसार सिन्धुली जिल्लाको औसत मानव विकास

सूचकाङ्क ०.४४, औसत आयु ७०.०४ वर्ष, र औसत वार्षिक आमदानी ८८२ डलर प्रति व्यक्ति देखिएको छ ।

कमलामाई नगरपालिका को अवस्थिति नक्सा

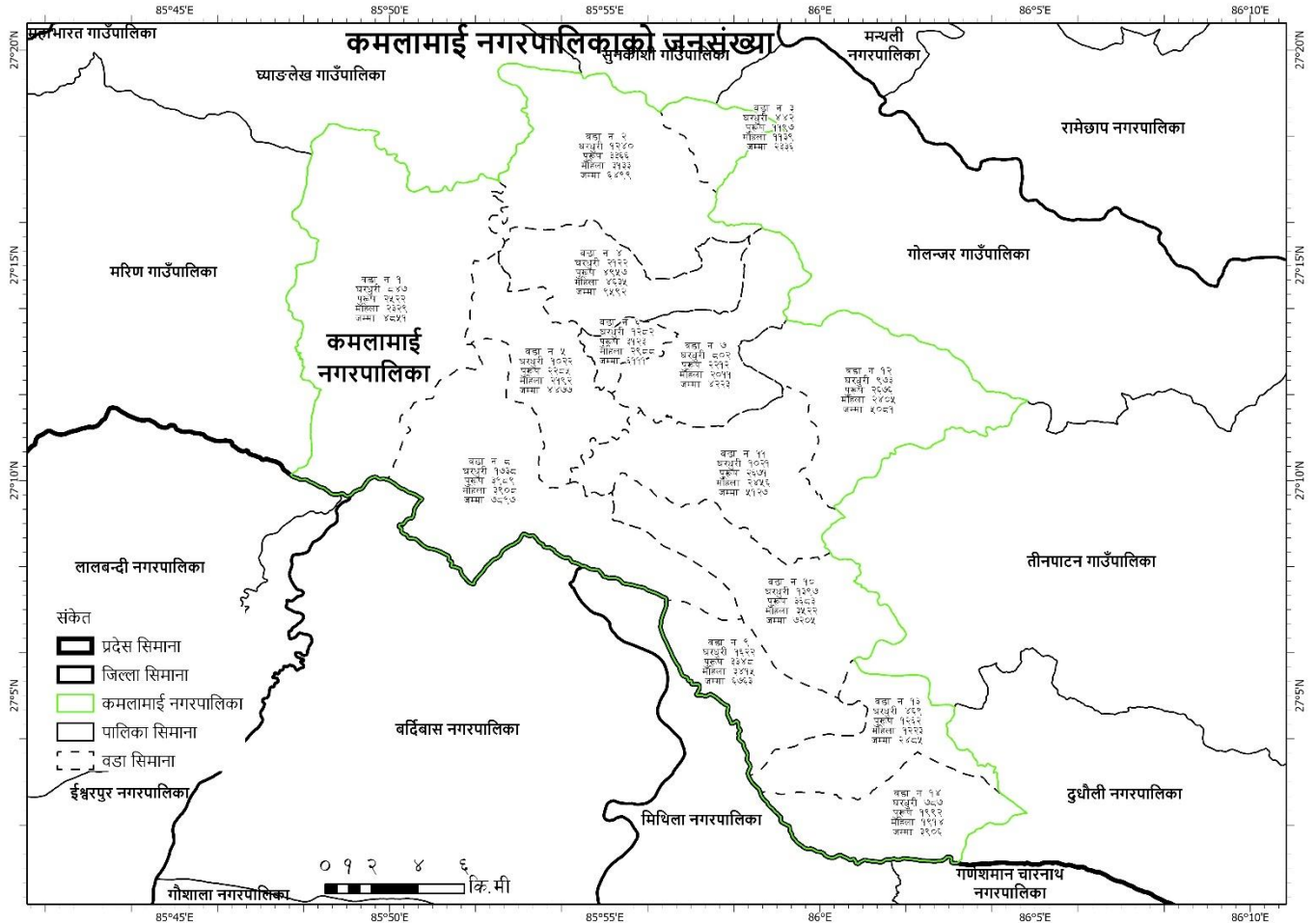
परिच्छेद ३ : पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था

३.१ जनसङ्ख्या तथा घरधुरी वर्गीकरण

कमलामाई नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षणबाट घरधुरीको सङ्ख्या जम्मा १५७६४ देखिन आएको छ भने कुल जनसङ्ख्या ७६५५३ जना रहेका छन्। सबैभन्दा बढी घरधुरी वडा नं. ४ मा १३.५ प्रतिशत रहेका देखिन्छ र सबै भन्दा कम घरधुरी वडा नं.३ मा ३.०५ रहेको छ। त्यस्तै जनसङ्ख्याको विवरण हेर्दा पनि यस नगरपालिकामा सबभन्दा बढी जनसङ्ख्या वडा नं. ४ मा देखिन्छ। वडागत रूपमा घरधुरी तथा जनसङ्ख्या को विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. :३.१ घरधुरी र जनसङ्ख्याको आधारमा वडागत वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	कुल संख्या
घरधुरी	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	१७३	४६९	७८७	१५७६४
जनसङ्ख्या	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३
घरधुरी प्रतिशत	७.८६	५.३७	२.८	१३.५	११	१०.३	८.८६	६.४८	८.१३	५.०९	६.४८	६.१७	२.९८	४.९९	१००
जनसङ्ख्या प्रतिशत	८.४८	६.३४	३.०५	१२.५	१०.३	८.८३	९.४१	५.८५	७.९८	५.५२	६.७	६.६४	३.२५	५.१	१००
क्षेत्रफल (हे.)	८२५४.४८	५०४१.३६	९०३.१६	२७०८.९५	२६८१.७८	५९२.४६	२८७५.५३	५७७६.५६	२४१७.५०	३७३१.०४	३८०८.८७	४३२९.३७	२४३४.६७	२६३८.४९	४८१९२.२५

३.२ उमेर तथा लिंगका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

लिंगका आधारमा जनसङ्ख्या को तथ्याङ्क सङ्कलन गर्दा कुल जनसङ्ख्यालाई २ समूहमा राखेर सङ्कलन गरिएको छ । कुल जनसङ्ख्यामा ५१.३१ प्रतिशत पुरुष, ४८.६८ प्रतिशत महिला रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा हेर्दा सबै भन्दा बढी गरिएको वर्गीकरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.२.१ लिंगका आधारमा वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	कुल संख्या
पुरुष	३३६६	२५२२	११९७	४९५७	३९८९	३३४८	३६८३	२२८५	३१२३	२२१२	२६७१	२६७६	१२६२	१९९२	३९२८३
महिला	३१३३	२३२९	११३९	४६३५	३९०८	३४१५	३५२२	२१९२	२९८८	२०११	२४५६	२४०५	१२२३	१९१४	३७२७०
जम्मा जनसंख्या	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३
% पुरुष	५१.७९	५२	५१.२	५१.७	५०.५	४९.५	५१.१	५१	५१.१	५२.४	५२.१	५२.७	५०.८	५१	५१.३१
% महिला	४८.२०	४८	४८.८	४८.३	४९.५	५०.५	४८.९	४९	४८.९	४७.६	४७.९	४७.३	४९.२	४९	४८.६८
जम्मा	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००

तालिका नं.३.२.२ लिंग र उमेरका आधारमा वर्गीकरण

वडा	१		२		३		४		५		६		७		८		९		१०		११		१२		१३		१४		जम्मा
	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	
सदस्यको लिङ्ग	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	
० देखि ६ महिना	२१	१०	१३	११	५	२	३६	२८	२३	२५	१९	२४	३०	२०	१६	१९	१९	२८	१६	१२	२०	२४	१५	१२	१०	१२	१६	२६	५१२
६ देखि १ वर्ष	१८	२१	१५	१९	१२	१०	३५	४४	२२	२३	१७	१२	२३	२४	१८	१५	१९	१४	१३	२०	२३	१९	२२	१८	१४	६	१७	५	५१८
१ देखि २ वर्ष	३६	३६	२०	१६	१३	१२	४०	३७	४३	३०	१८	१९	३४	१६	२१	१७	२१	३१	१९	१६	२६	१३	२४	२१	७	१७	१३	१९	६३५
२ देखि ५ वर्ष	१४२	१४५	१००	१२०	४७	४०	२३४	१८५	१९७	१६६	१३५	१०१	१४२	११९	११६	८३	१२८	१०८	८७	१००	१४०	११५	१३४	१३६	८१	६७	१००	९४	३३६२
५ देखि १० वर्ष	३०४	२८२	२०३	१७४	१११	१०३	४३०	३८४	३३९	३२२	२९७	२४४	२७७	२४८	१८८	१७५	२५१	२२०	१७४	१४०	१९४	२१०	२३७	२११	८९	९१	१७७	१९३	६२६८
१० देखि १९ वर्ष	६८०	५८४	४५७	४१३	२१५	१९३	९०१	७५५	७००	७०५	६०५	५८३	६२९	६४२	३९५	३७६	५४२	४५५	४६५	३५९	५१३	४७१	५०४	४८९	२३७	२१२	३६७	३३७	१३७८४
१९ देखि ४९ वर्ष	१६५८	१५२७	१२४२	११२०	६५३	५९०	२४६३	२४१७	२०१९	१९७९	१६६०	१८५५	१८८७	१८१७	१११४	१०९६	१५७१	१५४९	१०३१	९८१	१३०२	११३९	१२५७	१०९४	५८०	५८६	९६४	९१६	३७९३९
४९ देखि ६० वर्ष	२३४	२३९	२२१	२०२	११५	१०१	४०७	३३५	३०७	३११	२८४	२६९	३४०	३००	२०६	१८३	२८१	२५२	२०५	१६६	२१४	२३५	२३६	२००	१२३	९३	१६०	१४८	६३६७
६०+	२७३	२८९	२५१	२५४	११४	११८	४११	४४०	३३९	३४७	३१३	३१८	३२१	३३६	२११	२२८	२९१	३३१	२०२	२१७	२३९	२३०	२४७	२२४	१२१	१३९	१७८	१७६	७१६८
	३३६६	३१३३	२५२२	२३२९	११९७	११३९	४९५७	४६३५	३९८९	३३४८	३६८३	३५२२	३६८३	३५२२	२२८५	२१९२	३१२३	२९८८	२२१२	२०११	२६७१	२४५६	२६७६	२४०५	१२६२	१२२३	१९९२	१९१४	७६५५३

तालिका नं ३.२.३ : उमेरका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
एक वर्ष मुनि	७०	५८	२९	१४३	९३	७२	९७	६८	८०	६१	८६	६७	४२	६४	१०३०
१ देखि ४	३५९	२५६	११२	४९६	४३६	२७३	३११	२३७	२८८	२२२	२९४	३१५	१७२	२२६	३९९७
५ देखि ९	५८६	३७७	२१४	८१४	६६१	५४१	५२५	३६३	४७१	३१४	४०४	४४८	१८०	३७०	६२६८
१० देखि १४	६४९	४१७	२०४	८५३	७३४	६१७	६३४	४४१	५४७	४३७	५५२	५३८	२२४	३९२	७२३९
१५ देखि १९	७५५	५५३	२४५	१०११	८१७	७०९	७९४	४१७	५७५	४६१	५४१	५६९	२६७	३८५	८०९९
२० देखि २४	७३९	६४४	२४९	१०९६	८९३	७४६	८३६	४८२	६२१	४२३	५७८	६०९	२४५	३८६	८५४७
२५ देखि २९	६७२	४९४	२५४	९९३	८४४	६४०	७७३	५०५	६१३	४०५	५४६	५०७	२३१	४२७	७९०४

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
३० देखि ३४	४५३	३६८	१९३	८४०	७३४	५९५	५३६	३६३	५८५	३५५	४१५	३५७	१७६	३०५	६२७५
३५ देखि ३९	४८५	३०१	१७३	७७९	५९२	५७०	६१७	३४४	५०३	३२९	३८२	३००	१८६	२८८	५८४९
४० देखि ४४	४१९	२५८	१२५	५७२	४७१	४७५	४२८	२३७	३६९	२५२	२२३	२६६	१५७	२२६	४४७८
४५ देखि ४९	३०२	२३८	१०४	४४७	३६५	३८६	४०७	२१३	३४५	२०२	२१७	२३९	१४२	१९८	३८०५
५० देखि ५४	२४९	२२३	१०३	३७२	३३०	२९८	३२४	२०६	२७४	१७१	२१५	२२३	१११	१६६	३२६५
५५ देखि ५९	१९९	१५९	९९	३१५	२४१	२१०	२६६	१६२	२१८	१७२	२०५	१७२	९२	११९	२६२९
६० देखि ६४	१५७	१४०	६२	२४५	२२२	१७९	१९०	१३६	१९७	१२१	१३२	१४५	७१	१०९	२१०६
६५ देखि ६९	१७२	१३६	५९	२२५	१५७	१५७	१७५	१३०	१५६	९६	१३२	१२८	७८	८८	१८८९
७० देखि ७४	१०८	९९	५३	१४९	११६	१०९	११३	७९	११८	७१	९५	८४	५२	७१	१३१७
७५ देखि ७९	७०	६४	२७	१२१	८६	८५	८१	४९	७५	६९	५३	४९	३४	४३	९०६
८० देखि ८४	३१	३३	१९	५८	३९	५५	५३	२३	३७	२७	३१	२८	५	२२	४६१
८५ देखि ८९	१५	२१	८	३५	४९	२५	२५	१५	२२	२२	१२	२२	११	१८	३००
९० देखि ९४	८	१०	३	१८	७	१३	१४	२	८	८	६	९	४	१	१११
९५ देखि ९९	०	२	१	९	७	७	४	३	७	४	६	५	३	२	६०
१०० +	१	०	०	१	३	१	२	२	२	१	२	१	२	०	१८
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

तालिका नं. ३.२.४: उमेरका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

उमेर/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
एक वर्ष मुनि	७०	५८	२९	१४३	९३	७२	९७	६८	८०	६१	८६	६७	४२	६४	१०३०
०-१७	२०३९	१३६८	६६५	२७४३	२३२७	१८२८	१९३५	१२९१	१६३५	१२६५	१५६५	१६२५	७३६	१२१८	२२२४०
१८-६५	४०४६	३०९२	१४८३	६१६६	५०७३	४४७४	४७७०	२८६७	४०१८	२६३१	३१८२	३१०५	१५४३	२४१३	४८८६३
६५-	३४४	३३३	१५९	५४०	४०४	३८९	४०३	२५१	३७८	२६६	२९४	२८४	१६४	२११	४४२०
जम्मा	६५००	४८५३	२३३९	९५९६	७९०२	६७६९	७२१२	४४८५	६१२०	४२३३	५१३८	५०९३	२४९८	३९२०	७६५५३

३.३ धर्मका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने मानिसहरूले अपनाएका धर्मलाई आधार मानेर तथ्याङ्क सङ्कलनगर्दासबै भन्दा बढी हिन्दु धर्म (७५.६%) प्रतिशत, देस्रोमा बौद्ध धर्म (२०.२७%) प्रतिशत र तेस्रोमा क्रिश्चियन धर्म (०.२६%) प्रतिशत मान्नेहरूको सङ्ख्या रहेको देखिन्छ र सबै भन्दा कम जनसङ्ख्या शिख धर्म । विभिन्न धर्म तथा धर्ममा आस्था राख्ने जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण वडागतरूपमा तल उल्लेखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ३.३: धर्मका आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

वडा/ जातजाती	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	कुल जम्मा
हिन्दु	३६५०	२६७७	२१२७	७५९१	६१५३	५८६५	४९०७	२५४४	५३४८	३८३१	२९३८	४१२६	२४३४	३६६९	५७८६०
बौद्ध	२०१३	२०२७	१९७	१७१५	१३७३	७३६	२०८६	१८१४	६४७	३७६	१७९४	६९८	२३	२४	१५५२३
क्रिश्चियन	२६०	११९	७	२५८	३१४	१०३	१४२	६७	५८	९	३९०	२५३	२७	१८	२०२५
प्रकृती पुजक	२२५	०	४	०	०	१९	०	५२	४७	०	०	०	०	१७३	५२०
किरात	३४२	२६	०	०	२४	१७	१	०	७	०	१	१	०	०	४९९
अन्य	०	२	०	०	२१	१	६४	०	०	०	३	०	०	१०	१०१
मुस्लिम	०	०	०	११	९	२२	०	०	४	०	१	१	०	७	५५
बोन	९	०	१	१३	२	०	५	०	०	०	०	०	१	०	३१
शिख	०	०	०	४	१	०	०	०	०	७	०	२	०	५	१९
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने मानिसले बोल्ने भाषालाई आधार बनाएर गरेको सर्वेक्षणमा ३४ प्रकारका भाषाहरूको प्रयोग गर्ने मानिसहरू बसोवास रहेको पाइयो जस मध्ये नेपाली भाषा प्रयोग गर्ने जनसङ्ख्या सबभन्दा बढी अर्थात् ६५.७० प्रतिशत रहेको देखिन्छ । देश्रोमा तामाङ्गभाषा १५.५९ प्रतिशत र तेस्रा स्थानमा मगर भाषा ४.४२ प्रतिशत प्रयोग गर्नेको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ । प्रस्तुत तालिकामा नगरपालिकाभित्र बसोवास गर्ने जनसमुदायले उद्योग गर्ने भाषा तथा उक्त भाषा प्रयोग गर्ने कुल जनसङ्ख्या को विस्तृत विवरण उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.४.१: भाषाका आधारमा जनसांख्यिक वडागत वर्गीकरण

वडा / भाषा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
खस पर्वते भाषा/नेपाली भाषा	३०६०	११३२	२१०८	६६८८	४३०८	५६५२	४४६५	२५४७	४२७४	४१७१	२९१५	४५१३	२३९१	२०७६	५०३००
तामाङ भाषा	१५८२	१७६९	१४८	१३९०	९८५	४१६	१७८२	१२८६	५३४	०	१६०२	३८९	३२	२६	११९४१
मगर भाषा	३१२	८९९	०	२३२	५५७	१६०	४३५	१२६	१८२	११	१६५	४४	२५	२३७	३३८५
खिलिङ भाषा	३९४	३५९	४२	३९३	२७६	१३६	४३०	३५९	१३६	०	४२२	१११	६	६	३०७०
नेवारी भाषा	५५	४२६	२३	५५९	७९४	१२१	२५	५४	१६३	०	१०	०	०	२५	२२५५
दनुवार भाषा	१७	९७	६	१७६	२३८	३२	१२	१६	१७२	०	४	१	०	९८५	१७५६
माझी भाषा	६१२	०	०	३	१९	२३	२४	८२	३२५	०	०	०	२७	१८८	१३०३
हायु भाषा	४२१	०	८	५	१४	६	०	०	८	०	०	०	०	०	४६२
मैथिली भाषा	०	०	०	६८	१४८	११३	०	०	६५	०	०	०	०	९	४०३
थारु भाषा	०	०	०	२	१०	१	०	०	३९	०	०	०	०	२८४	३३६
सुनुवार भाषा	८	८८	०	०	१०५	३७	११	१	४	०	१	०	०	१३	२६८
खस भाषा	०	०	०	०	२२२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२२
राई भाषा	०	१६	०	४५	१५	२	१	०	१८	०	३	१०	०	१६	१२६
भुजेल भाषा	३२	०	०	०	३	२२	०	०	५२	०	०	०	०	०	१०९
हिन्दी भाषा	४	०	१	०	१६	२	०	०	६४	०	०	०	०	०	८७
सुरेल भाषा	१	२२	०	०	३३	१३	३	०	१	०	०	०	०	९	८२
गुरुङ भाषा	०	८	०	५	३९	०	११	१	१०	०	०	०	०	०	७४
अंगिका भाषा	०	१९	०	१	०	०	०	१	१४	२८	०	५	०	३	७१
अछामी भाषा	०	७	०	१०	०	०	०	०	४	६	४	८	०	१५	५४
थामी भाषा	०	०	०	०	४४	१	०	०	०	०	०	०	०	१	४६
पहरी भाषा	०	३	०	०	१९	०	०	०	२२	०	०	०	०	०	४४
भोजपुरी भाषा	०	०	०	५	२४	१२	०	१	०	०	०	०	०	०	४२
अवधि भाषा	०	०	०	४	५	०	६	१	११	०	०	०	४	१०	४१
खाम भाषा	०	०	०	०	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११
बोटे भाषा	०	४	०	४	०	०	०	०	३	०	०	०	०	०	११
अन्य भाषा	०	०	०	०	०	६	०	०	४	०	०	०	०	०	१०
बङ्गाली भाषा	०	०	०	१	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८
शेर्पा भाषा	०	२	०	०	०	३	०	२	१	०	०	०	०	०	८
मुसलमान भाषा	०	०	०	०	३	०	०	०	४	०	०	०	०	०	७
आठपहरिया भाषा	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	१	०	०	३	६
उर्दू भाषा	०	०	०	०	०	५	०	०	०	१	०	०	०	०	६
आसामी भाषा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५	०	०	०	०	५
बज्जिका भाषा	०	०	०	०	२	०	०	०	१	०	०	०	०	०	३
कागते भाषा	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६९११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

तालिका नं. ३.४.२: भाषाका आधारमा जनसांख्यिक वर्गीकरण

सि.नं.	भाषा	जनसंख्या	जनसंख्या प्रतिशत
१	खस पर्वते भाषा/नेपाली भाषा	५०३००	६५.७०
२	तामाङ भाषा	११९४१	१५.५९
३	मगर भाषा	३३८५	४.४२१
४	छिलिङ भाषा	३०७०	४.०१०
५	नेवारी भाषा	२२५५	२.९४५
६	दनुवार भाषा	१७५६	२.२९३
७	माझी भाषा	१३०३	१.७०२
८	हायु भाषा	४६२	०.६०३
९	मैथिली भाषा	४०३	०.५२६
१०	थारु भाषा	३३६	०.४३८
११	सुनुवार भाषा	२६८	०.३५०
१२	खस भाषा	२२२	०.२८९
१३	राई भाषा	१२६	०.१६४
१४	भुजेल भाषा	१०९	०.१४२
१५	हिन्दी भाषा	८७	०.११३
१६	सुरेल भाषा	८२	०.१०७
१७	गुरुङ भाषा	७४	०.०९६
१८	अंगिका भाषा	७१	०.०९२
१९	अछामी भाषा	५४	०.०७०
२०	थामी भाषा	४६	०.०६०
२१	पहरी भाषा	४४	०.०५७
२२	भोजपुरी भाषा	४२	०.०५४
२३	अवधि भाषा	४१	०.०५३
२४	खाम भाषा	११	०.०१४
२५	बोटे भाषा	११	०.०१४
२६	अन्य भाषा	१०	०.०१३
२७	बङ्गाली भाषा	८	०.०१०
२८	शेर्पा भाषा	८	०.०१०
२९	मुसलमान भाषा	७	०.००९
३०	आठपहरिया भाषा	६	०.००७
३१	उर्दु भाषा	६	०.००७
३२	आसामी भाषा	५	०.००६
३३	बज्जिका भाषा	३	०.००३
३४	कागते भाषा	१	०.००१
	जम्मा	७६५५३	१००

३.५ जातको आधारमा वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र ५५ प्रतिशत घरधुरी पहाडी जनजाति आदिवासीहरूको रहेको छ भने पहाडी ब्राहमण तथा क्षेत्रीको घरधुरी २० प्रतिशत छ । यस नगरपालिकामा सबै भन्दा कम घरधुरी मधेसी ब्राहमण तथा राजपुतको देखिन्छ । यस्तैजनसङ्ख्या हेर्दा ५६ प्रतिशत जनसङ्ख्या पहाडी जनजाति आदिवासीहरू छन् र जम्मा ३७ जना मुस्लिम जातिका मानिसको बसोबास रहेको छ । वडागत रुपमा नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने जनसङ्ख्या र घरधुरीको जातको आधारमा तपसिलको तालिकामा विस्तृत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३.५.१: जातको आधारमा घरधुरीको वर्गीकरण

जात/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
पहाडी जनजाति आदीवासी	७८८	६४८	१३४	११३४	८७९	६८९	९१२	७२७	५०१	२६०	७२३	६२२	१९९	४५९	८६७५
पहाडी बाह्रमण तथा क्षेत्री	२५९	११७	२३५	५२८	५३३	६८९	१६२	१४८	६०२	४४८	२०८	१७२	२१६	२६७	४५८४
पहाडी दलित	१७८	८०	७३	३८१	२२६	१४७	५८	१२६	१२७	९४	८६	१७३	५०	५०	१८४९
अन्य		१		१६	३४	४१	२३८	७	१०		२			४	३५३
मधेशी अन्यजाति	११	१	०	२८	३१	२८	७	१	२७	०	०	३	१	१	१३९
पहाडी अन्य जाति	४	०	०	२३	२२	३	१६	१३	६	०	२	३	२	४	९८
मधेशी जनजाति तथा आदीवासी	०	०	०	७	१	१३	०	०	२	०	०	०	०	२	२५
मधेशी दलित	०	०	०	१	९	४	४	०	३	०	०	०	०	०	२१
मुस्लिम				४	२	४			१						११
मधेशी बाह्रमण तथा राजपुत	०	०	०	०	१	४	०	०	३	०	०	०	१	०	९
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

तालिका नं. ३.५.२: जातको आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

जात/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
पहाडी जनजाति आदीवासी	४२०३	३७४५	७५८	५१४८	३९४०	२८९८	४७५८	३१८०	२४१७	१४८५	३६५९	३३९६	१०५३	२२५८	४२८९८
पहाडी बाह्रमण तथा क्षेत्री	१३१३	६०७	१२१२	२५००	२५०५	२७९२	७७८	६५१	२८८६	२२६२	१०१६	८५७	११५७	१३४१	२१८७७
पहाडी दलित	९१८	४८४	३६६	१७१९	१०००	६४६	३०४	५३८	५८४	४७६	४२६	७८७	२५४	२५७	८७९९
अन्य	०	५	०	४८	१५१	१६०	१२२०	४५	४२	०	११	०	०	१८	१७००
मधेशी अन्यजाति	४९	१०	०	७४	१३०	११८	३३	५	११४	०	०	२४	४	४	५६५
पहाडी अन्य जाति	१६	०	०	७१	११७	१७	८४	५८	२२	०	१५	१७	७	१७	४४१
मधेशी जनजाति तथा आदीवासी	०	०	०	२४	६	६४	०	०	८	०	०	०	०	११	११३
मधेशी दलित	०	०	०	२	३९	२१	२८	०	७	०	०	०	०	०	९७
मधेशी बाह्रमण तथा राजपुत	०	०	०	०	३	२६	०	०	२७	०	०	०	१०	०	६६
मुस्लिम	०	०	०	६	६	२१	०	०	४	०	०	०	०	०	३७
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

तालिका नं. ३.५.३: थरको आधारमा घरधुरी

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
तामाङ	४१९	३६९	४५	४२२	३२६	२७२	४४५	४१२	१३६	७८	४५५	१७०	११	४	३५६४
सबै पहाडी मूलका क्षेत्री	९५	९४	६४	४१९	४०३	४७६	१५७	१२६	३९०	३५५	१९३	१०१	९८	२३०	३२०१
मगर	९५	१५१	१७	१०५	१५०	१२६	१५९	१४२	११३	९२	१२३	३२२	५०	५४	१६९९
नेवार	२९	१००	३३	३६६	२८३	१७८	२०४	१२२	५२	२	९६	७७		२४	१५६६
सबै पहाडी मूलका बाह्रमण	१६३	२३	१७१	१०७	११८	२०२	५	२२	२१०	९२	१३	३५	९८	३६	१२९५
विश्वकर्मा (कामी)	७५	४२	१९	११०	१०९	५३	२१	४५	५२	१३	४६	४३	११	२४	६६३
माझी	१०८			९	१४	१५	१९	१८	१०८	५०	२८	९	१०३	८३	५६४
परियार (दमाई)	५५	२१	१८	३७	३७	४१	२३	४९	३८	३४	२२	१४	१३	१८	४२०

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
दनुवार				९	४	३			४९				२५	२७८	३६८
अन्य		१		१६	३४	४१	२३८	७	१०		२			४	३५३
सार्की (चर्मकार)	५	६		१९०	१६	२३	१	१४		५		७६	५	१	३४२
भुजेल	४६	१	२	४१	२४	४१	४२	१३	२८	७	७	३८	७	७	३०४
सार्की (मिजार)	२३	४	३	१२	५६	२	५	१७	२२	२५	११	२२	७	४	२१३
हायु	८२		३०	९	४	१२	२६	१	३	१८	९	६	३		२०३
बान्ह				१४५											१४५
सुनुवार	४	२२		६	३९	२८	८	१६	३	१३				५	१४४
सबै पहाडी मूलका ठकुरी	१			२	१२	११			२	१	२	३६	२०	१	८८
सार्की (भूल)	१		३०	१९		४			२		१	८	१०	२	७७
राई		२	२	११	१२	१०	४	१	४		१			२	४९
गिरी	२			१४	२२	२	१					३			४४
परियार (दर्जी)	१	२		६	४	६		१	३	७	२	८	२		४२
विश्वकर्मा (लोहार)	११			१	३	११			४	८			२	१	४१
कुँवर	१			३			१५	१३			२			४	३८
यादव				१६	७	२			१						२६
कलवार				२	७	१	१		९						२०
गुरुङ		२	२	१	७		५		३						२०
कामर	११				१		४					३			१९
थामी					१४	१		१							१६
विश्वकर्मा (सुनार)	३	१		२		३			५	२					१६
हजाम/ठाकुर				३	३	५			४						१५
मारवाडी				१	२	१०		१							१४
थारू				७	१	२			१					१	१२
परियार (सुचीकार)		३				१			१		४	२			११
पहरी					४				६				१		११
मुस्लिम				४	२	४			१						११
विश्वकर्मा (ओड)				२		१	७								१०
परियार (ढोली)	२		३		१	२	१								९
भोटे				७	१									१	९
सुढी				१		४			२					१	८
राजवंशी						६								१	७
सन्यासी				१					६						७
थकाली	५			१											६
पुरी	१			५											६

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
कलर					५										५
कानु/हलवाई					२	१			२						५
कायस्थ					१	१			२				१		५
कुशवाहा				५											५
शेर्पा		१		१		१		१			१				५
खटिक							४								४
कहर					२	१									३
कोरी				१	१				१						३
दराई			२											१	३
मल्लाह					१	२									३
शुक्ला						३									३
ककैहिया					२										२
तत्मा (दास)					१	१									२
ताजपुरिया						२									२
तिनगाउले थकाली											२				२
धानुक						१			१						२
परियार (नगर्ची)	१	१													२
बढही					१				१						२
बानिया					१		१								२
बोटे				१					१						२
योगी													२		२
सतार (सन्थाल)						२									२
कुमाल					१										१
कुमिर									१						१
कुम्हार							१								१
खत्वे (मण्डल)									१						१
घले						१									१
चमार (राम)						१									१
ताडवे			१												१
तेली						१									१
धोवी (रजक) हिन्दू						१									१
पत्थरकट्टा						१									१
परियार (हुङ्के)				१											१
भारती						१									१
भोटे गुरुङ										१					१
माली		१													१

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मुगल						१									१
मुसहर									१						१
राजपुत									१						१
राजवोध						१									१
लिम्बु									१						१
वराय									१						१
विश्वकर्मा (टमाटा)				१											१
विश्वकर्मा (पाकी)	१														१
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

तालिका नं. ३.५.४: थरको आधारमा जनसङ्ख्या को वर्गीकरण

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
तामाङ	२१२१	२१६२	२१२	१९५४	१५०५	११०९	२३२५	१८४६	६७४	४१६	२२०४	८००	६३	१५	१७४०६
सबै पहाडी मूलका क्षेत्री	४६४	४९९	३४५	२००१	१८९४	१९४९	७५६	५५४	१८५७	१७८२	९२५	४८४	५२७	११५९	१५१९६
मगर	५७३	८७०	११६	४५९	६४५	५०४	८२६	५९५	५४०	५८५	६८८	१८९४	२६०	२८०	८८३५
नेवार	१५१	५७८	२१२	१७१७	१२९९	७८४	१०२६	५२५	३०२	८	५१७	४२८		१२०	७६६७
सबै पहाडी मूलका बाह्य	८४२	१०८	८६७	४९५	५७०	७९७	२२	९७	१०१९	४७४	८१	१५६	५१२	१७८	६२१८
विश्वकर्मा (कामी)	३९५	२७०	९२	५००	४८३	२४४	११८	१९०	२५५	५८	२४२	२१०	६४	१४७	३२६८
माझी	६२४			३०	६२	५२	११०	९०	४८९	२८७	१५०	४२	५३६	४३७	२९०९
परियार (दमाई)	२८०	११९	८३	१४७	१७३	१६१	१०२	२१०	१७३	१७४	९५	५०	६६	७६	१९०९
दनुवार				२५	११	१४			२२५				१४७	१३२०	१७४२
अन्य		५		४८	१५१	१६०	१२२०	४५	४२		११			१८	१७००
सार्की (चर्मकार)	२०	२५		८५१	७१	११६	४	५३		१६		३१९	२३	२	१५००
भुजेल	२५४	६	२२	१५७	९३	१९९	२१२	४९	११६	३५	३३	२०९	३३	३२	१४५०
हायु	४२९		१५७	४१	१७	६२	१६२	५	१८	८५	४६	२३	१४		१०५९
सार्की (मिजार)	११५	२२	२०	५२	२२९	९	३२	८०	९७	१४८	६०	१०९	३१	१७	१०२१
सुनुवार	२८	११३		२२	१६७	१२५	५९	६३	१९	६९				३४	६९९
बान्ह				६१३											६१३
सबै पहाडी मूलका ठकुरी	७			४	४१	४६			१०	६	१०	२१७	११८	४	४६३
सार्की (भूल)	५		१५५	१०६		१३			८		५	५१	४८	१०	४०१
गिरी	११			५७	११७	११	७					१७			२२०
परियार (दर्जी)	५	१७		२८	१७	२८		५	११	३२	६	३४	१२		१९५
विश्वकर्मा (लोहार)	५९			४	२३	४०			१३	३६			१०	५	१९०
राई		५	१६	४८	३३	३७	१६	१	१५		३			१०	१८४

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
कुँवर	५			१०			७७	५८			१५			१७	१८२
गुरूड		८	११	४	३९		२२		१२						९६
कलवार				५	४०	१	८		४१						९५
कामर	४९				५		१५					२४			९३
विश्वकर्मा (सुनार)	११	६		८		१८			१९	१२					७४
थामी					६०	४		३							६७
मारवाडी				१	८	५३		५							६७
हजाम/ठाकुर				१५	१५	१८			१७						६५
विश्वकर्मा (ओड)				११		७	४४								६२
पहरी					२६				३१				४		६१
परियार (सुचीकार)		१८				२			८		१८	१४			६०
यादव				२९	१३	७			३						५२
परियार (ढोली)	१५		१६		४	८	४								४७
भोटे				३८	२									६	४६
थारू				२४	६	८			३					१	४२
राजवंशी						३२								१०	४२
कायस्थ					३	८			१८				१०		३९
मुस्लिम				६	६	२१			४						३७
सुढी				१		२१			८					४	३४
पुरी	३			२८											३१
खटिक							२८								२८
सन्यासी				४					२२						२६
कलर					२४										२४
कुशवाहा				२३											२३
थकाली	२०			३											२३
शेर्पा		३		६		४		३			६				२२
शुक्ला						१८									१८
कानु/हलवाई					७	२			७						१६
दराई			११											४	१५
परियार (नगर्ची)	७	७													१४
ताजपुरिया						१२									१२
कहर					८	३									११
कोरी				२	५				३						१०
धानुक						५			५						१०
मल्लाह					५	५									१०
माली		१०													१०

थर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
ककैहिया					९										९
राजपुत									९						९
कुमाल					७										७
तिनगाउले थकाली											७				७
परियार (हुड्के)				७											७
योगी													७		७
सतार (सन्थाल)						७									७
कुम्हार							६								६
चमार (राम)						६									६
पत्थरकट्टा						६									६
बढही					२				४						६
बोटे				३					३						६
भारती						६									६
विश्वकर्मा (पार्की)	६														६
तत्मा (दास)					१	४									५
धोवी (रजक) हिन्दू						५									५
बानिया					१		४								५
भोटे गुरुङ											५				५
विश्वकर्मा (टमाटा)				५											५
तेली						४									४
राजवोध						४									४
लिम्बु									४						४
घले						३									३
कुमिर									२						२
खत्वे (मण्डल)									२						२
मुसहर									२						२
ताडवे			१												१
मुगल						१									१
वराय									१						१
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

३.६ घरमुलीको विवरण

यस नगरपालिकाको कुल घरधुरी मध्ये १२५३६ घरधुरीमा पुरुष घरमुलीको रूपमा रहेको देखिन्छ भने ३२२८ घरधुरीमा महिला घरमुलीको रूपमा देखिन्छ । विस्तृत विवरण तपसिलको तालिका प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.६: घरमुलीको आधारमा वर्गीकरण

स्वच्छ, सफा र समृद्ध शहर, हिमाल र तराईको मिलनविन्दु कमलामाई नगर

लिङ्ग / वार्ड	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
पुरुष	१०४३	७१५	३६४	१७१३	१२९२	१०४६	११९९	८६६	१०१८	६६७	७९७	८३४	४२०	५६२	१२५३६
महिला	१९७	१३२	७८	४०९	४४६	५७६	१९८	१५६	२६४	१३५	२२४	१३९	४९	२२५	३२२८
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

३.७ पेसाका आधारमा वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने नगरवासीहरूले अपनाएका पेसाको विश्लेषण गर्दा सर्वेक्षणबाट प्राप्त हुन आएका विवरण अनुसार सबभन्दा बढी सङ्ख्या विधार्थी १९.५९ प्रतिशत रहेको छ । दोस्रोमा गृहणी १७.२८ प्रतिशत, तेस्रो अन्य पेसामा संलग्न जनसङ्ख्या १७.१२ प्रतिशत रहेको छ । तथ्याङ्कबाट बेरोजगार जनसङ्ख्या ५.८५ प्रतिशत देखिन्छ । नोकरी गर्ने ७.१२ प्रतिशत देखिन्छ । वडागत रूपमा नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने मानिसहरूले अपनाएका पेसा तथा पेसामा आवद्ध जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.७: पेसाको आधारमा जनसङ्ख्याको वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	११७७	९४३	४४५	१९५६	१५७९	१६५४	१५२१	७७३	१२१७	९४८	८३०	८५६	४४४	६५३	१४९९६
गृहणी	५०२	७५२	८३	१६७८	१५४२	१५१८	१३८८	१२९०	१०६०	८७८	५४३	५४२	६३०	८२६	१३२३२
अन्य	११४०	८९१	४००	१६२३	१३७६	९९२	११६५	७५५	९८९	६७६	९०६	९५८	४८२	७५३	१३१०६
कृषि तथा पशुपालन	२२१३	११२९	६९२	११२०	७०४	११०	१२२९	२१३	६५६	६७९	१५५०	१७७४	१४५	४०८	१२६२२
ज्याला/मजदुरी	५८३	३१४	१८८	८८६	६४८	२५५	४१९	८३६	७१८	५४०	४७३	४९४	४२७	३९०	७१७१
नोकरी/जागीर	३६३	१७७	१५४	९३०	७५७	८०६	४६७	१६७	५८६	१८३	३३२	१९१	११५	२२०	५४४८
बेरोजगार	२५२	२२६	२५०	५८०	४९६	५६९	४२८	२३७	३१४	२०३	२४४	१०१	१३६	४४६	४४८२
उद्योग तथा व्यापार	१२५	२०४	५२	४६६	४७७	६७४	२१३	८८	३५६	३६	१०५	८४	४५	४५	२९७०
वैदेशिक रोजगारी	१३५	१९७	६३	२९०	२३०	१२५	२८८	१०१	२०४	७२	१४०	७३	५५	१५३	२१२६
व्यावसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, टेक्नापट्टा, पुजारी आदि)	९	१८	९	६३	८८	६०	८७	१७	११	८	४	८	६	१२	४००
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

३.८ अपाङ्गताको स्थितिको आधारमा वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने नगरवासीहरूमा अपाङ्ग नभएका व्यक्तिहरू ९९ प्रतिशत छन् । अपाङ्ग भएको व्यक्तिहरूमा सबै भन्दा बढी शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू ३०५ जना रहेका छन् । विभिन्न अपाङ्गताको स्थिति भएका जनसङ्ख्याको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.८ अपाङ्गताको स्थितिको आधारमा वर्गीकरण

अपाङ्गताको स्थिति/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	-------

अपाङ्गता नभएको	६४५२	४७८५	२३२२	९५३२	७८४१	६७४०	७१७६	४४४८	६०४८	४१८८	५०९७	५०३७	२४४७	३८७९	७५९९२
दृष्टिविहीन (आँखा नदेख्ने)	५	५	२	५	३	३	१	१	२	१	५	०	५	०	३८
मनोसामाजिक अपाङ्गता	२	१	०	०	२	०	०	०	८	२	१	०	०	२	१८
बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१४	६	१	८	८	४	७	१०	२०	७	७	१४	९	३	११८
बौद्धिक अपाङ्गता	२	१३	१	४	६	२	१	०	४	४	१	३	४	०	४५
शारीरिक अपाङ्गता	२०	३८	९	३८	३३	१२	१७	१६	२७	१८	१६	२३	१७	२१	३०५
श्रवण दृष्टिविहीन	२	१	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१	२	०	७
स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता (भकभके)	२	२	१	५	४	२	२	२	२	३	०	३	१	१	३०
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

३.९ अपाङ्गताको परिचयपत्रको प्रकारको आधारमा वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने अपाङ्ग नागरिकले लिएका परिचयपत्रहरूको प्रकारको आधारमा रातो रंगको (क वर्गको) परिचयपत्र लिने अपाङ्गको सङ्ख्या ११० छ, निलो रंग (ख वर्ग) को परिचयपत्र ९६ जनाले लिएका छन् भने पहेंलो रंग (ग वर्ग) को परिचयपत्र ५० जनाले लिएको देखिन आउँछ। विभिन्न अपाङ्गताको परिचयपत्र लिएको आधारमा वडागत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.३.९ अपाङ्गताको परिचयपत्रको प्रकारको आधारमा

अपाङ्गताको परिचयपत्रको प्रकार	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
थाहा छैन	५	८	०	२	६	०	०	१	६	६	०	१	३	१	३९
निलो रंगको परिचयपत्र (ख वर्गको)	१८	३०	९	२४	१६	१५	१२	२१	८	१८	१७	१८	१५	१३	२३४
पहेंलो रंगको परिचयपत्र (ग वर्गको)	४	५	४	२	९	२	७	३	२	७	५	६	१	५	६२
रातो रंगको परिचयपत्र (क वर्गको)	११	११	५	११	६	८	३	१०	१	११	४	१५	६	५	१०७
लिएको छैन	९	७	०	१७	१६	०	७	९	१८	०	२	४	१३	२	१०४
सेतो रंगको परिचयपत्र (घ वर्गको)	-	५	६	४	३	२	०	४	१	२	२	-	-	१	३०
जम्मा	४७	६६	२४	६०	५६	२७	२९	४८	३६	४४	३०	४४	३८	२७	५७६

३.१० सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिका भित्र आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ सम्म ७३६२ जना लक्षित वर्ग भित्र परेका छन्। तपसिलको तालिकामा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित भएका लक्षित वर्गको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.३.१० लक्षित वर्गको आधारमा

लक्षित समूह	वार्षिक कायम सङ्ख्या			जम्मा सङ्ख्या
	पुरुष	महिला	अन्य	
जेष्ठ नागरीक भत्ता (७० वर्ष माथि)	१३६७	१८१०	०	३१७७
जेष्ठ नागरीक भत्ता (दलित)	२७२	२१५	०	४६७
जेष्ठ नागरीक एकल महिला	०	६२८	०	६२८
विधवा	०	७८१	०	७८१
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	११०	७६	०	१८६
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	१७४	११५	०	२८९
लोपन्मुख बालबालिका	१	१	०	२
दलित बालबालिका	३७५	३४८	०	७२३
लोपन्मुख जाति	५२३	५८६	०	११०९
जम्मा	२८०२	४५६०	०	७३६२

३.११ बसोबास गरेको स्थान सम्बन्धी विवरण

नगरको जनसङ्ख्यामध्ये सर्वेक्षण स्थलमानै बसोबास गरेको जनसङ्ख्या ८५.३०% रहेको देखिन्छ । कामको सिलसिलामा स्वदेशको नै अन्य स्थानमा बसोबास गरेको सङ्ख्या ११.१२% रहेको पाईन्छ । विदेशमा बसोबास गरि रहेको जनसङ्ख्या ३.५३ छन् भने बेपत्ता भएकाको सङ्ख्या ३४ जना देखिन्छ ।

तालिका नं. ३.११: नगरबासीको बसोबास रहेको स्थान सम्बन्धी विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	कुल संख्या	प्रतिशत
गणना गरेको ठाउँमा बसेको	५४०८	३८०७	२११९	८१६९	६९१२	६४९०	५८५१	४२१६	४७५०	३८६०	४०२८	४४७६	१८५५	३३५८	६५२९९	८५.३०
विदेशमा बसेको	२५२	१९८	२९	३९६	३०७	११२	३३५	१३७	३२४	८५	१८१	७०	१०६	१७२	२७०४	३.५३
सम्पर्क बिहिन/बिपत्ता	९	८	०	५	१	०	४	०	१	०	२	०	१	३	३४	०.०४
स्वदेशमा अन्यत्र बसेको	८३०	३८	८८	२२	७७	६१	१५	२४	३६	७८	१६	३५	२३	७३	५१६	१.१२
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	८६९२	७८९७	६७६३	६३०५	४४७७	५२११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३	१००.००

३.१२ स्वदेशमा अन्यत्र बसेका जनसङ्ख्याको आधारमा वर्गीकरण

स्वदेशमा नै अन्यत्र बसोबास गरि रहेका जनसङ्ख्यामध्ये सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या काठमाडौँमा बसोबास गर्ने गरेको देखियो । विवरण अनुसार जम्मा ८५१६ जना स्वदेशमा नै अन्यत्र बसोबास गर्ने गरेको देखियो । वडागत रुपमा स्वदेशमा नै अन्यत्र बसेको जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१२ : स्वदेशमा अन्यत्र बसेको जिल्लाको आधारमा

स्वदेशमा अन्यत्र बसेको जिल्ला/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
काठमाडौं	६००	४३५	१३९	७७४	४३१	९०	६३०	१००	६९५	२००	४१०	३८०	३३५	२४२	५४६१
सिन्धुली	४३	२६४	१	८५	६५	२३	१८१	०	४९	२२	३५३	७६	६८	२५	१२५५
भक्तपुर	३५	११	१५	१२	२७	८	७	०	१३	११	१४	७	४	१४	१७८
महोत्तरी	११	८	३	१७	१४	४	२२	५	४८	५	६	७	८	१६	१७४
कास्की	२६	७	०	७	४	१	२५	१	३०	६	१०	१३	४	८	१४२
धनुषा	२	१	०	१६	१७	९	६	१	२३	१	४	२	३२	४	११८
मकवानपुर	१२	९	५	५	६	०	१३	०	२८	०	१०	०	२०	५	११३
चितवन	१७	९	४	९	५	३	२५	०	८	२	२१	४	१	०	१०८
सर्लाही	९	१३	५	१२	१२	३	६	०	१५	७	६	०	९	१	९८
ललितपुर	१६	१६	०	३	१६	०	२	०	१५	५	४	६	०	११	९४
रामेछाप	११	८	१	३	७	०	७	०	२	०	५	१	४	२	५१
काभ्रेपलाञ्चोक	२	३	२	५	३	०	१५	०	१	०	११	१	१	१	४५
उदयपुर	१	२	०	३	४	०	५	४	९	०	०	६	५	२	४१
झापा	०	७	२	४	१०	०	३	०	३	१	३	०	२	४	३९
दोलखा	४	७	१	२	३	०	५	०	११	०	३	०	२	०	३८
बारा	१	५	०	३	५	०	५	३	५	१	०	०	६	१	३५
सुनसरी	०	०	०	४	२	१	१२	०	४	१	४	०	१	४	३३
पर्सा	७	३	०	१	९	०	१	०	४	०	०	०	५	२	३२
रौतहट	२	४	४	४	१	१	०	१	२	१	२	१	४	५	३२
इलाम	१	१	०	१	३	०	१	२	५	१	२	९	०	३	२९
सिराहा	०	१	०	४	४	०	७	२	४	०	४	३	०	०	२९
मोरङ्गा	६	०	०	०	३	३	०	०	११	२	०	२	०	१	२८
अर्घाखाँची	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२४	०	०	१	२५
सिन्धुपाल्चोक	३	१	०	४	२	०	१	०	७	०	१	०	२	३	२४
नुवाकोट	०	२	१	१	१	१	२	०	७	२	०	०	०	४	२१
धनकुटा	१	४	०	५	२	२	१	०	१	०	१	०	२	०	१९
नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	२	०	१	०	२	०	७	०	०	०	०	४	२	०	१८
सप्तरी	०	०	०	८	१	०	१	०	४	०	२	०	०	१	१७
ओखलढुंगा	२	०	०	०	०	१	३	०	३	०	०	५	०	१	१५
नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४	२	०	०	१	३	३	०	०	१	०	०	०	०	१४
कैलाली	०	०	०	४	०	०	०	०	५	०	०	०	३	१	१३
बागलुङ्गा	०	१	०	३	०	०	४	०	२	०	२	०	०	०	१२
भोजपुर	०	१	०	०	४	०	०	२	४	०	०	१	०	०	१२
रसुवा	३	१	०	१	०	१	०	०	१	३	१	०	०	१	१२
सुर्खेत	०	०	०	०	३	०	२	०	४	०	०	१	०	१	११
कपिलवस्तु	१	२	१	१	१	०	०	०	१	१	०	०	२	०	१०

स्वदेशमा अन्यत्र बसेको जिल्ला/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
गोरखा	१	१	३	१	१	०	०	०	०	०	०	२	०	०	९
पाल्पा	०	०	०	४	०	१	०	०	०	०	४	०	०	०	९
खोटाङ्ग	०	०	०	१	०	१	०	१	३	१	०	०	०	१	८
दाङ्ग	०	०	०	०	०	१	२	०	०	१	०	०	०	४	८
धादिङ्ग	३	३	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८
कञ्चनपुर	०	१	०	१	०	०	३	०	०	०	०	०	०	१	६
बाँके	०	०	०	३	०	०	०	०	२	०	१	०	०	०	६
रुपन्देही	१	०	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	१	६
लमजुङ्ग	०	१	०	१	१	०	०	०	१	०	२	०	०	०	६
ताप्लेजुङ्ग	०	०	०	०	०	१	२	१	०	०	०	१	०	०	५
पाँचथर	१	१	०	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
सल्यान	०	०	०	३	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	५
अछाम	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	०	०	०	०	३
जुम्ला	०	०	०	०	०	०	२	०	१	०	०	०	०	०	३
दैलेख	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	२	०	०	०	३
बर्दिया	२	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
म्याग्दी	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
संखुवासभा	०	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	३
सुलुखुम्बु	०	०	०	०	०	१	०	०	१	०	०	१	०	०	३
गुल्मी							१					१			२
डडेल्धुरा	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	२
तनहुँ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	२
मुगु	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	२
रुकुम (पश्चिम)												१	१		२
डोटी	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
डोल्पा	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
दार्चुला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
प्युठान	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
बाजुरा							१								१
मुस्ताङ्ग	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
रुकुम (पूर्वी भाग)		१													१
रोल्पा	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा	८३०	८३८	१८८	१०२२	६७७	१६१	१०१५	१२४	१०३६	२७८	९१६	५३५	५२३	३७३	८५१६

३.१३ विदेशमा बसेको देशको आधारमा वर्गीकरण

कमलामाई नगरपालिकाको धेरै जनसङ्ख्या मलेशियामा ४६४ जना वैदेशिक रोजगारीको लागि गएको देखियो भने दोस्रो स्थानमा भारतमा ४५५ जना र तेस्रोमा साउदी अरेबियामा ४१३ जना वैदेशिक रोजगारीको लागि गएको देखियो । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१३: विदेशमा बसेको देशको आधारमा

विदेशमा बसेको देश/ बडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मलेशिया	६७	२८	४	५०	६०	१४	५४	४२	१७	१६	६२	२१	९	२०	४६४
भारत	१३	६	२	४४	५३	४	५४	५	९१	१७	३७	२	५१	७६	४५५
साउदी अरेबिया	४८	५९	४	६८	४७	१२	५३	२३	२२	५	२७	१३	१३	१९	४१३
दुबई	२८	३०	६	५२	४७	२६	६३	२२	४६	१४	२५	६	१२	२७	४०४
कतार	३४	२३	२	३६	२७	१३	२६	१५	२८	५	१८	१५	७	१४	२६३
अमेरिका	२४	७	०	४१	१५	९	१४	२	४४	६	३	०	०	०	१६५
अष्ट्रेलिया	३	७	३	२९	१८	८	११	३	२३	५	४	२		१	११७
कुवैत	८	१२	१	१६	८	६	६	७	९	३	१	३	३	३	८६
जापान	६	१०	०	१२	८	४	१३	५	१५	८	०	१	०	२	८४
दक्षिण कोरिया	५	२	२	३	२	३	४	४	७	२	०	०	१	३	३८
बहराईन	३	२	१	२	४	२	२	०	५	३	०	०	१	२	२७
बेलायत				४	३	३	३		१			४			१८
ओमान	३	१			३		१	१	३	१		१	१		१५
पोर्चुगल	०	३	०	३	०	०	०	०	३	०	१	०	०	१	११
जर्मनी				२			१		३				३		९
साइप्रस			२				५				१	१			९
बेलारूस				८											८
माल्दिभ्स	१	१	०	१	०	०	४	१	०	०	०	०	०	०	८
जोर्डन	१	२		१	२									१	७
इजरायली	०	०	०	१	१	१	३	०	०	०	०	०	०	०	६
क्यानाडा				१	१	१							३		६
चीन	१	१	२	२											६
इराक	३	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	५
कंगो, लोकतांत्रिक गणराज्य	०	१	०	१	०	०	२	०	१	०	०	०	०	०	५
डेनमार्क	०	०	०	०	०	२	०	१	१	०	०	०	०	१	५
फिनल्याण्ड	२			३											५
न्युजिल्याण्ड				२		१	१								४
पोल्याण्ड				१				३							४
फ्रान्स							३					१			४
रोमानिया	१			१			१	१							४
सूडान	०	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	१	४
सेचेल्लिस	०	०	०	०	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	४
टर्की					१				२						३
यमन						१							२		३
यूक्रेन				३											३
यूनेई	१								१						२

विदेशमा बसेको देश/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
माल्टा				१					१						२
सिंगापुर							२								२
हंगेरी				१				१							२
अन्डोरा							१								१
अस्ट्रिया					१										१
आइसल्याण्ड							१								१
आयरल्याण्ड						१									१
इटाली						१									१
इन्डोनेशिया				१											१
उत्तर कोरिया							१								१
उरुग्वे				१											१
कम्बोडिया					१										१
केन्द्रीय अफ्रिकी गणतन्त्र											१				१
कोस्टारिका							१								१
ग्रीस		१													१
जाम्बिया				१											१
दक्षिण अफ्रिका				१											१
फिलिपिन्स				१											१
माइक्रोनेशिया, संघीय राज्यहरू				१											१
माली					१										१
मोनाको		१													१
म्यांमार (बर्मा)											१				१
रूस							१								१
सुडान, दक्षिण							१								१
स्पेन							१								१
सोमालिया				१											१
स्वाजील्याण्ड					१										१
जम्मा	२५२	१९८	२९	३९६	३०७	११२	३३५	१३७	३२४	८५	१८१	७०	१०६	१७२	२७०४

३.१४ बसाइँसराइको आधारमा वर्गीकरण

यस नगरपालिकाबाट बसाइँसराइगरी अन्यत्र जाने जनसङ्ख्या ४६१ जना र बसाइँसराइगरी यस नगरपालिकामा आएका जनसङ्ख्या ६७१ जना रहेका छन् र अन्य विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१४ बसाइँसराइको आधारमा वर्गीकरण

वडा नं.	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको संख्या
१	५	१६	४	११
२	३	११	८	२८
३	२	८	९	२२
४	२०	६८	१४	३४

५	३०	१४१	१४	४३
६	३६	१०४	२१	६२
७	१८	७९	४	१५
८	१७	६०	१६	७१
९	१६	४९	१५	४४
१०	१३	६४	३	१७
११	९	२३	१३	४९
१२	४	१६	९	४२
१३	५	१२	९	६
१४	५	२०	७	१७
जम्मा	१८३	६७१	१३८	४६१

३.१५ व्यक्तिगत घटना दर्ताको आधारमा

यस नगरपालिका मिति २०७७/०१/०१ देखि २०७७/१२/३० सम्ममा जम्मा १५९७ जना शिशुको जन्म दर्ता भएको छ जसमा ८१९ जना बालक र ७७८ जना बालिका रहेका छन् । त्यस्तै गरी मृत्यु दर्ता भएका जम्मा ४९८ जनामध्ये २७६ पुरुष र २२२ जना महिला रहेका छन् । वडागत रूपमा विगत १ वर्ष जन्म र मृत्यु दर्ता गराउने जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१५: विगत १ वर्ष जन्म दर्ता र मृत्यु दर्ता भएका जनसङ्ख्या को विवरण

वडा	१		२		३		४		५		६		७		८		९		१०		११		१२		१३		१४		जन्म	
	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म
जन्म	६१	५७	४७	४६	२१	१३	७८	९७	६६	६९	४८	४३	६८	४८	६७	४६	७९	६६	५८	५३	५५	६०	६१	६६	५५	४०	५५	७४	८१९	७७८
मृत्यु	१६	२०	१९	१६	८	६	३६	१९	१९	२१	२७	१४	३१	२२	२१	१७	१७	१३	१५	६	९	१५	२३	१८	१८	१२	१६	२३	२७६	२२२

३.१६ वैवाहिक स्थितिको आधारमा वर्गीकरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने नगरवासीहरुमा अविवाहित जनसङ्ख्या ४४ प्रतिशत रहेका छन् भने विवाहित जनसङ्ख्या ५२ प्रतिशत छन् र मिति २०७७/०१/०१ देखि मिति २०७७/१२/३० सम्म विवाह दर्ता गराउने जनसङ्ख्या ६९० र सम्बन्ध विच्छेद गर्ने जनसङ्ख्या १९ जना रहेको देखियो । अन्य विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१६ वैवाहित स्थितिको आधारमा वर्गीकरण

वैवाहिक स्थिति/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
अविवाहित	२८८६	२१७१	१०२५	४२४४	३४९८	३०१४	३१६६	१८८९	२६०८	१८५१	२२६८	२२३१	१०९१	१६८८	३३६३०
पुनःविवाह	०	५	५	३	१७	१	१३	०	०	१	२	०	२	४	५३

बालविवाह	११	०	३	९	१	१	०	२	०	०	४	०	०	१	३२
बहुविवाह	२४	३२	४	१८	३४	७	२५	४५	९	१४	१३	२०	१०	२८	२८३
विधुर/विधवा	६६	१६५	७३	३६९	२८५	१९२	१६०	१७६	२६८	१३९	१४५	१२२	११४	१४६	२४२०
विवाहित	३४७७	२४३७	१२२१	४८८८	४०००	३५३९	३८१३	२३१७	३१८०	२२०९	२६५९	२६८८	१२५४	२०१९	३९७०१
विवाहित तर अलग बसेका	३५	४१	५	६१	६२	९	२८	४८	४६	९	३६	२०	१४	२०	४३४
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

३.१७ विवाह दर्ता गरेको आधारमा

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने नगरवासीहरूमा अविवाहित जनसङ्ख्या ४४ प्रतिशत रहेका छन् भने विवाहित जनसङ्ख्या ५२ प्रतिशत छन् र अन्य विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.१७ वार्षिक विवाह दर्ता र सम्बन्ध विच्छेद दर्ता सम्बन्धि विवरण (मिति २०७७/०१/१ देखि २०७७/१२/३० सम्म)

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
विवाह दर्ता	५४	३४	२६	७३	७०	४२	६४	३४	६५	५७	४९	५१	३४	३६	६९०
सम्बन्ध विच्छेद		२	१	१	४	३	२	१	२	१	१			१	१९

परिच्छेद ४ आर्थिक अवस्था

४.१ विभिन्न किसिमका सिप विकास सम्बन्धी तालिममा संलग्न घरधुरी

घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त आँकडालाई विभिन्न विषय क्षेत्रको तालिम लिएका महिला र पुरुष जनसङ्ख्याको विवरण अनुसार तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ, जस अनुसार सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रीतालिम लिने सङ्ख्या २०८३ रहेका छन् । त्यस्तै गरी सिलाई बुनाईसम्बन्धी तालिम लिने ७६१ जना रहेका छन् । निर्माण सम्बन्धी तालिम लिने ३५४ रहेका छन् त्यस्तै गरी इन्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल सम्बन्धी तालिम लिने कुल १२९ जना रहेका छन् । कृषि सम्बन्धी तालिम लिने कुल सङ्ख्या २१९ रहेका छन् । जनस्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम लिने कुल २२० जना रहेका छन् । वन सम्बन्धी ७८ जनाले तालिम लिएका छन्। पर्यटन सम्बन्धी तालिम लिने ६४ जना रहेका छन् । कला सम्बन्धी ९५ जना रहेका छन् । तालिम जनशक्तिको विवरण वडा अनुसार तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१: विगत तीन बर्षमा विभिन्न विषयसँग सम्बन्धित तालिम लिएकाव्यक्तिहरुको विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्री	१०	२६	९	१७१	७४	४७१	२४	४	२६	२७	१२१४	११	८	८	२०८३
सिलाई बुनाई, बुटिक, संगार,	२५	६०	६	१७५	१०८	६१	१६	१५	८०	४७	९४	३७	१७	२०	७६१
निर्माण सम्बन्धी	७	४२	११	१२१	२	२९	१८	२	१२	२८	२४	१२	३१	१५	३५४
अन्य	१	७	५	११६	१४१	१	६	१	५	०	८	७	१७	३	३१८
जनस्वास्थ्यसम्बन्धी	११	०	४	७८	३२	३२	२	१	२३	७	१२	४	१०	४	२२०
कृषि सम्बन्धी(जेटी, जेटीए)	३	६	८	६४	३६	७	७	६	८	३	३४	२	३१	४	२१९
इन्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल	८	२	१	३९	१५	१२	१	१	१८	८	८	६	९	१	१२९
पशुस्वास्थ्यसम्बन्धी	१०	४	९	२२	१३	११	५	१	७	१	११	२	६	२	१०४
कला सम्बन्धी	२	२	३	१०	३१	२२	१	१	९	०	१	९	३	१	९५
वन सम्बन्धी	२	३७	१	१०	१	५	०	१	५	४	०	३	४	५	७८
पर्यटन, टुर, गाइडरट्राभल	१	०	०	३६	०	४	४	२	३	४	३	०	७	०	६४
जम्मा	८०	१८६	५७	८४२	४५३	६५५	८४	३५	१९६	१२९	१४०९	९३	१४३	६३	४४२५

४.२ परिवारले एक बर्ष भित्र गर्ने औसत आम्दानी र खर्चको विश्लेषण

नगरपालिकाले एक बर्ष भित्र गर्ने औसत आम्दानी रु. ७७,८९,४१,३६,००० रहेको देखिन्छ र नगरपालिकाको एक बर्ष भित्र गर्ने खर्च ८४,९१,८१,८४,००० देखाउदछ । तलको तालिकामा वडा अनुसार औसत आम्दानी, खर्च र ऋण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.२: नगरपालिकाले एक बर्ष भित्र गर्ने औसत आम्दानी, खर्च र ऋणको विश्लेषणात्मक विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
परिवारको सरदर वार्षिक खर्च कति छ (रु लाखमा)	१२६२	१४३६	१५४	५०००	७००००	५०००	३०००००	२०००	६८१०	१३०५२	२०००००	२०००००	६४०	१०००	८४९१८२
परिवारको सरदर वार्षिक आमदानी कति छ (रु लाखमा)	१६०६	२००१	२०००	८०००	८००००	६०००	२०००००	३०००	१००००	१११७	२०००००	२०००००	१०७०	१०००	७७८९४१
परिवारको सरदर ऋण कति छ (रु लाखमा)	३५५८	३५६२	३०००	३००००	८००००	२००००	३०००००	४०००	७०९७	१५७०	४०००००	६०००००	९१५	१०००	१३६७५०३

४.३ वार्षिक रेमिट्यान्सको आधारमा वर्गीकरण

कमलामाई नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै वार्षिक रेमिट्यान्स रु १,३४,०९,८७,००० कतारबाट नेपाल भित्रिने गरेको देखियो । दोस्रो मलेशियाबाट र तेस्रो दुबईबाट रेमिट्यान्स भित्रिने देखियो । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.३: वार्षिक रेमिट्यान्स (रु हजारमा)

रेमिट्यान्स भित्रिने देश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
कतार	८१२२	४७७०	१००	१०६००	४१९०७०	५५५०	११४२३०	४८७५	६१०२९०	३३५०	३१३०	१५१५५०	१४९०	३८६०	१३४०९८७
मलेशिया	१६८७६	५५२०	१५०	१०९१०	९८३७०	६०१०	३९७१९०	१२५०२	४६६६	१८८००	७१४५	५०९०६०	२३२०	३९९८	१०९३५१७
दुबई	६६८५	४४१७	५००	११३५७	२७९१००	११५१०	३२३०५८	७३६०	१५४७०	६८०१	३६५०	१३०६५०	२६४०	५९९०	८०९१८८
वैलायत	०	०	०	१००	५०००५०	०	२५०	०	५००	०	०	६००००	०	०	५६०९००
भारत	३५०	४००	२०	३८०८	४२३०	८००	३९७३७०	७५०	४२३८	२६५०	६६३०	१२०००	३१००	८३४२५	५१९७७१
साउदी अरेबिया	९५८८	१४०३०	६००	१९२४०	३२७५०	५९२०	१५९४९०	७८३०	८५७०	२२५६	५३९८	२३१४६०	१९६०	६७१२	५०५८०४
अमेरिका	२९९०	८००	०	५९९०	३९३०	४००	३४६८४०	१३००	११८८०	९००	२००	०	०	०	३७५२३०
दक्षिण कोरिया	२१२०	१३००	९००	२०५०	२५२०००	३२००	३९००	३४००	७६००	२७५०	०	०	५००	२०५०	२८१७७०
कुवैत	२६९०	१७००	०	४४२०	१६२८०	२८००	२०२०	२६००	२१८०	२०००	३०	९०१००	४६०	९४०	१२८२२०
साइप्रस	०	०	०	०	०	०	३१५०	०	०	०	२००	५००००	०	०	५३३५०
रूस	०	०	०	०	०	०	५००००	०	०	०	०	०	०	०	५००००
जापान	२३१३	४०५०	०	७३०	६४००	६००	१३७२०	२१०८	४५००	६२००	०	५०	०	६१०	४१२८१
अस्ट्रेलिया	०	१८००	१००००	२०००	४००	११००	८५५०	१३००	५५०	६६००	२००	२५०	०	२००	३२९५०
ओमान	५५०	५०	०	०	९५०	०	५०	२५०	८७०	२०००	०	२५०००	१००	०	२९८२०
फ्रान्स	०	०	०	०	०	०	२४०	०	०	०	०	२००००	०	०	२०२४०
सुडान, दक्षिण	०	०	०	०	०	०	१००००	०	०	०	०	०	०	०	१००००
बहराईन	९५०	२०	१००	६००	८४०	१६००	८०	०	२३४०	१५००	०	०	३००	५००	८८३०
माल्दिभ्स	२००	०	०	२००	०	०	७७५०	३००	०	०	०	०	०	०	८४५०
सिंगापुर	०	०	०	०	०	०	३०००	०	०	०	०	०	०	०	३०००
पोर्चुगल	०	१३५०	०	५००	०	०	०	०	६००	०	०	०	०	४००	२८५०
कंगो, लोकतांत्रिक गणराज्य	०	६००	०	६०	०	०	२५०	०	१२००	०	०	०	०	०	२११०
जोर्डन	१५०	६००	०	४००	४४०	०	०	०	०	०	०	०	०	२४०	१८३०

रेमिड्यान्स भिन्निने देश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
चीन	३५०	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३५०
रोमानिया	२५०	०	०	६००	०	०	०	४००	०	०	०	०	०	०	१२५०
पोल्याण्ड	०	०	०	१००	०	०	०	१०००	०	०	०	०	०	०	११००
सूडान	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९००	९०५
इराक	४००	०	०	०	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	३००	९००
स्वाजील्याण्ड	०	०	०	०	९००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९००
इटाली	०	०	०	०	०	८००	०	०	०	०	०	०	०	०	८००
फिनल्याण्ड	६००	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८००
डेनमार्क	०	०	०	०	०	०	०	३००	२५०	०	०	०	०	१५०	७००
क्यानाडा	०	०	०	०	०	५००	०	०	०	०	०	०	१००	०	६००
सेचेल्लिस (Seychelles)	०	०	०	०	३७०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	५७०
मोनाको	०	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५००
हंगेरी	०	०	०	२००	०	०	०	३००	०	०	०	०	०	०	५००
जर्मनी	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५०	०	४५०
बेलारूस	०	०	०	४५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४५०
टर्की	०	०	०	०	३००	०	०	०	१२०	०	०	०	०	०	४२०
यमन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३८०	०	३८०
माली	०	०	०	०	३६०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३६०
इजरायली	०	०	०	२००	०	०	१५०	०	०	०	०	०	०	०	३५०
अस्ट्रिया	०	०	०	०	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३००
जाम्बिया	०	०	०	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३००
माल्टा	०	०	०	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३००
ब्रुनेई	२००	०	०	०	०	०	०	०	१२	०	०	०	०	०	२१२
आयरल्याण्ड	०	०	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
इन्डोनेशिया	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
उरुग्वे	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
दक्षिण अफ्रिका	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
न्युजिल्याण्ड	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
फिलिपिन्स	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
म्यांमार (बर्मा)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००	०	०	०	२००
यूक्रेन	०	०	०	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
अन्डोरा	०	०	०	०	०	०	१५०	०	०	०	०	०	०	०	१५०

रेमिड्यान्स भित्रिने देश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
माइक्रोनेशिया, संघीय राज्यहरू	०	०	०	१५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५०
केन्द्रीय अफ्रिकी गणतन्त्र	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४४	०	०	०	१४४
आइसल्याण्ड	०	०	०	०	०	०	१२०	०	०	०	०	०	०	०	१२०
ग्रीस	०	५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५०
सोमालिया	०	०	०	२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०
उत्तर कोरिया	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कम्बोडिया	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कोस्टारिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
स्पेन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	५५३८४	४२९६२	१२३७०	७६८८५	२००००००	४०९९०	२००००००	४६७७५	६७५८३६	५५८०७	२६९२७	१००००००	१३६००	१००००००	५८९६७२९

४.४ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

घरको स्वामित्वको आँकडा अनुसार ९१ % परिवार निजी स्वामित्वमा रहेका आफ्नै घरमा बसोबास गरीरहेको देखिन्छ । ७% परिवार भाडाका घरमा बसेको देखिन्छ । वडागत रुपमा घरको स्वामित्व सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.४: वडा अनुसार घरपरिवारको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

स्वामित्व/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
निजी/आफ्नै	१२१३	८२९	४३६	१५९८	१५७८	१२२५	१३६०	९८१	१११७	७९७	९८२	९४७	४४९	७५६	१४२६८
भाडामा	५	११	१	४२०	११२	३७०	१३	१२	१२७	२	१७	१	५	९	११०५
आफ्नै	१९	५	५	९२	४४	१४	२१	२९	३८	३	१८	२५	१५	२२	३५०
संस्थागत	१	२		१०	३	१३	३				३				३५
अन्य	२			१	१						१				५
साथी				१											१
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.५ जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकाभित्र जमिनको स्वामित्व भएका घरधुरी सर्वेक्षणबाट खेती गरिएको जग्गा र सोको स्वामित्व र घरधुरीबाट खेती गरिएको जग्गालाई आधार बनाएर आँकडा सङ्कलनगरिएको छ । यस अनुसार खेती गरिने जग्गा मध्ये १४००४ घरधुरीसँग जग्गाको आफ्नो परिवारको स्वामित्वमा रहेको छ भने ५७० घरधुरीले परिवारबाहेक अरुको

जग्गा प्रयोग गरेको देखिन्छ। वडागत रुपमा जग्गाको स्वामित्व रहेको घरधुरीको विस्तृत विवरण तल रहेको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४.५.१: खेती गरिने जमिन, जग्गाको स्वामित्व, घरधुरी

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
आफ्नो परिवारको	११०७	८२३	४३२	१६४८	१४३८	१२९९	१३७४	९३६	१०५६	७६२	९७५	९६१	४३५	७५८	१४००४
परिवार बाहेक अरुको	६७	४०	८	६७	५८	३६	३८	४५	५२	४६	४४	१५	३७	१७	५७०
गुठीको		१			९	५				२	१	१	०	२	२१
अन्य	९०	५	२	१४	५६	७	६	४०	३४९	२	४	१	३	११	५९०

तालिका नं. ४.५.२: आफ्नो परिवारको स्वामित्वको जग्गाको क्षेत्रफलको आधारमा वडागत रुपमा विस्तृत विवरण

क्षेत्रफल/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
बिघा	२२३	१६३		३४७	१३६	५२	९८	१६०	१५७	४२	२३०	२५३	५२	६१	१९७४
रोपनी	०	०	३१९२	१६	०	१०	०	०	०	०	७		५	८	३२३८
वर्ग मिटर								०		०	११६		०	०	११६
हेक्टर	०									०	०		०		०
आना/कठ्ठा	७७९३	६०१५	३०३	९२३३	६०५०	२१३८	३५३४	५८२९	४२५१	५९९५	७७३८	७७९६	२५९७	३२९१	७२५६३
पैसा/धुर	१०६०	८१३	६६	५५७९	४८७३	८७७८	३०६५	२००५	३५७१	१०९७	६२९	१००४	३६३	६७२	३३५७५

तालिका नं. ४.५.३ परिवारको कुनै सदस्य वा परिवार मुलीको नाममा रहेको जग्गा जमिनको वडागत रुपमा विस्तृत विवरण

परिवारको कुनै सदस्य वा परिवार मुलीको नाममा जग्गा जमिन	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	११४६	७०६	४२८	१६१७	१४२८	१२४९	१३०८	९९५	१०८९	७०३	९५४	९२०	३९४	३९३	१३३३०
छैन	८९	१३५	१३	६३	९२	९६	८९	२४	११२	९३	६२	५३	७३	३८८	१३८२
जग्गा जमिन नभएको भाडा बस्ने	५	६	१	४४२	२१८	२७७		३	८१	६	५		२	६	१०५२
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

तालिका नं. ४.५.४ परिवारबाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गाको

परिवार बाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गाको विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
बिघा	२२	०		१३	४	१	१	१५	१	४	१	१	०	०	६३
रोपनी			१६	१		०		२		०			०		१९
वर्ग मिटर							३२			०	५		०	०	३७
आना/कठ्ठा	४४०	२४१	२४	३६४	२९०	४०	२१६	५८९	३५४	३९८	१८९	४८	२६५	१०५	३५६३
पैसा/धुर	३२	४०	०	१३०	११७	७०	५०	७९	६३	०	३०	२०	३३	५	६६९
दाम	०	०	०	८	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	११

तालिका नं. ४.५.५ गुठीको नाममा रहेको जग्गाको विवरण

गुठीको नाममा रहेको जग्गाको विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
बिघा		०			१	०				०		०		०	१
रोपनी						०									०
वर्ग मिटर											०				०
आना/कठ्ठा		०			४२	२				०	१२	९		१४	७९
पैसा/धुर		०			१७	१५				१९	०	०		०	५१

तालिकानं. ४.५.६ गुठीको नाममा रहेको जग्गाको विवरण

अन्य स्वामित्वको नाममा रहेको जग्गाको विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
बिघा	२	०		२	१	०	०	८	३८	०	०	०	०	०	५१
रोपनी			१					२			०				३
वर्ग मिटर											०			०	०
आना/कठ्ठा	५८८	३८	३	३५	८३	०	६	३२५	६५१	१८	०	०	७	१	१७५५
पैसा/धुर		०			१७	१५				१९	०	०		०	५१

४.६ आफ्नो उत्पादनले खानपुग्ने समयका आधारमा परिवारको वर्गीकरण

आफ्नो उत्पादनले १ देखि ३ महिना सम्म मात्र खान पुग्ने परिवारको सङ्ख्या २२ , ६ महिनासम्म पुग्ने २२ % देखिन्छ भने ९ महिनासम्म पुग्ने १५ % र ९ महिना भन्दा बढी समय खान पुग्ने परिवार ४१ % देखिन्छन् । वडागत रुपमा आफ्नो उत्पादनले खानपुग्ने आधारमा रहेका परिवारको सङ्ख्या विस्तृतमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ४.६: आफ्नो उत्पादनले खान पुग्ने समयअवधि

खानपुग्ने समय / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
३ महिनासम्म	३०२	१३४	१०७	४६२	५१८	१०८	६९४	४१७	९९	९७	५८	२१०	५७	१८६	३४४९
४ देखि ६ महिनासम्म	२४९	४१२	१७८	४०२	१६९	८८	३३९	३६५	२५३	१६८	२९०	३२३	८५	२१२	३५३३
७ देखि ९ महिनासम्म	३३५	१४९	९३	१८१	११५	३६५	११५	९७	१९४	१५०	२५९	१५०	७३	५६	२३३२
९ महिना भन्दा बढि	३५४	१५२	६४	१०७७	९३६	१०६१	२४९	१४३	७३६	३८७	४१४	२९०	२५४	३३३	६४५०
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.७. कृषि कार्यको लागि प्रयोग भएको जग्गा

कमलामाई नगरपालिकामा जमिनको स्वामित्व भएका घरधुरी मध्ये ११२४८ घरधुरीले आफ्नो जमिन कृषिको लागि प्रयोग गर्दछन् भने जग्गा भएतापनि कृषि कार्यमा प्रयोग नगर्ने घरधुरी ४५१६ रहेका छन् ।

तालिका नं.४.७.१: कृषि कार्यका लागि जग्गाको प्रयोगको अवस्था

स्वच्छ, सफा र समृद्ध शहर, हिमाल र तराईको मिलनविन्दु कमलामाई नगर

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	१०९७	७९९	४११	१६०१	११०२	४८४	९४१	७३९	७३३	७९६	९३९	९३०	३७१	३८५	११२४८
छैन	१४३	४८	३१	५२१	६३६	११३८	४५६	२८३	५४९	८६	८२	४३	९८	४०२	४५९६
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

तालिकानं. ४.७.२: परिवारले प्रत्यक्ष स्वयम् कृषि कार्यका लागि जग्गा प्रयोगगरेका घरधुरी

परिवारले प्रत्यक्ष स्वयम् कृषि कार्यका लागि जग्गा प्रयोग भएको	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	१०९७	७९९	४११	१६०१	११०२	४८४	९४१	७३९	७३३	७९६	९३९	९३०	३७१	३८५	११२४८
छैन	१४३	४८	३१	५२१	६३६	११३८	४५६	२८३	५४९	८६	८२	४३	९८	४०२	४५९६
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.८ कृषि उपज उत्पादन वा बिक्री सम्बन्धी विवरण

कमलामाई नगरपालीकाको कृषि उपज उत्पादन वा बिक्री सम्बन्धी घरधुरी सर्वेक्षणबाट कृषि उपज उत्पादन गर्ने र आफूलाई बढी भएको अनाज बिक्री गर्ने घरधुरी १६% रहेकाछन् भने बिक्री नगर्ने घरधुरी निकै बढी अर्थात् ८४% देखिन्छ। अति कम बिक्री गर्नेमा वडा नं.६ तथा उपज बढी बिक्री गर्नेमा वडा नं. ९ का घरधुरी रहेकाछन्।

तालिका नं. ४.८.१: कृषि उपज उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण

कृषि उपज उत्पादन वा बिक्री/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	२५४	१४५	१४१	१९७	३५०	१	१०	२	४७४	२३२	७७	४६२	१८६	१६	२५४७
छैन	९८६	७०२	३०१	१९२५	१३८८	१६२१	१३८७	१०२०	८०८	५७०	९४४	५११	२८३	७७१	१३२१७
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

तालिका नं. ४.८.२ कृषक तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामाजिक संस्थाको विवरण

क्र.सं.	समूहको नाम	ठेगाना
१.	प्राङ्गारिक पानीट्याङ्की कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-७, सिन्धुली
२.	हर्दिया कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-८, सिन्धुली
३.	माइस्थान काभ्रेटार कृषि समूह	कमलामाई न.पा.-८, सिन्धुली
४.	सुर्यमुखि कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१०, सिन्धुली
५.	युवा स्वरोजगार कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१०, सिन्धुली
६.	शाखाजोर कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-५, सिन्धुली
७.	फुलबारी टोल कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली
८.	राम्माडी कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली
९.	शान्तीटार कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-७, सिन्धुली
१०.	मखमली महिला कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-४, सिन्धुली
११.	पञ्चवुद्ध कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-५, सिन्धुली
१२.	लालिगुराँस बहुउद्देश्य समूह	कमलामाई न.पा.-३, सिन्धुली
१३.	नमोवुद्ध कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-७, सिन्धुली
१४.	गोदावरी तरकारी समूह	कमलामाई न.पा.-११, सिन्धुली

१५.	सिन्धु उर्जाशील कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-३, सिन्धुली
१६.	रामदेवी कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-५, सिन्धुली
१७.	विन्दावासिनी कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१४, सिन्धुली
१८.	प्रगतिशील कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-११, सिन्धुली
१९.	नमुना कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-११, सिन्धुली
२०.	चन्द्रज्योति कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-११, सिन्धुली
२१.	नेपाल हायू महिला कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली
२२.	बेलगाछी कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-७, सिन्धुली
२३.	चैते धान कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१४, सिन्धुली
२४.	सृजनशील कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-, सिन्धुली
२५.	टोकले कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१०, सिन्धुली
२६.	ठूलो तेसै तल्लोटोल कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-११, सिन्धुली
२७.	हरियाली कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१२, सिन्धुली
२८.	गोदावरी कृषक समूह	कमलामाई न.पा.-१२, सिन्धुली

४.९ घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनाली र उत्पादन परिमाण

कमलामाई नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार खेती गरिएका अन्नबालीमध्ये धान बाली गर्ने घरधुरीको सङ्ख्या अरुको तुलनामा बढी देखिन्छ। दोस्रोमा अदुवा/बेसार खेतीगर्ने घरधुरी, तेस्रोमा मकैगहुँ खेती गर्ने घरधुरी देखिन्छन्। उत्पादनका आधारमा क्रमशः धान, अदुवा/बेसार, मकै, सुन्तला कागती उत्पादन हुने देखिन्छ। घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीको उत्पादन परिमाण, क्षेत्रफल, विक्री परिमाण सम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रूपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.४.९: घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीहरू (प्रमुख धान, मकै, गहुँ)

बालीनालि उत्पादन/ आम्दानी/ विक्री	वार्षिक उत्पादन (मुरी)	वार्षिक विक्री(क्विन्टल)
धान	४५८९२.५	४५२.७
अदुवा/बेसार	७०४५०	३२६.०५
मकै	९९००	९५.५९
सुन्तला/कागती (अमिलोजात)	८०४७	८०.२७
गोलभेंडा	६६८४.५	५७.८४
बन्दा/काउली(काउली समुह)	३३९३	२३.६३
कोदो	२०१४	२०.१२
काँक्रो, लौका, फर्सी	२३१४	१९.९९
आलु	१४१२.५	१३.०२
गहुँ	७९९	७.९९

बालीनालि उत्पादन/ आम्दानी/ विक्री	वार्षिक उत्पादन (मुरी)	वार्षिक विक्री(क्रीन्डल)
करेला,घिरौला,चिचिण्डो	५०३	५.०३
केरा	४०२	४.०२
तोरी/सरुयु	३८१	३.०६
आँप/लिची	१६८	१.२३
प्याज/लसुन	६३	०.६३
भट्टमास	२५	०.२५
फुलखेती	२०	०.२०
मास	१७	०.१७
मुसरो	१३.५	०.१३
च्याउ	०	०
परबल,गुन्दुक,काँक्रो	०	०
रहर	०	०
जम्मा	१५२४९९	११११.९९

४.१० परिवारले पालेको चौपाया तथा पशुपंक्षीको विवरण

नगरपालिका भित्र चौपाया तथा पशुपंक्षी पाल्ने घरधुरीको सर्वेक्षणबाट पाल्ने घरधुरी ५७% र चौपाया तथा पशुपंक्षी नपाल्ने घरधुरी ४३%रहेको देखिन्छ। वडा नं १२ माचौपाया तथा पशुपंक्षी पाल्ने घरधुरीको सङ्ख्या बढी छ भने वडा नं. ६ मा कम रहेको छ। वडागत रूपमा चौपाया तथा पशुपंक्षी पाल्ने र नपाल्ने घरधुरीको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४.१०.१: घरपालुवा चौपाया तथा पशुपंक्षी

पशुपंक्षी / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
गोरु	४७१	२३६	६१	२१०	१४७	२	२३५	३०५	७३	२६५	५२४	५५६	११६	१९१	३३९२
गाइ	१७१	१२८	४०	२०९	१७९	३२	१४१	८६	१४०	१६६	९८	२८५	१०१	१२७	१९०३
भैसी	२३१	२४१	२१५	१७०	१५८	२४	१६२	६७	९०	९०	९९	१६८	७७	५२	१८४४
राँगा	४४	११६	१३	१४२	१२३	१४	१२७	६९	१७	५५	७५	७२	३७	३५	९३९
पाडापाडी	१४	१३०	९८	४५	४५	४	१७	१८	२५	४०	८८	४७	६०	२८	६५९
बाच्छावाच्छी	३०	५४	२३	३५	४९	७	५	४२	४०	६१	७२	४१	५९	११२	६३०
जम्मा	९६१	९०५	४५०	८११	७०१	८३	६८७	५८७	३८५	६७७	९५६	११६९	४५०	५४५	९३६७

तालिका नं. ४.१०.२ : चौपाया तथा पशुपंक्षी पाल्ने र नपाल्ने घरधुरी प्रतिशतमा

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा

छ	१११	७३७	३३३	१०४५	८५१	१६८	७०१	७०६	५४०	५२६	८५४	८२१	३०९	४२६	८९२८
छैन	३२९	११०	१०९	१०७७	८८७	१४५४	६९६	३१६	७४२	२७६	१६७	१५२	१६०	३६१	६८३६
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.११ चौपाया तथा पशुपंक्षी, प्रकार, आम्दानी

नगरपालिकामा भित्र विभिन्न प्रकारका गाइ, भैंसी, राँगा, गोरु, बाछावाछी, बाखा, सुँगुर, बंगुर, कुखुरा, हाँस विभिन्न किसिमका पशु चौपायाहरु पाल्ने गरेको देखियो । यस नगरपालिका भित्र सबै गरेर १९०३ गाई रहेका छन् । भैंसी १८४४, राँगा १४८५, गोरु ७०१५, रागाँ/पाडापाडी/गोरु आदिबाट हुने वार्षिक आम्दानी तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । नगरपालिकामा जम्मा बाखा/खसी/बोकाको सङ्ख्या १२४८२२ रहेको छ । उक्तबाट प्राप्त हुने मासु र वार्षिक आम्दानी तालिकामा वडागत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ । सर्वेक्षण अनुसार सुँगुर/बँगुरको सङ्ख्या १७९० भेटियो भने कुखुरा/हाँसको सङ्ख्या १५७६४२ रहेको छ । साथै सो चौपायाहरुबाट हुने वार्षिक आम्दानीको वडागत विवरण तपसिलको विभिन्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिकानं.४.११.१: गाईको किसिमको आधारमा वडागत वर्गीकरण

गाईकोकिसिम	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
उन्नत	१२	०	०	४९	७९	९	५	४	५५	७	४	०	९	११	२४४
दुबै जातका	०	०	०	०	६	१	०	०	२	०	१	०	२	६	१८
स्थानीय	१५९	१२८	४०	१६०	९४	२२	१३६	८२	८३	१५९	९३	२८५	९०	११०	१६४१
जम्मा	१७१	१२८	४०	२०९	१७९	३२	१४१	८६	१४०	१६६	९८	२८५	१०१	१२७	१९०३

तालिका नं.४.११.२: गाईको जात र दुध दिने आधारमा वडागत वर्गीकरण

गाईको जात	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
स्थानिय जातको थारो गाईको सङ्ख्या	१९७	१२६	३१	१५४	९८	१४	९५	९१	६७	१७५	९६	४७३	७७	७२	१७६६
स्थानिय जातको लैनो गाईकोसङ्ख्या	३५	३३	१२	७६	७१	१०	७७	४१	४४	४२	४२	४०	४२	६२	६२७
स्थानिय गाईले सरदर एक दिनमा कति दुधदिन्छ?(लिटरमा)	२.३४	२.२३	२.२९	४	५.६७	३.८६	२.७५	२.३४	३.२९	२.५४	२.५७	१.४२	२.७९	१.२५	२.९४
स्थानिय गाईले एक दिनमा कति दुध दिन्छ?(लिटरमा)	६८	६७	१६	२२०	३२३	२७	१७३	६८	१३८	१०७	५९	४७	१०९	६५	१४८७
उन्नत जातको थारो गाईकोसङ्ख्या?	७	५	१०	२८	७६	७	२४	६	२६	५	८	१	२	३	२०४
उन्नत जातको लैनो गाईकोसङ्ख्या?	६	१	२	३६	१२७	४	१५	४	५९	४	११	९	४	१२	२८९
उन्नत गाईले सरदर एक दिनमा कतिसमय दुध दिन्छ?(लिटरमा)	१७	२	७	२३१	९८८	२२	९२	१३	३७३	२	८९	११	१८	४२	१९०७
उन्नत गाईले एक दिनमा कति समयदुध दिन्छ?(लिटरमा)	४.२५	२	३.५	८.८	१६.७	५.५	१३.१	४.३३	८.८	२	८.०९	१.२२	४.५	३.८	१०.४

तालिका नं.४.११.३ : भैंसीको किसिमको आधारमा वडागत वर्गीकरण

भैंसीको किसिम / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	-------

उन्नत	०	१	०	०	१०	५	०	२	६	२	१	०	०	०	२७
दुबै जातका	०	१	०	२	१	०	०	०	१	०	०	१	०	०	६
स्थानिय	२३१	२३९	२१५	१६८	१४७	१९	१६२	६५	८३	८८	९८	१६७	७७	५२	१८११
जम्मा	२३१	२४१	२१५	१७०	१५८	२४	१६२	६७	९०	९०	९९	१६८	७७	५२	१८४४

तालिका नं. ४.११.४: भैंसीको सङ्ख्या र दुध दिने आधारमा वडागत वर्गीकरण

भैंसीको संख्या / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
स्थानिय जातको थारो भैंसीकोसङ्ख्या	२६३	११७	१३२	१११	८३	६	५८	४१	३४	४०	७३	१४४	३७	२५	११३१
स्थानिय जातको लैनो भैंसीकोसङ्ख्या	३६	१८३	१०२	१०९	१४०	१२	१३८	४३	६०	५७	५४	५३	४२	२९	१०१५
स्थानिय भैंसीले एक दिनमा कति दुध दिन्छ?(लिट्रमा)	१४२	११६७	४१५	५८८	५६१	८०	८१७	१६२	३०१	२५१	१६४	१४९	२३१	५२९	५३४९
स्थानिय भैंसीले सरदर एक दिनमा कति दुध दिन्छ?(लिट्रमा)	४.१	८	४.२	६.१	५.७	६.७	७.३	४.२	५.३	८.४	३.९	३	९	१८	९३.९

तालिका नं. ४.११.५: राँगा/गोरु/बाछ्छा/आम्दानीको आधारमा वडागत वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
राँगाको सङ्ख्या	७३	१५६	१५	२३५	२०१	३०	२१५	१२७	३२	५४	११७	१०३	४६	७९	१४८५
गोरु सङ्ख्या	९९१	४७९	१२४	४२२	२८९	५	४९४	६९७	१४७	३४८	१२५०	१२२८	१४३	३९८	७०१५
बाछ्छा सङ्ख्या	५३	७३	२७	४४	९७	९	९	६४	६०	४७	११२	७४	५२	१९७	९१८
राँगा/पाडापाडी/गोरु/बाछ्छा वार्षिक आम्दानी (रु.हजारमा)	१६२६५७	१६३०२३	१००,०००	१७३२६१५	५१४६५६	१२८३	१९९३२३८	१५६३	२८२५	२७०१	१३२२५०	१,०००,०००	८०६३३	३०३७२७	७३९५५२५

तालिका नं. ४.११.६: बाख्रा/खसी/बोकाको सङ्ख्या , वार्षिक मासु उत्पादन र आम्दानीको आधारमा वडागत वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
बाख्रा/खसी/बोकाको सङ्ख्या	३३७८	४४९६	१३१५	३०१६	२२४६२	३९६	५५७२६	२०११	९६७	११६८	२३४८४	५२९४	४१४	७७५	१२४८२२
वार्षिक मासु उत्पादन (के.जि.)	८८७२	१९३९०९	७४५७	७९२९०	८०७७६	२९६१	६२३९	३०४७	५४२७	१९१३	३०९१	११२४८	४८०९	२१०६	४१११५५
विक्रीबाट वार्षिक आम्दानी (रु.)	२९३३६३०	४६११८८४	३००००००	४३९४१३३	३५३४६५३	१५९२३२५	७७४५११५	२३१४७	२६५०८८	८१८	१३५४७२१	४००००००	१३१५०२५	१३९०१०८	३६१३७३१७

तालिका नं. ४.११.७: सुँगुर/बँगुरको सङ्ख्या र आम्दानीको आधारमा वडागत वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
सुँगुर/बँगुरको सङ्ख्या	३११	६३	१४	१९३	२१९	२२	१६७	६२	१०६	४७	११९	३३०	३३	१०४	१७९०
वार्षिक मासु उत्पादन (के.जि.)	२९६६	३२२५	६६०	५९९०	८२०५	११४०	८५६७	७२०	२४६६	१५०	११९७	४१२६	१७५५	२२४८	४३४१५
विक्रीबाट वार्षिक आम्दानी (रु.)	७५००००	५४०८१३	३००००००	६४७९६०	१३०३६५	३३४०७०	२५०६३१७	२१७८७	१२९१०९	४०	१७९०२०	४९३७६०	६४७५०	७९७०५०	६८४५०४१

तालिका नं. ४.११.८: कुखुरा/हाँसको सङ्ख्या , वार्षिक अण्डा, मासु उत्पादन र आम्दानीको आधारमा वडागत वर्गीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
कुखुरा/होसको संख्या	६५६२	४३१५	२५५६	४३६५६	४७७८५	२६१६	८०९६	७७७७	३४४१	२६०१	२०५४१	४३९९	१६९५	१६०२	१५७६४२
वार्षिक अण्डा उत्पादन (संख्या)	१७९६७	१७९७३	३९४७०	२५१६४५	२०७२५	१३०२८	९६८१२	४५३५	४३७६	३११७८२	३३१७८	२५००४	५४५५	२६३५	८४३७८५
वार्षिक मासु उत्पादन (के.जि.)	१०२८९	६९९७	२४०२	५५५६३	१८१५१६	५३२५१	८४६८	४७५०	६४२४	१४५०	५७८९	६३९९	७३००	२७९६	३५३३९४
विक्रीबाट वार्षिक आमदानी (रु.)	४००४०५	८६७५५८	३०००००	२२६२८८५	१०६०६७१	६७५३७०	८०६७३८	६१००९३	९१७६९	३१२२८८८	६४६७८६	७६९९४१	४५०४२५	२८५१८७१	२२६४७२४

४.१२ माछा, मौरी तथा रेशमपालन गर्ने घरपरिवार र सोको उत्पादन

कमलामाई नगरपालिकामा माछा तथा मौरी पालन गर्ने घरधुरीको सङ्ख्या न्यून देखिन्छ । जम्मा १७० घरधुरीले माछा, मौरी तथा रेशमपालन पेशामा संलग्न रहेको देखिन आउछ । माछा पालनमा १२ घरधुरी संलग्न छन् भने माछा मौरी दुवै पालनमा जम्मा १ घरधुरी संलग्न छ र मौरी पालनमा १५७ घरधुरी संलग्न रहेको देखिन आउँछ ।

तालिका नं.४.१२.१: माछा, मौरी तथा रेशमपालन गर्ने घरपरिवार र सोको उत्पादन

माछा, मौरी र रेशमपालन/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	१२	१२	१४	२९	३		४९	२	२	१	१५	३०	१		१७०
छैन	१२२८	८३५	४२८	२०९३	१७३५	१६२२	१३४८	१०२०	१२८०	४२०	१००६	९४३	२८७	७८७	१५०३२
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	४२१	१०२१	९७३	२८८	७८७	१५२०२

तालिका नं.४.१२.२: माछा, मौरी र रेशमपालन गर्ने घरधुरीको वडागत तालिका

माछा, मौरी र रेशमपालन/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
माछा			१	४	२			२			१	१	१		१२
माछा मौरी									१						१
मौरी	१२	१२	१३	२५	१	०	४९		१	१	१४	२९			१५७

४.१३ मौरीको घर सङ्ख्या र सोको उत्पादन

कमलामाई नगरपालिकामा मौरीको घरको ४०४ वटा देखिन्छ जसबाट वार्षिक मह उत्पादन १४७१ के.जी. हुने रहेछ ।

तालिका नं.४.१३: मौरीको घर संख्या र सोको उत्पादनको वडागत तालिका

मौरी उत्पादन	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मौरी घर संख्या	४३	२०	२०	५३	३		१०३		५	४०	२०	९७			४०४
वार्षिक मह उत्पादन (के.जी.)	५९	४०	१०	७८०	५		१८३		५३	५०	८५	२०६			१४७१

४.१४ व्यवसायिक खेती गर्न इच्छुक घरधुरीको सङ्ख्या

कमलामाई नगरपालिकामा ८९०७ परिवार व्यवसायिक खेती गर्न इच्छुक देखिन्छन् भने ६८५७ परिवार व्यवसायिक कृषि गर्न इच्छुक देखिदैनन् । वडागत रूपमा व्यवसायिक कृषि गर्न इच्छुक घरधुरी सङ्ख्या तल दिएको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं.४.१४:व्यवसायिक कृषि गर्न इच्छुक घरधुरीको वडागत तालिका

व्यवसायिक कृषि गर्न इच्छुक / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	७१४	७३८	३६२	१०२१	८८५	४१०	८८९	७४५	६४३	५०३	८४७	५७२	२२१	३५७	८९०७
छैन	५२६	१०९	८०	११०१	८५३	१२१२	५०८	२७७	६३९	२९९	१७४	४०१	२४८	४३०	६८५७
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.१५ वित्तिय संस्थासंग नागरीकको पहुँच

कमलामाई नगरपालिकामा हालसम्म १७ वटा वित्तिय संस्था रहेका छन् । जसमध्ये ५ नं. वडामा १ वटा रहेका छन् भने वडा नं. ६मा १४ वटा, वडा नं. ४ मा २ वटा र वडा नं. ९ मा ३ वटा रहेका छन् ।

तालिका नं ४.१५.१ वित्तिय संस्थाको नाम

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	कैफियत
१.	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
२.	सिद्धार्थ बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
३.	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
४.	छिमेक लघुवित्त वि. बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
५.	प्रभु बैंक लिमिटेड	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
६.	नेपाल एसबिआइ बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
७.	प्राइम कमर्सियल बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
८.	मेगा बैंक	कमलामाई न.पा.-४, ६ र ९ सिन्धुली	
९.	लक्ष्मी बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
१०.	कृषि विकास बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
११.	सिभिल बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
१२.	ग्लोबल आइएमइ बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	
१३.	एससीडिसि बैंक	कमलामाई न.पा.-४, सिन्धुली	
१४.	एससीडिसि बैंक	कमलामाई न.पा.-९, भीमान, सिन्धुली	
१५.	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	कमलामाई न.पा.-९, भीमान, सिन्धुली	
१६.	नेशनल विकास बैंक	कमलामाई न.पा.-५, सिन्धुली	
१७.	सेन्चुरी बैंक	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	

वित्तिय संस्थामा नागरीकको पहुँच बारे जानकारी लिने अभिप्रायले गरिएको सर्वेक्षण अनुसार नगरपालिकाका भण्डै ६६ % घरधुरीका सदस्यको कुनै न कुनै बैंकमा बैंक खाता रहेको देखिन्छ भने बैंक खाता

नखोलने घरपरिवार भण्डै ३४ % रहेको सर्वेक्षणले देखाउदछ । तालिकामा परिवारका कुनै न कुनै सदस्यको वित्तीय संस्थामा खाता रहेको वा नरहेको र सो बारे थाहा नपाउने घरधुरी सङ्ख्या समेत प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१५.२: वित्तीय संस्थासँग नागरीकको पहुँचको अवस्था

सदस्यको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाताभएको	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	६६९	६२३	२६७	१६७१	१४३९	१४३६	९९६	३३४	१०४५	४६१	४६२	४०३	२२६	३३६	१०३६८
छैन	५७१	२२४	१७५	४५१	२९९	१८६	४०१	६८८	२३७	३४१	५५९	५७०	२४३	४५१	५३९६
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

४.१६ नगरपालिकामा सहकारी

यस नगरपालिकामा जम्मा ११९ वटा सहकारी छन् जसमा सबै भन्दा बढी ४६ वटा सहकारी वडा नं. ६ मा ४६ वटा र सबै भन्दा कम सहकारी वडा नं. ८ मा जम्मा १ सहकारी छ । तपसिलको विवरणमा वडागत रुपमा सहकारीको सङ्ख्या प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१६: वडागत रुपमा सहकारीको विवरण

वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
सहकारी संख्या	७	५	३	१०	१२	४६	३	१	१०	४	८	६	२	२	११९

४.१७ गैर सरकारी संस्था/क्लब/समूह

यस नगरपालिकामा जम्मा ५५ वटा गैर सरकारी संस्था/क्लब/समूहहरू छन् । वडा नं. ६ का मानिसहरूको सक्रियता बढी देखिन्छ, यस वडामा १२ वटा क्लब/संस्था सञ्चालनमा छन् । अन्य वडाको विवरण पनि तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१७: गैर सरकारी संस्था/क्लब/समूह

वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
गैर सरकारी संस्था/क्लब/समूह	४	२	३	४	६	१२	९	३	८	०	१	०	०	३	५५

४.१८ उद्योग तथा कलकारखाना

कमलामाई नगरपालिकामा घरेलु, साना, मध्यम, ठूला गरी जम्मा ३१ वटा उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । वडा नं. ४ मा सबै गरी जम्मा २० वटा उद्योग अवस्थित छन् । साना उद्योगमा निजी क्षेत्रको बाहुल्यता बढी मात्रामा भेटियो । तपसिलको तालिकाबाट विभिन्न किसिमका उद्योगहरूको बारेमा थप जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ४.१८.१ उद्योग तथा कलकारखाना

उद्योगको प्रकार र अवस्थिति	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
घरेलु-निजी	६	४१	१	१९२	११०	८९०	११९	५१	२०२	७	७	२	१२	२०	१६६०

उद्योगको प्रकार र अवस्थिति	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
घरेलु-प्रा.लि.	१०	३	-	२६	१६	१०७	२२	६	१२	-	२	-	-	३	२०७
साभेदारी	७	४	-	३	८	५	२	१	२	२	-	-	-	२	३६

कमलामाई नगरपालिकामा १० वटा उद्योगबाट खाद्यान्न उत्पादन हुन्छ । ७ वटा उद्योगबाट फर्निचर/काठ जस्ता वस्तुहरु उत्पादन हुन्छ भने भवन निर्माण सामग्री उत्पादन गर्ने उद्योग जम्मा ३ रहेका छन् । विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१८.२ उद्योग तथा कलकारखाना/जलविद्युतबाट उत्पादन हुने वस्तुको विवरण

उत्पादन हुने वस्तु/वडा	४	५	७	८	१४	जम्मा
खाद्यान्न	४			२	४	१०
निर्माण उद्योग (ईट्टा आदि)	३					३
प्रेस		१				१
फर्निचर/काठ	५			२		७
फलामजन्य	५		१			६
लत्ताकपडा	३			१		४
जम्मा	२०	१	१	५	४	३१

४.१९ मुख्य बजारहरु

यस नगरपालिकामा विभिन्न दिनहरुमा विभिन्न बजारमा मेला लाग्ने गर्दछन् । मुख्यतया वडा नं. १ को डाडीगुराँसे बजारमा प्रत्येक सोमबार, वडा नं. ६ को धुरा बजारमा बुधबार र २ नं. बजारमा शनिबार, वडा नं. ९ को भीमान बजारमा शुक्रबार र वडा नं. १२ को रानिचुरी बजारमा मंगलबार मेला लाग्ने गरेको छ । साथै यस नगरपालिकाका मुख्य बजारहरु तपसिल बमोजिम रहेका छन् ।

वडा नं. ४ मा हुङ्गे वास बजार

वडा नं. ५ मा मधुटार बजार

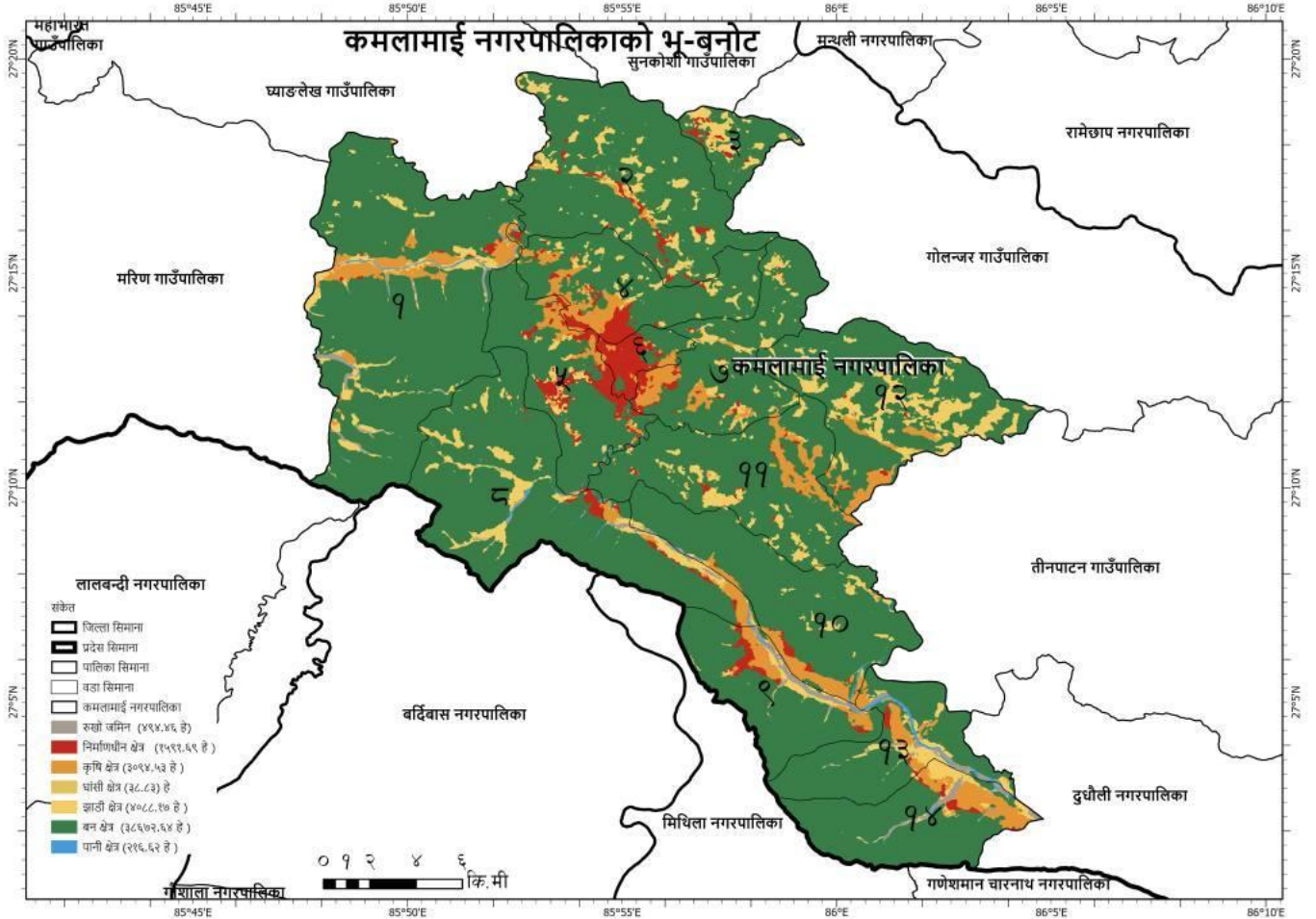
वडा नं. ६ मा १ नं. बजार, २ नं. बजार, धुरा बजार, इन्स्टल बजार, कृषि उपज बजार

वडा नं. ९ मा भीमान बजार

४.२० भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२०.१ वर्तमान भू-उपयोग तथा स्वामित्व

यस नगरपालिकाको भू-बनोटको नक्सा अवलोकन गर्दा जम्मा ४८२४१.९१७ हेक्टर क्षेत्रफलमध्ये कृषि क्षेत्रले ३०९४.५३ हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ, वन क्षेत्रले ३८६७२.६४ हेक्टर क्षेत्रफल र पानीको स्रोतले २१६.६२ हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ। अन्य क्षेत्र जस्तै रुखो जमिनले ४९४.४५ हेक्टर, घाँसी मैदानले ३८.८३ हेक्टर, भाँडीक्षेत्र ले ४०८८.१७ हेक्टर र निर्माणाधीन क्षेत्र १५९१.६९ हेक्टर भू-भाग ओगटेको छ।

परिच्छेद ५ सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशोधन विकास

५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा माथि र पन्ध्र वर्ष भन्दा मुनिको साक्षरता विवरण

तालिका नं. ५.१.१: तहगत रूपमा शैक्षिक स्थिति

शैक्षिकस्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
आधारभूत तह (कक्षा १ देखी ८)	१०७६	६४९	३३५	१२४२	१११५	९७१	१०७१	७१५	८१७	६८१	८३८	९६१	३२८	६७३	११४७२
पढाई शुरु नगरेको (नाबालक)	४६	१८	२	३१	१	१६	६	१५	१०	३	२३	२३	९	१२	२१५
पूर्व प्राथमिक (कक्षा १ भन्दा कम)	१३५	१२२	५९	३८६	२६९	१३४	१०८	८५	१६८	५९	११४	४४	६२	९२	१८३७
प्राविधिक एलएलसी						१							१		२
माध्यमिक तह (कक्षा ९ देखी १२)	११५	१००	६२	१६०	१५२	१५३	१३३	५२	१३४	८५	७६	६३	४३	४३	१३७१
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	४	४		१०	५	३		२	१०	२	३	६	५	१३	६७
साधारण लेखपढ (साक्षर)	२	४		३	३	५	२	१३		८	२	६	६	२	५६
जम्मा	१३७८	८९७	४५८	१८३२	१५४५	१२८३	१३२०	८८२	११३९	८३८	१०५६	११०३	४५४	८३५	१५०२७

५.१.२ शैक्षिक तहका आधारमा वर्गीकरण

यस नगरपालिकाक्षेत्र भित्र शैक्षिक तहको सर्वेक्षणबाट आधारभूत तह पूरा गर्नेको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी देखिन्छ । दोस्रोमा माध्यमिक तहका विद्यार्थीको सङ्ख्या र तेस्रोमा साधारण लेखपढ तहको सङ्ख्या देखिन्छ । वडा नं. ४ मा विद्यावारिधि गर्नेको सङ्ख्या उच्च रहेको छ भने नगरपालिका भित्रै वडा नं. ४ मा लेखपढगर्न नसक्ने निरक्षरको सङ्ख्या सबै भन्दा बढी देखिन्छ ।

साधारण लेखपढ गर्ने सम्मलाई साक्षर मान्दा कुल जनसङ्ख्या (नाबालकलाई नसमेटादा) को ८३.२६% जनसङ्ख्या साक्षर रहेको देखिन्छ । वडागतरूपमा शैक्षिक तह र त्यस अर्न्तगतपर्ने जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.२: तहगत रूपमा शैक्षिक स्थिति

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा	%
आधारभूत तह (कक्षा १ देखी ८)	२३४०	१३४२	६४०	२६४०	२०९७	१६५३	२०८५	१५४०	१५४४	१३३७	१९२१	२०३६	६९७	१०४५	२२९२७	२९.९
माध्यमिक तह (कक्षा ९ देखी १२)	१७४३	१४६७	७८८	२९३९	२६०३	२१३०	२३७१	८७६	१८७१	११०४	१११०	९२३	६२७	९०१	२१४५३	२८.०
साधारण लेखपढ (साक्षर)	४६८	९२९	२८०	९०१	१०५५	११९७	११२०	८५७	५५६	५८९	६६२	६६७	३२०	५२७	१०१२८	१३.२
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	४६६	४२८	२२८	१०८४	७४५	३०६	७७२	७२४	९५०	६५२	५२६	५३३	४९४	९०६	८८१४	११.५१
पूर्व प्राथमिक (कक्षा १ भन्दा कम)	७७८	१८८	९०	५२३	४०९	२३६	२१४	१३८	२५८	१४०	५८०	५२३	८०	१३७	४२९४	५.६०
पढाई शुरु नगरेको (नाबालक)	३९०	२६४	११३	५५१	३८८	२७४	३०४	२५४	२८६	२०५	२४६	३२६	१५४	२४७	४००२	५.२२

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा	%
स्नातक तह	२१८	१६६	१३६	६११	२९५	६९१	२०९	७०	४३४	१०५	६३	५४	६७	६८	३१९२	४.१६
स्नातकोत्तर	८९	४९	५२	२५९	१३०	२२०	६७	१४	१६४	६०	९	१५	३५	३२	११९५	१.५
प्राविधिक एलएलसी	०	१	३	१५	९०	२१	९	१	११	२१	०	२	८	३६	२१८	०.२८
इन्जिनियर	५	१४	३	२७	४७	२१	२९	२	२०	४	३	२	१	२	१७५	०.२२
डाक्टर	२	२	१	२४	३६	८	२४	०	२	३	६	०	२	४	११४	०.१४
एमफिल र विद्यावारिधि (पिएचडि)	०	१	२	१८	२	६	१	१	५	३	१	०	०	१	४१	०.०५
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६१११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३	१००

५.१.३ सामुदायिक विद्यालयहरू

कमलामाई नगरपालिकामा आधारभूत विद्यालय (कक्षा १-५) सङ्ख्या ५० वटा, आधारभूत विद्यालय (कक्षा १-८) सङ्ख्या ८ वटा, माध्यमिक विद्यालय (कक्षा १-१०) सङ्ख्या १० वटा र माध्यमिक विद्यालय (कक्षा १-१२) सङ्ख्या १६ वटा गरी जम्मा ८४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। तालिकामा वडागत सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ५.१.३: सामुदायिक विद्यालय

वाड	प्रा.वि.	आधारभूत विद्यालयहरू	मा.वि	उच्च मावि	जम्मा
१	५		१	२	८
२	६	२	१	१	१०
३	४			१	५
४	५		१	२	८
५	३		१	१	५
६	१	१	१	२	५
७	२	१	१	१	५
८	४	१		१	६
९	१	१		१	३
१०	५		१		६
११	४	१	१	१	७
१२	५	१	२	१	९
१३	३			१	४
१४	२			१	३
जम्मा	५०	८	१०	१६	८४

५.१.४ शिक्षकहरु विवरण

कमलामाई नगरपालिकामास्वीकृत शिक्षकको दरबन्दी जम्मा ५६४ रहेको छ । जसमध्ये शिक्षक सङ्ख्या ३५३ जना र शिक्षिका सङ्ख्या २१० जना रहेका छन् । विभिन्न तहमा अध्यापन गराउने शिक्षक/शिक्षिकाको विवरण, विषय आदिको आधारमा वडागत रूपमा विस्तृत विवरण तपसिलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५.१.४(१) कार्यरत शिक्षकको दरबन्दी

शिक्षक कार्यरत दरबन्दी	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
प्रा.वि.	३२	४१	१८	४०	३१	२८	२८	२२	१८	२०	२४	२७	१३	११	३५३
नि.मा.वि.	१०	९	४	१०	९	१२	६	५	४	३	६	४	६	४	९२
मा.वि.	१४	८	६	१२	९	२१	५	५	९	३	६	३	१२	६	११९
जम्मा	५६	५८	२८	६२	४९	६१	३९	३२	३१	२६	३६	३४	३१	२१	५६४

तालिका नं.५.१.४(२) कार्यरत शिक्षक(पुरुष)को आधारमा

शिक्षक	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
प्रा.वि.	१९	२०	१५	१३	९	९	१२	७	१२	१२	१५	१९	१०	९	१८१
नि.मा.वि.	१०	७	४	७	८	८	५	४	२	२	६	४	५	३	७५
मा.वि.	१२	७	३	११	७	१९	४	३	८	२	५	२	९	६	९८
जम्मा	४१	३४	२२	३१	२४	३६	२१	१४	२२	१६	२६	२५	२४	१८	३५४

तालिका नं.५.१.४(३) कार्यरत शिक्षिका(महिला)को आधारमा

शिक्षिका	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मा.वि.	१३	२१	३	२७	२२	१९	१६	१५	६	८	९	८	३	२	१७२
नि.मा.वि.	०	२	०	३	१	४	१	१	२	१	०	०	१	१	१७
प्रा.वि.	२	१	३	१	२	२	१	२	१	१	१	१	३	०	२१
जम्मा	१५	२४	६	३१	२५	२५	१८	१८	९	१०	१०	९	७	३	२१०

तालिका नं. ५.१.४(४) महिला आधारभूत (कक्षा १-८) दरबन्दीमा कार्यरत

महिला आधारभूत तह	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
आधारभूत (कक्षा १-८)	२	३	३	४	३	६	२	३	३	२	१	१	४	१	३८
मा.वि. (कक्षा १-१२)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	२	३	३	४	३	६	२	३	३	२	१	१	४	१	३८

तालिका नं. ५.१.४(५) महिला माध्यमिक (कक्षा १-१२) दरबन्दीमा कार्यरत

महिला माध्यमिक तह	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
आधारभूत (कक्षा १-८)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.वि. (कक्षा १-१२)	१३	२१	३	२७	२२	१९	१६	१५	६	८	९	८	३	२	१७२
जम्मा	१३	२१	३	२७	२२	१९	१६	१५	६	८	९	८	३	२	१७२

तालिका नं. ५.१.४(६)विषयगत गणित विषय पढाउने शिक्षकको आधारमा

गणित	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मा.वि.	४	३	२	३	४	४	३	१	२	१	३	१	२	२	३५
नि.मा.वि.		१					०	१	०		०	०			२
प्रा.वि.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	४	४	२	३	४	४	३	२	२	१	३	१	२	२	३७

तालिका नं. ५.१.४(७)विषयगत विज्ञान विषय पढाउने शिक्षकको आधारमा

विज्ञान	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मा.वि.	२	३	२	६	३	१०	१	१	२	१	३	१	७	२	४४
नि.मा.वि.		०					०	०	०		०	०			०
प्रा.वि.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	२	३	२	६	३	१०	१	१	२	१	३	१	७	२	४४

तालिका नं. ५.१.४(८)विषयगत अंग्रेजी विषय पढाउने शिक्षकको आधारमा

अंग्रेजी	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मा.वि.	४	३	२	५	५	६	२	२	२	२	५	२	३	२	४५
नि.मा.वि.		१					०	१	०		०	०			२
प्रा.वि.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	४	४	२	५	५	६	२	३	२	२	५	२	३	२	४७

५.१.५ विद्यार्थी सङ्ख्या

कमलामाई नगरपालिकामा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या जम्मा १३७४९ छन् जसमध्ये वडा नं. ६ मा सबै भन्दा बढी र वडा नं. ३ मा सबै भन्दा कम विद्यार्थीहरू रहेका छन् । यस नगरपालिकामा ८४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू सञ्चालन अवस्थामा रहेका छन् । तालिकामा वडागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.५: विद्यार्थी सङ्ख्या

वडा	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-८) तह			माध्यमिक(९-१२) तह			जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	६२	४५	१०७	३३९	३९७	७३६	२०४	१४७	३५१	६०५	५८९	११९४
२	२७	५३	८०	२५२	२३६	४८८	८०	८१	१६१	३५९	३७०	७२९
३	१५	२४	३९	१६४	११९	२८३	६६	५३	११९	२४५	१९६	३४१
४	२६	२७	५३	३०३	२७३	५७६	१८८	१६८	३५६	५१७	४६८	९८५
५	४१	४८	८९	४१२	३७२	७८४	३२५	२६५	५९०	७७८	६८५	१४६३
६	५२	४९	१०१	५६०	४८०	१०४०	६१२	५५४	११६६	१२२४	१०८३	२३०७
७	३९	३७	७६	२८३	१७०	४५३	९३	६०	१५३	४१५	२६७	६८२
८	३५	५२	८७	२०९	१९४	४०३	५६	३९	९५	३००	२८५	५८५
९	५०	६८	११८	३१०	३४५	६५५	२३७	१५८	३९५	५९७	५७१	११६८

१०	३३	३१	६४	२५२	२६९	५२१	५९	५१	११०	३४४	३५१	६९५
११	७६	६८	१४४	३५०	३४३	६९३	१२३	८७	२१०	५४९	४९८	१०४७
१२	४८	५०	९८	३४७	३५२	६९९	८७	७०	१५७	४८२	४७२	९५४
१३	३१	३५	६६	१९९	१७०	३६९	१०४	९०	१९४	३३४	२९५	६२९
१४	६७	६९	१३६	२५७	२३८	४९५	१२४	११५	२३९	४४८	४२२	८७०
जम्मा	५९६	६५२	१२५८	४२३७	३९५८	८१९५	२३५८	१९३८	४२९६	७१९७	६५५२	१३७४९

५.१.६ छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको आधारमा

यस नगरपालिकामा छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको सङ्ख्या ५४६४ जसमा सिमान्तकृत वर्ग हुनाले ९४३, छात्रा भएको बापत ३०११ जनाले छात्रवृत्ति पाएका छन् । तालिकामा वडागत रूपमा विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.६ छात्रवृत्ति

छात्रवृत्ति/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छात्रा छात्रावृत्ति	२०३	३३०	७४	१६२	२९८	३६७	२२०	१६८	२२४	१७२	३००	२८९	१२१	८३	३०११
दलित	९७	१२४	६५	२१४	१३५	५७	४५	५८	८९	८७	६०	१२०	५५	६९	१२७५
सिमान्तकृत	१८३	९	२१	१४	२३	२०	२९	९	८८	६२	२९	१९	१०७	३३०	९४३
अपाङ्गता गैरआवसीय	४	४	२	२	३५	१२	५	०	११	६	५	१३	९	२	११०
अपाङ्गता आवासीय	०	०	०	०	०	१२५	०	०	०	०	०	०	०	०	१२५
जम्मा	४८७	४६७	१६२	३९२	४९१	५६८	२९९	२३५	४१२	३२७	३९४	४४१	२९२	४८४	५४६४

५.१.७ विद्यालयको मापदण्डपूरा भएको आधारमा

यस नगरपालिकाका विद्यालयहरूमा भएका विभिन्न सुविधाहरूको आधारमा तपसिलको तालिकामा विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.७: विद्यालयमा भएका सुविधा

सुविधा	अपाङ्ग विद्यार्थी स्रोत कक्षा	CBEGRA कार्यान्वयन	एकिकृत पाठ्यक्रम	इन्टरनेटको सुविधा	छुट्टैप्रधानाध्यापक दरवन्दी
भएको	२	८४	८४	२२	०
नभएको	८२	०	०	६२	८४
जम्मा	८४	८४	८४	८४	८४

५.१.८ विद्यालयमा भएका सुविधा आधारमा

तालिका नं. ५.१.८: : विद्यालयमा भएका सुविधा

सुविधा	विद्यालयमा करेसावारी		विद्यालयमा छात्राहरूको लागि छुट्टै शौचालय		Incinerator व्यवस्था		किशोरीहरूको लागि आइरन चक्की वितरण हुने गरेको		विद्यालयमा पोषण तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि अतिरिक्त क्रियाकलापहरू हुने गरेको (छ/छैन)	
	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	छ	छैन	छ	छैन
१	६	२	०	८	८	०	८	०	३	५
२	९	१	०	१०	१०	०	१०	०	२	८
३	५		०	५	५	०	५	०	१	४

सुविधा	विद्यालयमा करेसावारी		विद्यालयमा छात्राहरुको लागि छुट्टै शौचालय		Incinerator व्यवस्था		किशोरीहरुको लागि आइरन चक्की वितरण हुने गरेको		विद्यालयमा पोषण तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि अतिरिक्त क्रियाकलापहरु हुने गरेको (छ/छैन)	
	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	छ	छैन	छ	छैन
४	६	२	०	८	८	०	८	०	३	५
५	३	२	०	५	५	०	५	०	२	३
६	२	२	०	४	४	०	४	०	३	१
७	४	२	०	६	६	०	६	०	२	४
८	४	१	०	५	५	०	५	०	१	४
९	२	२	०	४	४	०	४	०	१	३
१०	६		०	६	६	०	६	०	१	५
११	७		०	७	७	०	७	०	२	५
१२	९		०	९	९	०	९	०	३	६
१३	३	१	०	४	४	०	४	०	१	३
१४	३		०	३	३	०	३	०	१	२
जम्मा	६९	१५	०	८४	८४	०	८४	०	२६	५८

५.१.९ संस्थागत विद्यालयहरु

कमलामाई नगरपालिकामा जम्मा २४ वटा संस्थागत विद्यालयहरु रहेका छन् । जसमध्ये वडा नं. ६ मा सबै भन्दा धेरै ११ वटा संस्थागत विद्यालयहरु छन् । तालिकामा संस्थागत विद्यालयहरुको तह सहित वडागत रुपमा विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.९(१): संस्थागत विद्यालयहरु

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
सङ्ख्या	१	०	०	५	१	११	२	१	२	०	०	०	०	१	२४

तालिका नं. ५.१.९(२): तहगत संस्थागत विद्यालय

तह/ वडा	१	४	५	६	७	८	९	१४	जम्मा
१-३	१			१					२
१-४								१	१
१-५		१				१			२
१-६		१		१					२
१-८				१					१
१-१०		३	१	५	२		२		१३
१-१२				३					३
जम्मा	१	५	१	११	२	१	२	१	२४

५.१.१० प्राविधिक विद्यालय तथा क्याम्पसहरुको विवरण

कमलामाई नगरपालिकामा ५ वटा क्याम्पसहरु रहेका छन् जसमा अप्राविधिक विषय पढाउने गरिन्छ भने ८ वटा प्राविधिक विद्यालयमा प्राविधिक विषय पढाईन्छ । यस नगरपालिकामा स्नातकोत्तरसम्म पढाई हुने जम्मा २(दुई) क्याम्पस रहेका छन् जसले अप्राविधिक विषयमात्र पढाउने गर्दछन् । प्राविधिक विषयमा स्नातकोत्तर पढ्नको लागि जिल्ला बाहिर नै धाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ । तालिकामा वडागत रूपमा रहेका प्राविधिक विद्यालय र क्याम्पसहरुको नाम र पढाई हुने तहको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.१.१० प्राविधिक विद्यालय र क्याम्पसको विवरण

क्र.स.	कलेजकोनाम	वडा नम्बर	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुनेविषयहरु
क. अप्राविधिक					
१	सिन्धुली बहुमुखी क्याम्पस	४	मानविकी, शिक्षार व्यवस्थापन	स्नातकोत्तर	कला ,वाणिज्य र शिक्षा
२	सिद्धज्योति शिक्षा क्याम्पस	५	शिक्षा	स्नातकोत्तर	शिक्षा
३	गौमति बहुमुखी क्याम्पस	६	मानविकी ,व्यवस्थापन	स्नातक	कला र वाणिज्य
४	कमला साइन्स क्याम्पस	४	विज्ञान	स्नातक	विज्ञान
५	श्री जनजागृति क्याम्पस, भिमान	९	शिक्षा	स्नातक	शिक्षा
ख.प्राविधिक					
१	श्री कमलाजनज्योति मा.वि., सिलामे	५	वनविज्ञान	३ वर्षे	वनविज्ञान
२	श्री जनज्योति मा .वि., फोखेटार	५	वालिबिज्ञान	३ वर्षे	वालिबिज्ञान
३	श्री गौमति मा .वि., माढिवजार	६	सिविल इन्जिनियर	कक्षा ९- १२	इन्जिनियर
४	श्री प्रभातमा. वि., रानिवास	१३	वालिबिज्ञान	कक्षा ९- १२	वालिबिज्ञान
५	श्री मा. वि. गडौली	७	जियोइन्जिनियर	३ वर्षे	अमिन
६	श्री बरुणदेवी मा.वि., दर्लामिखट्टार	४	पशुविज्ञान	३ वर्षे	पशुविज्ञान
७	श्री कमलामा. वि., दुङ्ग्रेवास	४	वालिबिज्ञान	३ वर्षे	वालिबिज्ञान
८	श्री सिन्धुली सामुदायिक टेक्निकल इन्स्टिच्युड	६	सिविलइन्जिनियर ,पशुविज्ञान	४ वर्षे	इन्जिनियर ,पशुविज्ञान

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था

तालिका नं. ५.२.१ (१) स्वास्थ्य संस्थाको नामावली

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्था	अवस्थिति	कर्मचारी संख्या
१	डाँडीगुराँसे स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १	७
२	भद्रकाली स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. २	६
३	जनकन्या स्वास्थ्य चौकी, चपौली	वडा नं. ३	६
४	सिद्धेश्वर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. ४	७
५	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, खटार	वडा नं. ४	४
६	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, सिलामे	वडा नं. ५	३
७	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र,तीनतले	वडा नं. ७	३
८	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र,	वडा नं. ८	३
९	भीमान स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. ९	११
१०	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं. १०	४
११	रानीचुरी स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. ११	५
१२	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं. १२	३
१३	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं. १३	३
१४	रानीवास स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १४	८
१५	आयुर्वेदिक औषधालय , रानीवास	वडा नं. १३	३

कमलामाई नगरपालिकामा जम्मा २९ वटा स्वास्थ्य संस्था रहेका छन् । निजी क्लिनिक ८ वटा, फार्मसी ५ वटा र स्वास्थ्य चौकी ७ वटा छन् र आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र १ वटा । स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास चाहिएको मात्रामा नभएको अवस्था देखिन आउँछ । तपसिलको तालिकाबाट वडा अनुसार जम्मा स्वास्थ्य संस्था र प्रकारको बारेमा थप जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ५.२.१ (२) स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार

स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
निजी क्लिनिक				३					२					३	८
फार्मसी				४					१						५
स्वास्थ्य चौकी	१	१	१	१					१		१			१	७
आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र													१		१
अन्य							१								१
सहरी स्वास्थ्य केन्द्र				१	१		१	१		१		१	१		७
जम्मा	१	१	१	९	१		१	१	४	१	१	१	२	४	२९

५.२.२ स्वास्थ्य अवस्थाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिका भित्र दीर्घरोगी १४५६ जना रहेको देखियो । साथै सामान्य रोगी २५९ जना र रहेको जनसङ्ख्या स्वास्थ्य जनसङ्ख्याको आधारमा वर्गीकरण गर्न सकिने । सबै भन्दा बढी दीर्घरोगी वडा नं. ४ मा ६७३ जना छन् । तलको तालिकामा वडागत रूपमा दीर्घरोगी, सामान्य रोगी र स्वास्थ्य जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.२: स्वास्थ्य अवस्थाको आधारमा वडागत वर्गीकरण

स्वास्थ्य अवस्था/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
दीर्घ रोगी	२४	३४	०	६७३	१५९	८०	१८	२	२५९	१०९	३१	१५	१३	३९	१४५६
सामान्य रोगी	२९	०	१	९४	१२	१४	७	२	१४	४१	७	३	१४	२१	२५९
स्वस्थ	६४४६	४८१७	२३३५	८८२५	७७२६	६६६९	७१८०	४४७३	५८३८	४०७३	५०८९	५०६३	२४५८	३८४६	७४८३८
जम्मा	६४९९	४८५१	२३३६	९५९२	७८९७	६७६३	७२०५	४४७७	६९११	४२२३	५१२७	५०८१	२४८५	३९०६	७६५५३

५.२.३ दीर्घरोग लागेका जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिका भित्र विभिन्न किसिमको दीर्घरोग लागेका नागरीकहरु मध्ये मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप भएका विरामी ९३६ जना छन् भने श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग लागेका २२२ जना छन् । यो आँकडा हेर्दा मुटु सम्बन्धी रोग लाग्ने मानिसको सङ्ख्या धेरै मात्रामा देखियो । तलको तालिकामा वडागत रूपमा दीर्घरोगीहरुको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.३: दीर्घरोग लागेका जनसङ्ख्याको विवरण

दीर्घ रोगी/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर	५	११	०	४५१	९५	५३	८	१	१९४	७५	१२	२	५	२४	९३६
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग	५	१२	०	१०२	३४	११	१	१	१९	२०	४	२	२	९	२२२
मधुमेह	०	२	०	६१	३०	११	३	०	८७	७	८	१	१	९	२२०
अन्य	४	२	०	८७	९	८	३	०	१३	१०	०	५	१	४	१०१
मानसिक	५	३	०	३४	९	४	३	०	७	११	२	१	२	३	८४
मृगौला सम्बन्धी रोग	१	१	०	१५	९	५	३	१	३	४	१	३	२	१	४९
क्यान्सर	५	२	०	४	३	२	०	०	५	२	१	१	१	०	२६
क्षयरोग	०	१	०	४	१	०	१	०	०	१	४	०	०	०	१२
कुपोषण	३	०	०	२	१	०	०	०	०	०	१	१	०	१	९

५.२.४ विभिन्न कारणबाट एक वर्ष भित्र मृत्यु हुनेको विवरण

घरधुरीको सर्वेक्षणबाट नगरपालिकाभित्र एक वर्ष अवधिमा मृत्यु हुनुमा ७२% विभिन्न किसिमका रोगका कारण रहेको देखिन्छ । ९% को मृत्यु दुर्घटनाबाट भएको देखिन्छ भने ३% ले आत्महत्या गरेको देखिन्छ । मृत्यु हुनुको कारणको वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.४ मृत्यु हुनुको कारण

मृत्युको कारण/वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
रोग लागेर	१२	१०	५	२०	२८	१३	१४	१४	२७	१८	९	२०	१०	२८	२२८
अन्य	२	३	३	५	२	५	४	३	५	१	४	४	६	१	४२
दुर्घटना	२	१		३	३	१			२	१	८	१	१	४	२७
आत्महत्या		२	१	१			३			१	१	१	२	१	१०
जम्मा	१६	१६	९	२९	३३	१९	२१	१७	३४	२१	२२	२६	१९	३४	३१६

५.२.५ मृत्यु हुनुमा देखिएको रोगहरुको विवरण

नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षणबाट परिवारमा एक वर्षभित्र मृत्यु हुनेमा मुख्य गरी तल तालिकामा उल्लेख भएका रोगहरु मुख्य कारक रहेको पाईयो । जस अनुसार उक्त रक्तचापबाट सबै भन्दा बढीको ८५ जनाको मृत्युभएको देखिन्छ । श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोगबाट ५०, क्यान्सरबाट ४८, मृगौला सम्बन्धी रोगबाट १७ वडागत विवरण तपसिलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५.२.५: विभिन्न रोगको कारणबाट मृत्यु हुनेको जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

रोग / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
मृदु सम्बन्धी रोग/उच्चरक्तचाप/ब्लड प्रेसर	२	१	२	८	१६	५	५	५	७	६	६	३	४	१५	८५
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग	३	६		५	१	१	२	३	१२	२		८		७	५०
क्यान्सर	५	२	२	४	५	२	२	४	४	६		७	४	१	४८
मृगौलासम्बन्धी रोग		१	१	१	१	४	१	२		२	२	१		१	१७
अन्य	१				४	१	२			२		१	१	२	१४
मानसिक							२		३						५
क्षयरोग	१			१							१		१		४
मधुमेह				१					१					१	३
कुपोषण					१									१	२
जम्मा	१२	१०	५	२०	२८	१३	१४	१४	२७	१८	९	२०	१०	२८	२२८

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

५.३.१ खानेपानीको स्रोत सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षणबाट पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा खानेपानीको पहुँच हुने घरधुरी ४४.६% रहेको देखिन्छ । वडागत रूपमा खानेपानीका विभिन्न स्रोतहरु प्रयोग गर्ने घरधुरीको विस्तृत विवरण तल रहेको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.३.१: स्रोत अनुसार खानेपानीको उपभोग गर्ने घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा	४१	३६६	२०९	४९१	६९३	११६६	७३१	७	१११२	२९३	५१५	३८१	३२१	७०९	७०३५
पाइपधारा सार्वजनिक	९९४	४२२	२३१	१०४४	२६९	११४	४०३	६३६	११३	३८७	३६६	५१४	६०	८	५५६१
ढाकिएको इनार/कुवा	५४	१	१	२६६	४७०	१९०	८३	८५	४१	१०७	२४	९	३	०	१३३४
नढाकिएको इनार/कुवा	१११	३०	०	१९	९२	२	६२	१७९	२	११	४८	२३	०	५६	६३५
नदी खोला	१५	२	०	३८	२२	१	५१	८१	०	०	६५	२४	६४	१२	३७५
मूलको पानी	४	२५	१	३	१७०	२७	६७	३४	०	०	३	१९	२१	०	३७४
ट्युबवेल/हेन्डपम्प	२०	०	०	१६८	२२	६३	०	०	१३	४	०	०	०	०	२९०
अन्य	०	१	०	९०	०	५५	०	०	१	०	०	३	०	०	१५०
डिप वोरिङ्ग	१	०	०	३	०	४	०	०	०	०	०	०	०	२	१०
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

५.३.२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

घरधुरी सर्वेक्षणबाट यस नगरपालिकामा हालसम्म फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) शौचालय हुने घरधुरी सबभन्दा बढी ६५ % रहेको देखिन आउँछ । सार्वजनिक ढलसँगै जोडिएका शौचालय भएका घरधुरी ०.८ % रहेका देखिन्छन् भने साधारण शौचालय हुने परिवार ३२.६% रहेको छ । नगरपालिका भित्र शौचालय नै नभएका १.६ % घरधुरी देखिन्छ । परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको विस्तृत विवरण वडागत रुपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५.३.२: शौचालय प्रयोग गर्ने घरधुरीको अवस्था

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	११०९	५०४	४२५	१७८३	११३६	११७९	९३३	६२९	७४४	३२८	२८२	८५४	३३५	१३	१०२५४
साधारण	७६	३३३	८	२९८	५८१	४३४	४३२	३७९	५१०	४५७	७१	६१	१०१	७४८	५१३६
शौचालय नभएको	४३	१०	५	२७	२१	५	३१	१०	२८	८	१९	१२	७	२३	२४९
फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	१२		४	१४		४	१	४		९	२	४६	२६	३	१२५
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

५.३.३ आँगनबाट निस्कने ठोस फोहोरलाई व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी

घरधुरी सर्वेक्षणबाट यस नगरपालिकामा हालसम्म फोहोर व्यवस्थापनका लागि केहि पनि नगरेको घरधुरी २२ प्रतिशत छन भने वर्गीकरण गरी अलग अलग खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको घरधुरी २० प्रतिशत छन भने वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी ३० प्रतिशत र फोहोर सङ्कलन संस्थाले व्यवस्थापन गरेको घरधुरी २५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा फोहोर व्यवस्थापन गर्ने घरधुरीको विवरण तपसिलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५.३.३: आगनबाट निस्कने ठोस फोहोरलाई व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी

आगन बाट निस्कने ठोस फोहोरलाई व्यवस्थापन	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	-------

फोहर व्यवस्थापनका लागि केहि पनि गरेको छैन	४५१	२४३	१५४	४४८	४०१	३७	१३	५६७	५	१९२	२७५	५२२	५२	२०७	३४९५
वर्गीकरण गरी अलग अलग खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	३४०	१६३	३	४५८	३६२	३८५	७३०	०	१८	३२१	२३५	१०	१३	२३८	३१८४
वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	४३८	४४०	२८४	५१६	५८८	१४५	५७६	२	६९	२८२	५१०	४४०	४०४	३३२	४७९५
फोहर संकलन संस्थाले व्यवस्थापन गरेको	११	१	१	७००	३८७	१०५५	७८	४५३	११९०	७	१	१	०	१०	३८९३
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

५.४ कला, भाषा तथा संस्कृति

५.४.१ सांस्कृतिक सम्पदा

कमलामाई नगरपालिकाको सबैभन्दा समृद्ध पक्ष भनेको जैविक विविधता सहितको वन जङ्गलका साथै बुका, कमला, ग्वाङ्ग, लब्दाहा, गडौली, चदाहा, धनामाना, मरिण, धमिले, जिर्गा आदी खोलानाला हुन् । यस नगरपालिकाको सिरानमा रहेको सिँगो सिन्धुलीको परिचायक ऐतिहासिक सिन्धुलीगढीको समुचित स्याहार संभार एवं जीर्णोद्धारको कार्य अघि बढीसकेको अवस्थामा रानीचुरीमा अवस्थित रङ्गमहल संरक्षण र व्यवस्थापन समेत भएमा पर्यटकीय दृष्टिकोणबाट पनि यो नगरपालिका महत्त्वपूर्ण गन्तव्य हुने देखिन्छ । कमलामाईस्थान, सिद्धबाबा, कालीमाईस्थान, उर्गेन छ्योलिङ्ग, टासी छ्योलिङ्ग आदी देवालय र गुम्बा विहारहरु यस नगरपालिकाको धार्मिक सम्पदाहरुको परिचायक भएर रहेका छन् ।

कमलामाई नगरपालिकाले सांस्कृतिक सम्पदाको उचित रूपमा संरक्षण गर्दै आइरहेको छ । यस नगरपालिकामा जम्मा ४७ वटा मठ मन्दिर, ५ वटा गुम्बा, ४ वटा चर्च छन् । २ वटा सङ्ग्रहालय र १ दरबारको पनि समय समयमा निरीक्षण र संवर्द्धन गरी रहेको अवस्था देखिन्छ । तालिकाबाट वडा अनुसार मन्दिर, चर्च, गुम्बा, दरबार आदिको सङ्ख्या को बारेमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.४.१ सांस्कृतिक सम्पदाको प्रकार

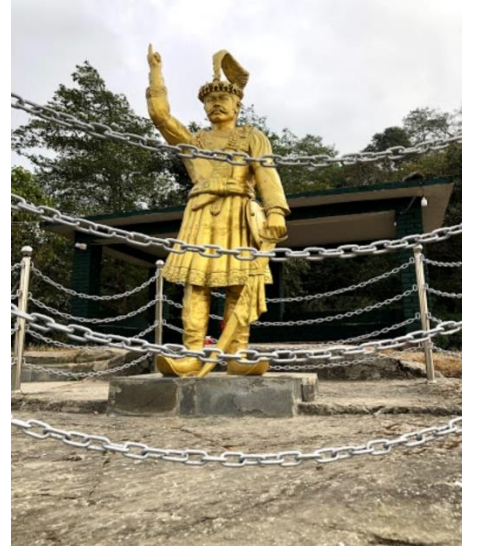
सांस्कृतिक सम्पदाको प्रकार/वडा	२	३	४	५	७	८	९	११	१२	१४	जम्मा
मठ मन्दिर	५	७	९	१	८	३	५	१	६	२	४७
गुम्बा	१				४						५
चर्च			२		१			१			४
अन्य		१			१					१	३
संग्रहालय		२									२
दरबार		१									१
जम्मा	६	११	११	१	१४	३	५	२	६	३	६२

५.४.२ प्रमुख पर्यटकीय र धार्मिक स्थलहरु

सिन्धुलीगढी

सिन्धुलीगढी सिन्धुली जिल्लाको राजनीतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्त्व बोकेको स्थान हो । यस स्थानको अवस्थिति जिल्लामा करिब १०५ कि.मी.को क्षेत्रफलमा रहेको महाभारत

कि.मि.को विन्दुमा रहेको छ । यो वि.पि.राजमार्गको सिन्धुलीमाढी – छ । सिन्धुलीगढीले इतिहासको परिचित छ । बनेपादेखी बर्दिवास यातायात सञ्चालन हुन थालेका

पर्वतको झण्डै मध्यभागमा करिब ५९ स्थान जिल्ला सदरमुकाम सिन्धुलीमाढीबाट खुर्कोटको करिब २० कि.मी.को दुरीमा रहेको कालखण्डमा निकै महत्त्वपूर्ण घटनाको रूपमा सम्म वि.पी. राजमार्गनिर्माण तथा त्यसमा कारण केही अघिसम्म दुर्गम रहेको

सिन्धुलीगढी सुगम भएको छ । सिन्धुलीगढी नेपाल-अंग्रेज युद्धको जीवित दस्तावेज हो । त्यस क्षेत्रमा निर्माण गरिएका

अपठ्यारा खालडा, शत्रुलाई आक्रमण गर्न बनाइएका आड तथा दुर्गहरू अहिले अचम्मलागदा देखिन्छन् । यो क्षेत्र घुम्दा त्यसबेला नेपाली योद्धाले गर्ने युद्ध रणनीतिको अनुमान लगाउन सकिन्छ । वि.स. १९७५ मा सिन्धुलीगढीका कर्णेल कीर्तिमान खत्रीको नेतृत्वमा बडा हाकिम र सेना बस्न १४ ढोका ५६ झयाल टिनको छाना र सिमेन्ट अनि इट्टाको प्रयोग गरी २ तले दरबार बनाइएको थियो । सिन्धुलीगढी दरबारलाई पुनर्निर्माण गरी थप आकर्षक बनाइएको छ । यो दरबार हेरेपछि 'सिन्धुलीगढी घुमेर हेर्दा सुन्तली माई कति पो राम्रो दरबार' गीतको सम्झना आउँछ । तर संरक्षणको अभावका कारण ऐतिहासिक धरोहरको रूपमा रहेको सिन्धुलीगढी ओझेलमा पर्दै गएको छ ।

डोयहरूको लुटपाट र सिन्धुलीगढी

विक्रम सम्वत् १३६७मा सिम्रौनगढका सेनाहरूले (डोयहरू) काठमाडौँमा ब्यापक लुटपाट गरेर बनेपा हुँदै विदेह (जनकपुर

/सीतामाढी) फर्किएका थिए । कमलामाई मन्दिरमा विसं १०३४मा चढाइएको मुकुटबाट सिन्धुली अन्तर्गतको कमलानदीमा अवस्थित कमलामाई मन्दिरमा आउने धर्मावलम्बीहरू आज भन्दा करिब १०३० वर्ष अगाडि पनि रहेको बुझिएकोले सिन्धुलीमाढी हुँदै तराई क्षेत्र होस् वा दोलखा काठमाडौँ होस् जाने मुख्य बाटोको रूपमा सिन्धुली गढी रहेको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ । मुलकोट, खुर्कोट जस्ता कोट लागेका स्थानहरूले पनि प्राचिनकालदेखि नै यो बाटो अस्तित्वमा रहेको प्रमाणित हुन्छ ।

सुल्तान समशुद्धिनको काठमाडौँ आक्रमण र सिन्धुलीगढी

डोयहरूले काठमाडौँ लुटपाट गरेको करिब ४० वर्ष पछाडी फेरि पनि वि.सं १४०६ मंसिरमा राजा जयस्थिति मल्लको पालामा

बङ्गालको सुल्तान समशुद्धिन इलियासले काठमाडौँ लगभग ध्वस्त बनाएर बङ्गाल फर्किदा पुनः सिन्धुलीगढीको बाटो फर्किएपछि सिन्धुलीगढीलाई प्रमुख रणनीतिक नाकाको रूपमा लिएर सशक्त बनाइएको हुन सक्छ । सिन्धुलीगढी तत्कालीन मकवानपुरे शासकले बनाएको भन्दा पटक पटक काठमाडौँ माथि आक्रमण हुँदा यही नाकाबाट शत्रुहरू आउने भएकोले काठमाडौँ तत्कालीन शासक जयस्थिति मल्लले विसं १४११ र १४५२ को बीचमा यसको निर्माण गरेको इतिहासकारहरूको अनुमान छ ।

यक्षमल्लको राज्य विस्तार र सिन्धुलीगढी

समयको अन्तरालसँगै जयस्थिति मल्लका नाति यक्ष मल्लले मिथिला, मोरङ्ग र मगध राज्य माथि आधिपत्य लिएपछि नियन्त्रणमा लिएका राज्यहरूका पूर्व शासकहरूले पुनः कान्तिपुरमाथि आक्रमण गर्न नसकून भनेर विसं १५०० तिर यस गढीमा सैन्यसङ्ख्या बढाई सशक्त बनाएका थिए पछि मिथिला, मगध लगायत बङ्गालका ब्यापारीहरू दोलखा, काठमाडौं बनेपासम्म ब्यापार गर्नको लागि आवतजावत गर्ने प्रमुख नाकाको रूपमा सिन्धुलीगढी रह्यो ।

शिवसिं मल्लको आक्रमण र सिन्धुलीगढी

विसं १६५७ कान्तिपुरका तत्कालीन राजा शिव सिं मल्लले मकवानपुर, सिन्धुली र मोरङमा आधिपत्य लिएपछि बङ्गालका शक्तिशाली शासकहरूले कान्तिपुर माथि सैन्य कार्यवाही गर्ने प्रबल सम्भावना देखेर सिन्धुलीगढीमा यी राजाले यक्षमल्लले भन्दा बढी निगरानीका साथ लडाकुहरूको व्यवस्था गरेको थिए ।

भद्रकाली मन्दिर

कमलामाई नगरपालिका वडा नं. २ मा रहेको वि.पी. राजमार्ग सँगै रहेको छ । यो मन्दिरलाई गोर्खालीकी भगवती मनकामनाको बहिनी भनेर पनि विभिन्न लेखहरूमा पाइन्छ । यस मन्दिरको स्थापना शाह वंशीय राजा पृथ्वी नारायण शाह स्वयंले गरेको भन्ने लेखहरूमा पाइन्छ । पृथ्वीनारायण शाह गोर्खालीकी भगवती मनकामनाको भक्त भएकाले उनले अंग्रेजसँगको लडाईमा विजय प्राप्त होस् भनेर दुंग्रेबासमा मनकामनाकी दिदी प्रतिक मानेर भद्रकालीको मन्दिर आफैले स्थापना गरेका थिए । यहाँ आएर मनले इच्छा गरेको कुरा पूरा हुने जनश्रुती रहेको छ । सजिलै पुग्न सकिने गरी यातायातको सुविधा तथा यस मन्दिर रहेको स्थानबाट जिल्ला सदरमुकाम लगायत अन्य स्थानहरूको राम्रो दृश्यावलोकन गर्न सकिने भएकोले भद्रकाली मन्दिरमा दर्शनार्थीहरूको सङ्ख्या बढेको छ ।

कमलामाई मन्दिर

माइस्थान समेत भनिने कमलामाई मन्दिर कमलामाई नगरपालिकामा रहेको छ । यस मन्दिर जिल्ला सदरमुकामबाट बहने गौमति खोला र कमला खोलाको संगम स्थलमा अवस्थित छ । यस मन्दिर बि.पी. राजमार्गमा नै रहेको छ । यातायातको साधनको सहज उपलब्धता तथा ऐतिहासिक तथा धार्मिक प्रतिष्ठाको कारण यस मन्दिरमा आउने भक्तजनहरूको ठूलो घुँइचो हुन्छ । कमलामाई मन्दिरको उत्पत्तिको सम्बन्धमा वास्तविक समय तथा प्रमाणिक कथनहरू भने अधुरै छन् । कमलामाई मन्दिरको धार्मिक प्रतिष्ठा ज्यादै उच्च छ । यस मन्दिरमा मकवानी राज्यका राजाहरू देखि इतिहासका विभिन्न समयमा देखिएका शासन प्रशासकहरूले चढाएको वस्तुहरूमा लेखिएको अक्षरहरूबाट थाहा हुन्छ । वि.सं. १८८६ सालको माघ महिनामा चाँदीको मुकुट चढाउन तत्कालिन काजी भीमसेन थापा स्वयं कनिष्ठ पत्नी भक्त कुमारी सहित आएको कुरा पनि उनले चढाएको चाँदीको मुकुटमा कुँदिएको छ । कमलामाई मन्दिरमा प्रायः सबै समयमा दर्शनार्थीहरूको भिड लाग्छ तर पनि माघ महिना भरी यहाँ पाठी बलि दिने कार्य ब्यापक हुन्छ । माघे संक्रान्तिमा यहाँ ठूलो मेला लाग्दछ । यो मेला भर्न नेपाल तथा भारतका समेत तिर्थालुहरू यहाँ आउँछन् ।

कालीमाई मन्दिर

जिल्ला सदरमुकामस्थित कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ४ मधुटारमा अवस्थित कालीमाईलाई शक्तिको प्रतिकको रूपमा भक्तजनहरूले मान्ने गरेको पाइन्छ। यस मन्दिरमा माघे सङ्क्रान्तिको पर्वमा भव्य मेला लाग्ने गर्दछ। यहाँ आ-आफ्नो मनोकाङ्क्षा पूरा गर्नको लागि पूजा आराधना गरी परेवा तथा कुखुराको बलि चढाउने गरिन्छ । राणाशासन कालमा सेनाको एक टुकडि आएर पहिला कालीमाईलाई र त्यसपछि कमलामाईलाई सलामी दिने गरेको उदाहरण विभिन्न लेख

रचनाहरूमा उल्लेख गरेको पाइन्छ। भक्तजनहरू पहिला कालीमाईको पूजा आराधना गरेर मात्र कमलामाईलाईको दर्शन गर्न जान्छन्। यस कालीमाई मन्दिरको स्थापना कहिले र कसले स्थापना गर्यो भन्नेबारे हाल सम्म कुनै अभिलेख प्राप्त भएको छैन। शक्तिकी प्रतिक जगतजननी श्री कालीमाईको भक्तिभावले पूजा आराधना गर्नाले आफ्नो मनोकामना पूराहुने र शक्ति प्राप्त हुने जनआस्था र विश्वास रहि आएको छ । सैनिक र प्रहरीको संयुक्त टोलीबाट श्री कालीमाईलाई सलामी दिईनुको साथै बलि पूजा र फूलपाती भित्र्याउँने चलन रहेको छ ।

गणेशस्थान

कमलामाई नगरपालिकाको वडा नं. २ मा गणेशस्थान पर्दछ । यस मन्दिर पनि भक्तजनहरूको आस्था तान्न सफल हुँदै गएको मन्दिर हो । यस मन्दिरमा मंगलवारको दिन भक्तजनहरूको विशेष उपस्थिति हुने गर्दछ । मन्दिरमा आफुले चिताएका कुरा सम्झेपछि पुराहुने जनविश्वास भएकाले प्रचारप्रसार भए पछि पनि यसको महत्त्व दिनानु दिन बढ्दै गएको हो ।

सिद्धबाबा मन्दिर

सिन्धुलीको प्रसिद्ध धार्मिक स्थल सिद्धबाबा महादेवको मन्दिरमा आन्तरिक पर्यटक आउने क्रम बढेको छ । पर्यटक बढेसँगै स्थानीय व्यवसाय फस्टाउन थालेको छ । सदरमुकाम सिन्धुलीमाठीबाट करिब २ किलोमिटर उकालो चढेर पुग्न सकिने मन्दिरमा शिवरात्री, माघेसङ्क्रान्ति, तीज र जनैपूर्णमामा मेला लाग्ने

श्री सिद्धबाबा मन्दिर
सिन्धुली

गर्दछ । महाभारत पर्वत शृङ्खलाको अग्लो स्थानमा अवस्थित सिद्धबाबा महादेवस्थानमा सिन्धुली, महोत्तरी, धनुषा, काठमाण्डौ लगायतका विभिन्न स्थानबाट आउने श्रद्धालु भक्तजनहरुको सङ्ख्या बढेको छ । सिद्धबाबा मन्दिरमा चढाइएको करिब तीनधार्नी तौलको एउटा घण्टामा रन्जना लिपिमा १८१२ लेखिएको हुँदा त्यही आधारमा मन्दिर त्यतिबेलामा नै स्थापना भएको अनुमान गरिएको छ ।

रक्तमाला मन्दिर

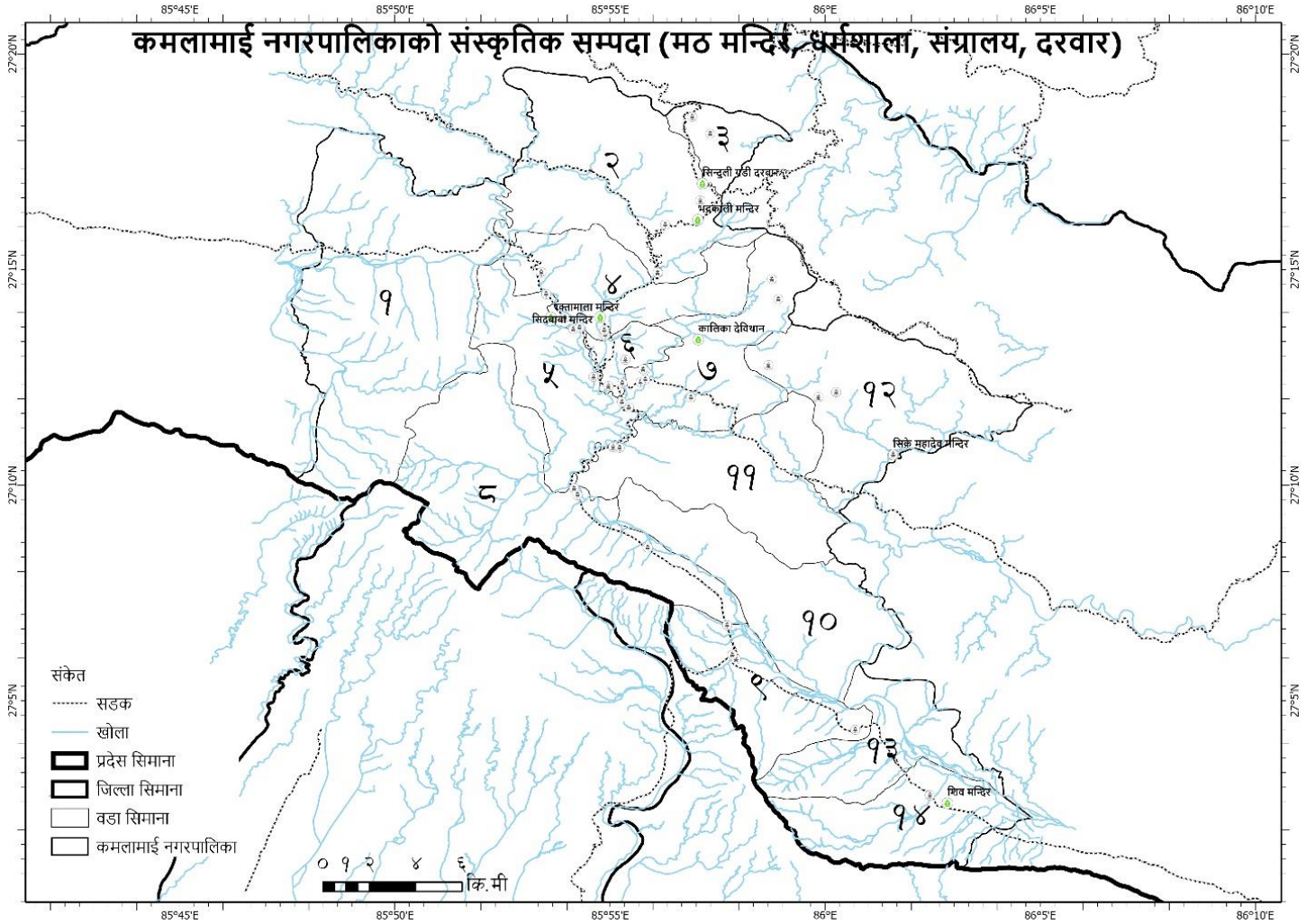
फुलपातीको दिन मेला लाग्ने यस रक्तमाला मन्दिर कमलामाई नगरपालिका वडा नं.४, को बँगैचाटोलमा अवस्थित छ । नेपालकै तेस्रो धेरै फुलपाती चढाइने मन्दिरको रूपमा परिचित यस मन्दिरमा नेपाली सेनाद्वारा फुलपाती भित्राइ धुनधान रूपमा मनाउने गरिन्छ । यस मन्दिरको परिसरमा आधुनिक शैलीमा निर्माण गरिएको पोखरीले अझ मन्दिरको सुन्दरता बढाएको छ ।

उर्गेन छ्योईलिङ गुम्बा

कमलामाई नगरपालिका ७ नं. वडा बुद्धनगरचोक स्थित श्री उर्गेन छ्योईलिङ गुम्बाको स्थापना सिन्धुलीका पुराना राजनीतिज्ञ तथा समाजसेवी स्व. श्री लाल बहादुर घिसिङको अगुवाईमा वि.सं. २०५३ सालमा भएको हो । यस गुम्बा व्यवस्थापन समितिका संस्थापक अध्यक्ष कमलामाई नगरपालिका ७ नं. वडा माभीटार निवासी स्व. श्री लाल बहादुर घिसिङ हुन् भने वर्तमान अध्यक्ष सोही स्थान निवासी श्री धन बहादुर घिसिङ हुन् । यस गुम्बाका प्रमुख लामा श्री छेङ्दोर्जे लामा हुन् । यो गुम्बा कमलामाई नगरपालिका भित्रका पुरानो गुम्बाहरु मध्येको एक हो । यस गुम्बाको भौतिक संरचना निर्माण तथा मर्मतका लागि स्थानीयवासी, बौद्धदर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति, कमलामाई नगरपालिका लगायतका सरकारी निकायबाट विभिन्न समयमा आर्थिक सहयोग उपलब्ध हुँदै आएको छ । बौद्ध धर्मावलम्बी समूदायको आस्थाको केन्द्र रहेको यस गुम्बाको अझ विकास एवं विस्तार गर्न सकेमा यस क्षेत्र पर्यटकीय हवको रूपमा परिणत भई आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुग्न जाने देखिन्छ ।

५.४.३ ऐतिहासिक महत्त्वका सम्पदा

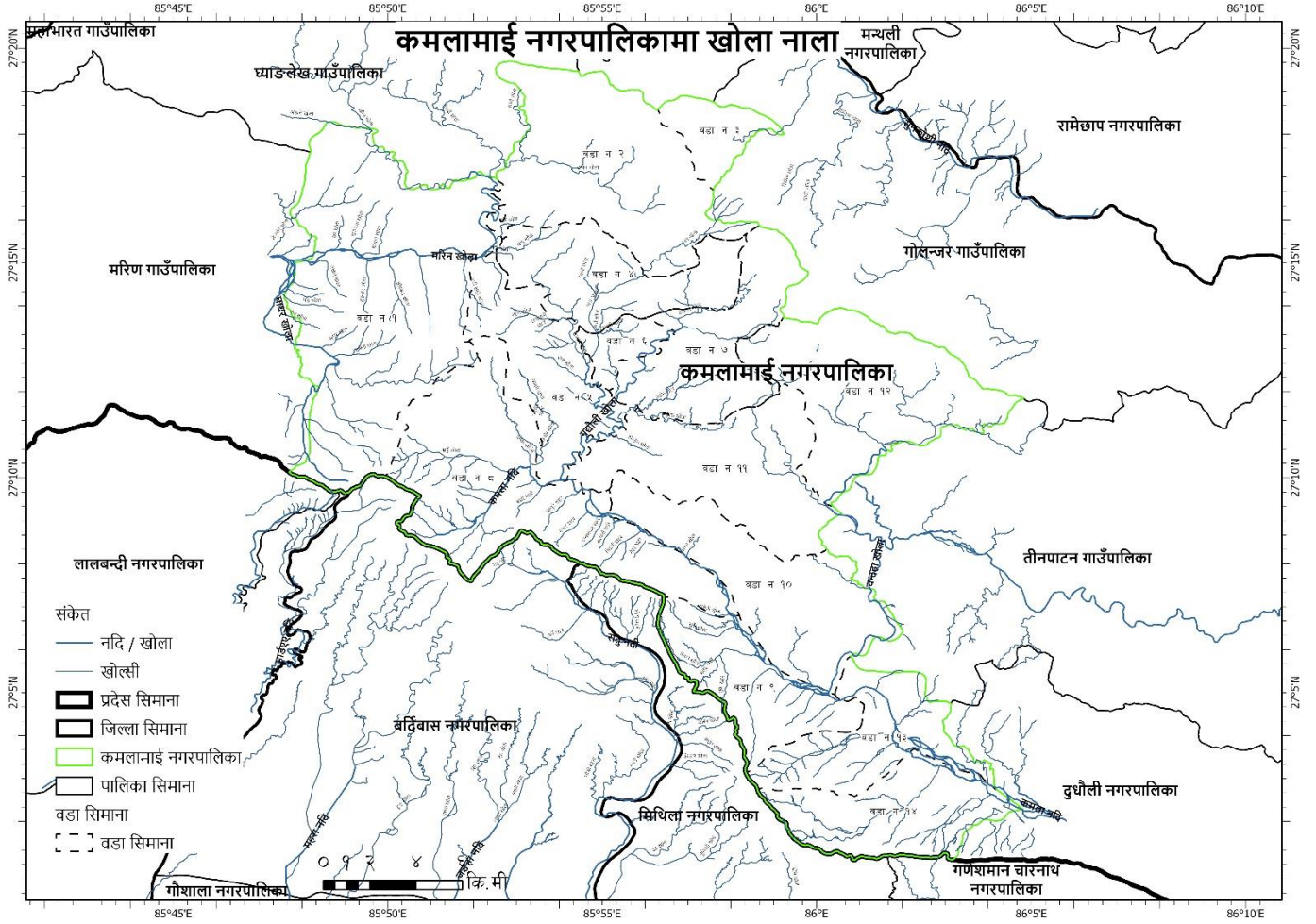
यस नगरपालिकाका ६२ वटा सम्पदाहरु मध्ये घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार सांस्कृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण वडा नं. ७ मा १४ वटा मठ मन्दिर/धर्मशाला/सङ्ग्राहलय/दरवार आदि रहेको देखियो । तपसिलको विवरणमा वडागत रुपमा सम्पदाको सङ्ख्या प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.४.३: वडागत रुपमा संस्कृतिक सम्पदा

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	११	१२	१३	१४	जम्मा
ऐतिहासिक महत्त्वका सम्पदा (मठ मन्दिर, धर्मशाला, संग्रालय, दरवार)	५	६	११	११	१०	७	१४	३	५	२	६	७	३	८७

५.४.४. प्राकृतिक स्रोत

यस कमलामाई नगरपालिकामा कमला नदी, गडौली खोला, ग्वाङ खोला, घाघर खोला, चदहा खोला, मरिण खोला, धनमना खोला, भीमान खोला, बुका खोला, जीर्घा खोला, लब्दाहा खोला आदि रहेका छन्

परिच्छेद ६ भौतिक विकासको अवस्था

कलमामाई नगरपालिका जिल्ला सदरमुकाम समेत रहेकोले सिन्धुलीमाढी शहर पूर्वाधारको दृष्टिले राम्रो सुविधा उपलब्ध छ । अन्यको हकमा सबै वडाहरुमा सडकको टूटाक पुगेको छ । साथै धेरै बस्तीहरुमा विद्युत प्राधिकरणबाट विद्युत सेवा र दुर सञ्चारबाट विपरीत नमस्ते तथा स्काइ मोबाइल सेवाको साथै विभिन्न निजी कम्पनीहरुबाट वितरित मोबाइल सेवाहरु उपलब्ध छन् । यसैगरी कमलामाई नगरपालिका ४, ५, ६ र ७ को घना बस्तीहरुमा सिद्देश्वर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिबाट र अन्य वडाहरुमा नगरपालिकाले आफ्नै स्रोतले भ्याएसम्म सम्बन्धित उपभोक्ताहरु मार्फत उपभोक्ता समिति गठन गरी खानेपानी योजना सञ्चालन गर्दै आएको छ । नगरपालिकामा भएका विभिन्न नदीनाला र खोलाहरुका आसपासमा सिँचाई सुविधा उपलब्ध छ । अन्य पूर्वाधारहरुको हकमा ग्रामिण क्षेत्र भन्दा पृथक छ भन्न सकिदैन ।

मतानबास दुर सञ्चार टावर तथा विभिन्न निजी कम्पनीहरुबाट प्रक्षेपित सञ्चार सुविधा समग्र नगरपालिकालाई समेट्न नसकेता पनि कमलामाई नगरपालिका सञ्चार सुविधाबाट बञ्चित छैन । सदरमुकाममा अवस्थित सिन्धुली अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, आयुर्वेद केन्द्र, प्राथमिक आँखा उपचार केन्द्र शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, निजी क्लिनिक/मेडिकल नगरवासीको स्वास्थ्य स्थितिलाई सम्हाल्दै आएका छन् । गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने अभिप्रायले यस नगरपालिकामा व्यवसायिक, प्राविधिक लगायत विभिन्न सङ्कायमा अध्ययन अध्यापन हुने क्याम्पसहरु सञ्चालित छन् । तथापी पूर्वी नेपाललाई राजधानी काठमाडौंसँग छिटो छरितो सान्निध्य दिलाउने बनेपा-बर्दिबास वि.पी. राजमार्गले बिचोबिच छिचोलेको हुँदा रामेछाप, ओखलढुङ्गा, दोलखा र काभ्रेपलाञ्चोक आदि जिल्लामा व्यापारिक कारोबार गर्ने व्यापारिक प्रतिष्ठानको रूपमा सुपरिचित यस नगरपालिकाको महत्त्व बढेको छ भने हेटौँडा-सिन्धुली-गाईघाट-चतरा सडक निर्माण सम्पन्न भए पश्चात यस नगरपालिका देशको मध्य तथा पश्चिमी भागसँग समेत सन्निकट हुनेछ । जसबाट नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधीमा उल्लेखनीय योगदान पुग्ने विश्वास लिइएको छ ।

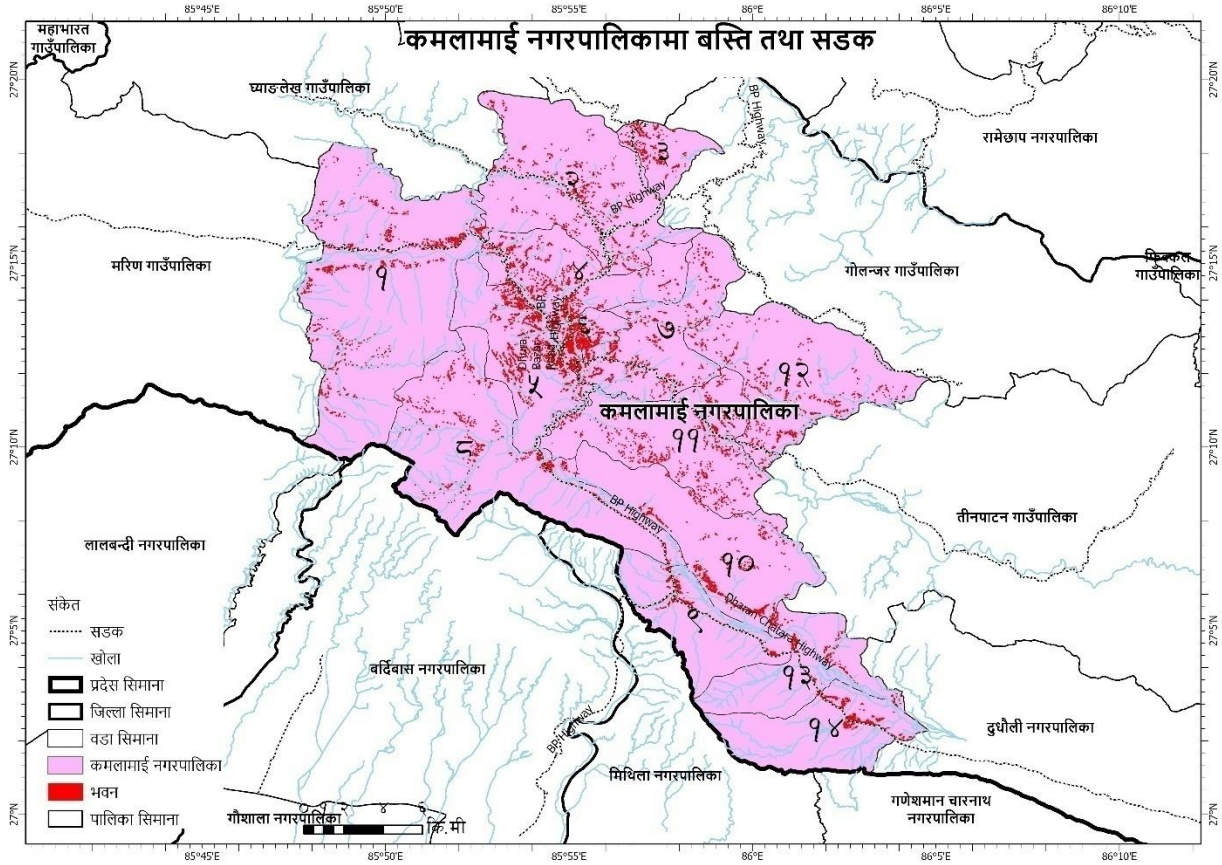
६.१.यातायात पूर्वाधार

६.१.१ घरपुग्ने बाटो /सडकको पहुँच पुगेका घरधुरीहरु

घरपुग्ने बाटोको आधारमा विश्लेषण गर्दा ७२% घरधुरीको घर पुग्ने बाटोको प्रकार मोटरबाटो रहेको र गोरेटो बाटो भएका घरधुरी २५% रहेको र ३% घरधुरीको घर पुग्ने बाटो नभएको देखिन्छ । अन्य जानकारी तपसिलको तालिकामा वडागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका न ६.१.१: घर पुग्ने बाटो/सडकको प्रकारको आधारमा घरधुरीको विवरण

घर पुग्ने बाटो/सडकको प्रकार	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा	प्रतिशत
मोटरबाटो	६४७	३५७	२५१	१६७१	१३७९	१२४२	११७४	७५२	९७७	६२३	७६१	५३०	२२६	६९१	११२८१	७२
गोरेटो	५३०	४२८	१९०	२३९	२४९	३७१	२११	२६८	३०३	१७५	२५६	४१२	२४०	३६	३९०८	२५
बाटो नभएको	६३	२०		२११	११०	३	२			१	२	२	३	४१	४५८	३
घोडेटो		४२	१	१		६	१०	२	२	३	२	२९		१९	११७	०.७
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४	१००

धुलिखेल-सिन्धुली सडक खण्ड

माग्र पुल

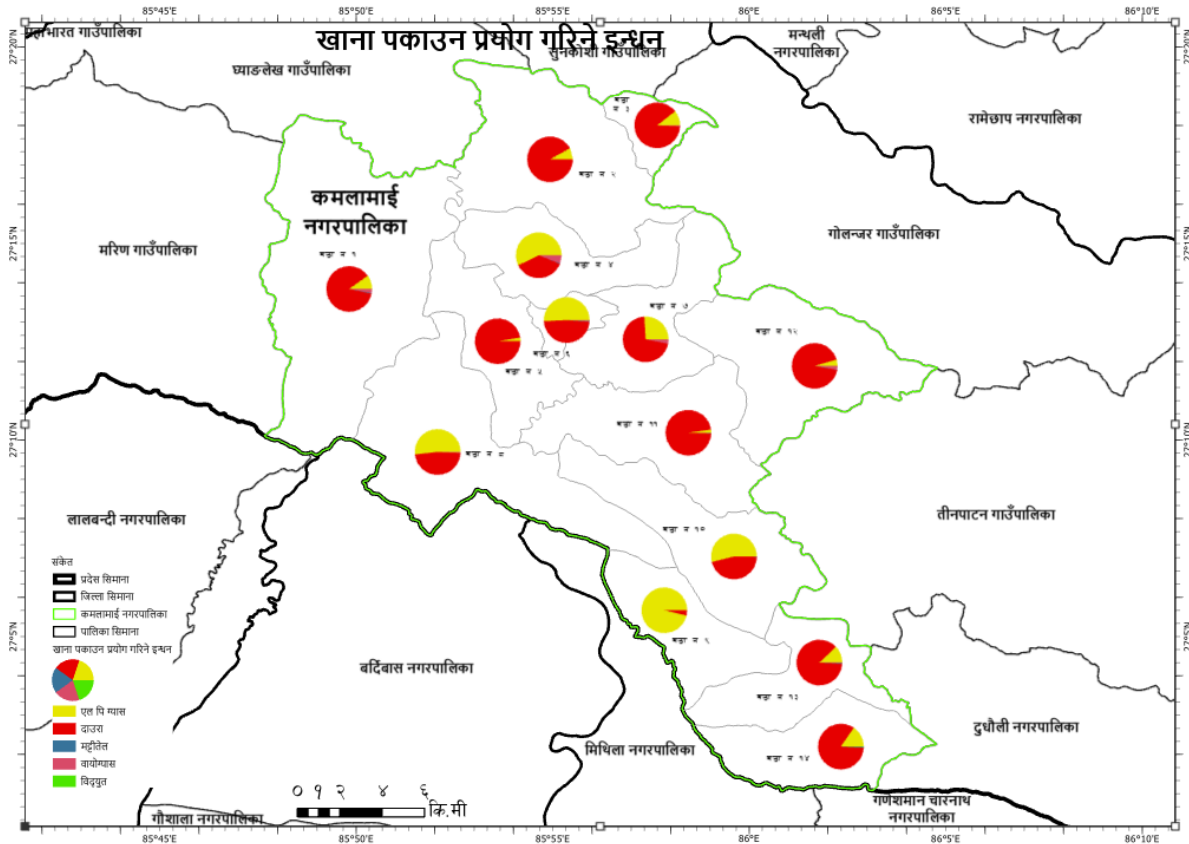

ऐसेलुजँघार भोलुङ्गे पुल, कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ५

६.२ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

६.२.१ घरधुरी अनुसार खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धनका स्रोतहरु

इन्धनको स्रोतको विश्लेषण गर्दा ६१.६% घरधुरीले दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । एल.पि. ग्यास प्रयोग गर्ने घरधुरी ३६.७% रहेका छन् भने बायोग्यास प्रयोग गर्ने घरधुरी १.५ % र विद्युत प्रयोग गर्ने घरधुरी ३ % मात्र रहेको देखिन्छ ।

तालिका न ६.२.१: इन्धनको विभिन्न स्रोतको प्रयोग गर्ने घरधुरीको विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
दाउरा	११४०	७३५	३९२	७७६	८२७	६१	६४२	९९६	६१५	५६९	९९३	९०२	४०८	६५९	९७१५
एल पि ग्यास	१००	८४	४७	१२१५	८९९	१५६१	७५३	२६	६५१	२०८	२३	४३	५७	१२२	५७८९
बायोग्यास		२५	३	१२६	११				१२	२५	४	२७	२		२३५
मट्टीतेल		३		४			२		४	०	१	१	२	५	२२
विद्युत				१	१					०			०	१	३
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

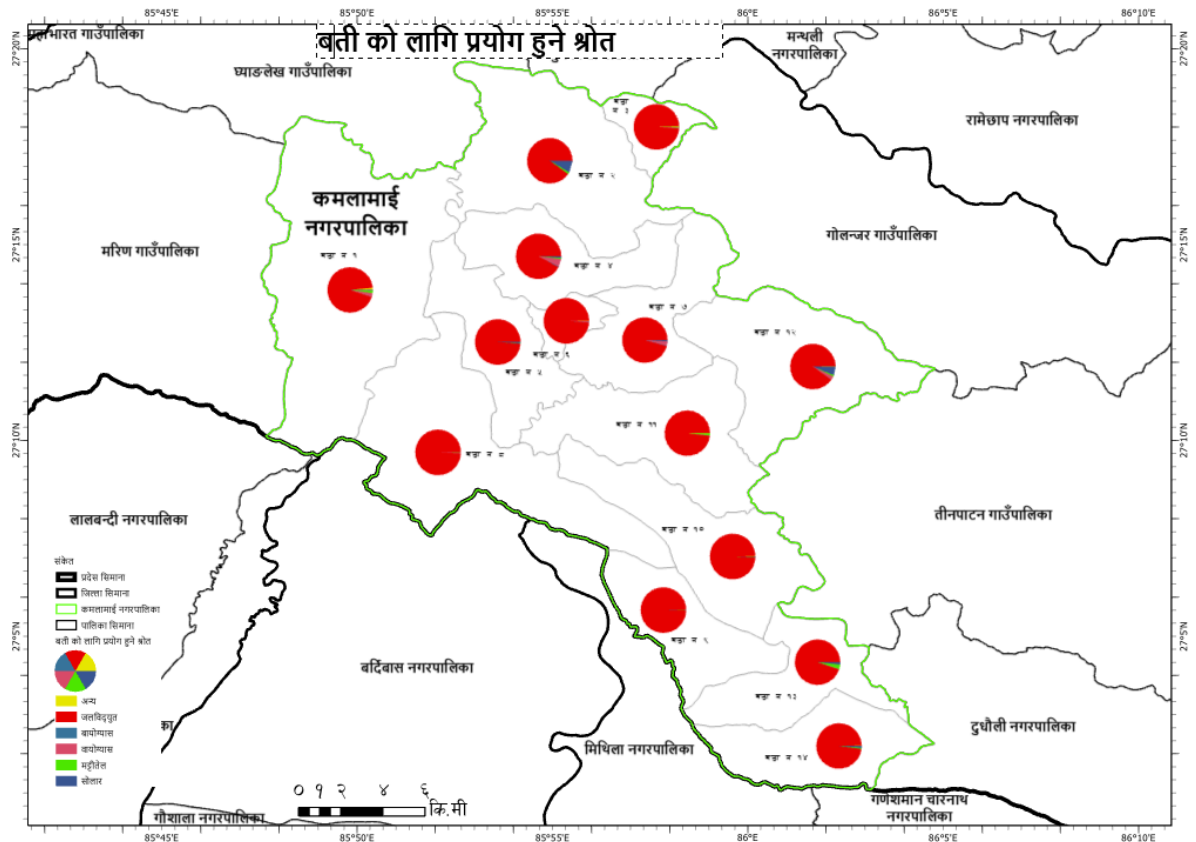

६.२.२ परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोतहरु

नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार बत्तीको मुख्य स्रोतका रूपमा विद्युत प्रयोग गर्ने परिवार ९७.५% देखिन्छ, त्यसैले गाउँपालिकाका घरधुरीहरुमा विद्युतको पहुँच राम्रो रहेको देखिन्छ। त्यस्तै दोस्रोमा सोलारको प्रयोग गर्ने सङ्ख्या १.६% रहेको छ भने वायोग्यास प्रयोग गर्ने घरधुरीको सङ्ख्या निकै कम देखिन्छ। वडागत रूपमा बत्तीको मुख्य स्रोतको विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं ६.२.२: परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीका मुख्य स्रोतहरु

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
जलविद्युत	१११६	८१४	४३८	२०७०	१७३४	१६१७	१३८७	१००९	१२७९	७९२	१००३	८९८	४४६	७६८	१५३७१
सोलार	१०७	५		२७	१		५	१०		८	२	६२	८	११	२४६
मट्टीतेल	१७	१५	२	१७	३	२	३	२	१	०	१४	१०	१५	६	१०७
अन्य		१३	२				२	१	१		२	३		२	२६
वायोग्यास				८		३			१	२			०		१४
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

६.२.३ घरपरिवारले प्रयोग गर्ने विद्युतिय तथा यातायातका साधनहरु

नगरपालिकामा बसोवास गर्ने परिवार तथा परिवारका सदस्यहरुले आफ्नो सुविधाका लागि प्रयोग गर्ने सञ्चार, यातायातका साधनहरुका विषयमा सर्वेक्षण गर्दा टेलिफोन/मोवाइल फोन प्रयोग कर्ताको सङ्ख्या सबै भन्दा बढी (३९%) देखिन आउँछ। टेलिभिजन प्रयोगकर्ता दोस्रोमा (२४%), रेडियो प्रयोगकर्ता १६% देखिन्छन् भने कम्प्युटर तथा इन्टरनेट प्रयोगकर्ताको सङ्ख्या ज्यादै न्यून रहेको देखिन्छ। यातायातका साधनमा मोटरसाइकल प्रयोगकर्ता २१.६% देखिन्छ भने कार/मोटर सुविधा लिने परिवार १% रहेको देखिन्छ। विभिन्न सुविधा लिने परिवारको विवरण वडागत रुपमा तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.६.२.३: घरपरिवारसँग रहेका विभिन्न विद्युतिय तथा यातायातका साधनहरुको विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
टेलिफोन/मोवाइल फोन	१८७	७६७	४११	१९१४	१६१२	१५३५	१३३७	८८०	११९४	३८३	९२५	५४३	२१०	४९१	१३१८९
टेलिभिजन	४२७	५२१	२१५	१०५८	१०९६	११४३	१०१०	५१३	८४७	२३२	३४७	१०७	१८३	४७७	८१७६
रेडियो	४०८	११७	१६१	४९२	८४४	४२४	१२२०	४३०	३८२	१७६	३५३	१७९	१८०	७९	५४४५
इन्टरनेट	१५	२७	०	२५५	५३१	७३०	३३७	७९	२८२	९१	३५	१०	४५	१४	२४५१
रेफ्रिजरेटर	२०	२८	१	२६७	३०६	७०३	८८	६७	३३३	१६	१	१०	१२	३३	१८८५
मोटरसाइकल	४२	७६	६७	२३८	३४५	४०४	९३	९१	२११	४४	६८	२४	२४	५९	१७८६
कम्प्युटर	७	११	२१	१६१	१४१	३०९	५२	१६	९१	९	२०	४	१५	१६	८७३
मोटर/कार	४	३२	४	२६	३१	५२	२२	२२	४७	४	१४	४	४	९	२७५

६.३ आवास तथा भवन

६.३.१ घर /भवन मापदण्ड पालना सम्बन्धी विवरण

घरको स्वामित्वको आँकडा अनुसार ४३% घरधुरी भवन मापदण्ड अनुसार बनेको छ भने ५२ % घरधुरी भवन मापदण्ड अनुसार बनेको पाईदैन भने ५% लाई भवन मापदण्डको बारे अनविज्ञ रहेको देखिन्छ। वडागत रुपमा भवन मापदण्ड अनुसार घर बनाएको/नबनाएको सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ६.३.१: घर भवन मापदण्ड सम्बन्धी विवरण

घर भवन मापदण्ड अनुसार बनेको	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	२६०	४०७	२५०	१२७९	७७४	१०९३	६२५	३६५	३५२	१७७	४४८	४९६	३१	१६०	६७१७
छैन	४९६	४३२	१९०	८३९	८८०	५२२	७७२	६५७	९२७	५१६	५५३	४५६	३९२	६२१	८२५३
थाहा छैन	४८४	८	२	४	८४	७			३	१०९	२०	२१	४६	६	७९४
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

६.३.२ छानाको प्रकार अनुसार घरधुरीको विवरण

यस नगरपालिका भित्रका घरहरुको छानाको संरचनामा सबैभन्दा बढी टायलले छाएका घरहरु ३९% रहेका छन् भने दोस्रोमा ३३%जस्ता वा च्यादर छांना भएको घरहरु छन् भने २६आर.सि.सि. ढलान गरेका घरहरु छन्। केहि

मात्रामा काठ तथा फुसका घरहरु पनि देखिन्छ । वडागत रुपमा विभिन्न किसिमका छाना भएका घरहरुको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं ६.३.२ छानाको प्रकार अनुसार घरधुरीको विवरण

घरको छानाको प्रकार / वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको	७४६	२११	३०	३६४	५३५	२५३	४७८	४९७	८०४	५५१	४९०	२६०	३९७	५५५	६१७१
जस्ता वा च्यादर छाना भएको	३७०	५४३	३९३	७६७	५५३	३२०	५०५	३१७	८६	१०६	४५८	६१४	३२	८२	५१४६
आरसिसि ढलान भएको	१०६	७७	११	९७	६४७	१०४	४०६	२००	३८४	११७	३९	७	२७	१३०	४१७१
फुस वा खरको छाना भएको	१५	१६	८	१०	१		७	८	१	१६	३१	९२	९	१२	२२६
काठको छाना भएको	१			९	१		१		६	११	२		३	५	३९
माटोको छाना भएको					१				१				१	३	६
अन्य	२			१						१	१				५
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

६.३.३ घरको जग सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका भित्र बनेका घरहरुको जगको बनावट सम्बन्धी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई केलाउँदा सिमेन्ट र ढुङ्गाबाट निर्मित घरहरु सबै भन्दा धेरै ३८.१% रहेका छन् । दोस्रोमा काठको खम्बाबाट निर्मित प्रयोग गरी जग बनाइएका घर २८.५% देखिन्छ । तेस्रोमा माटोका जग भएका घरहरु १९.१% रहेका छन् । वडागत रुपमा विभिन्न किसिमका जगबाट निर्मित घरहरु तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.३.३: घरको जगको प्रकार अनुसारका घरको विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
सिमेन्ट र ढुङ्गा	३५२	२५४	३४	११४२	६४२	१३१८	२१७	६०४	३७९	६८	२५१	४७९	२५	२४७	६०१२
काठको खम्बा	२९९	९८	१	४३०	२३८	१	६४६	२२३	६४९	५८१	५१७	४०	४०८	३५८	४४८९
माटो र ढुङ्गा	५५२	४१९	४०५	१६२	२११	१३५	५१	१९४	४५	२२	२२७	४५४	११	१२१	३००९
लोड वेयरिङ्ग	२५	२५		३३९	४१८		१७६		८७	१२८	१२		१		१२११
फ्रेम स्ट्रक्चर	१२	५१		४९	२२४	१६८	२८६	१	१२२	३	१४		२२	६१	१०१३
अन्य			२		५		२१						२		३०
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

६.३.४ घरको नक्सा पास सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका भित्र बनेका नक्सा पास भएका घरहरु ३४ % रहेका छन् भने नक्सा पास नभएका घरहरु ५० % छन् । नक्सा पास भएका घरधुरी वडा नं. ६ मा धेरै रहेको देखियो । वडागत रुपमा नक्सा पास भएका/नभएका घरहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.३.४ घरको नक्सा पास सम्बन्धी विवरणअनुसारका घरको विवरण

घरनक्सा पास	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा	कैफियत
छ	४९	४३१	१६५	९२७	७५५	१०८७	६२८	१९५	८०	१०२	२५	७७८	३२	१०२	५३५६	
छैन	६९०	४११	२३१	७४४	८०८	२३१	७६४	७९५	१०७१	२४८	७९६	१८०	२४९	६६०	७८७८	
थाहा छैन	५०१	५	४६	४५१	१७५	३०४	५	३२	१३१	४५२	२००	१५	१८८	२५	२५३०	
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४	

६.३.५ घरको जोखिम सम्बन्धी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट नगरपालिकाभित्र निर्मित र बसोबास गरि रहेका घरहरूको जोखिमका बारेमा अनभिज्ञ घरधुरी ४% देखिन्छ। ५३% घरधुरी जोखिम रहित छन् भने जोखिममा रहेका ४३% घरधुरी छन्। वडागत रुपमा घरको जोखिम सम्बन्धी विस्तृत विवरणका साथै जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ६.३.५ घरको जोखिम सम्बन्धी विवरण

प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	१०६६	७१५	१०६	६५०	६८६	३३५	५९६	४३७	३०५	५०८	४७७	२६५	२७३	४२०	६८३९
छैन	१६५	१०१	३२१	१४६६	७०३	१२७९	८००	५७७	९७५	२८८	५३२	६७२	८५	३६२	८३२६
थाहा छैन	९	३१	१५	६	३४९	८	१	८	२	६	१२	३६	१११	५	५९९
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

६.३.६ घरको जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट नगरपालिकाभित्र निर्मित र बसोबास गरि रहेका घरहरूको जोखिमको प्रकार हेर्दा भूकम्पबाट हुन सक्ने जोखिमका घरधुरी ४६२० देखिन्छ भने हावाहुरीबाट ३६८८ र पहिरोबाट २४२५ घरधुरी जोखिममा रहेका घरधुरी छन्। वडागत रुपमा घरको जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ६.३.६ घरको जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विवरण

जोखिमको प्रकार/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
भूकम्प	७६३	६५	१३	५७७	५७९	३०६	४२९	४३५	२५४	२१७	१६८	२५२	१६६	३९६	४६२०
हावाहुरी	९३२	४१८	११	६७	३५९	१३३	५१५	१६८	३	५८	४१०	२२२	२३	३६९	३६८८
पहिरो	६३१	५८२	१०२	४७	२२२	४६	२६४	४५	२१	७७	२८१	५३	४९	५	२४२५
चट्याङ्ग	५९८	१९३	१४	२७	४९	५७	४	२३६	०	५७	५	२२९	१५९	३९८	२०२६
बाढी	५५७	९१	१५	४७	९०	४३	१७	१५	४७	१८	४४	१०	४	१६	१०१४
डुवान वा कटान	४८९	३	०	१४	२	३३	९	१	०	०	०	०	१	२	५५४
शितलहर	७	४	१	०	१६	३३	१	०	०	०	०	१	८	८	७९

६.३.६ विपद् तथा संवेदनशील क्षेत्र प्रकार सम्बन्धी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट नगरपालिकाभित्र निर्मित र वसोवास गरीरहेका घरहरुको जोखिमको प्रकार हेर्दा भूकम्पबाट हुन सक्ने जोखिमका घरधुरी ४६२० देखिन्छ भने हावाहुरीबाट ३६८८ र पहिरोबाट २४२५ घरधुरी जोखिममा रहेका घरधुरी छन् । वडागत रुपमा घरको जोखिमको प्रकार सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.६.३.७ (२) विपद् तथा संवेदनशील क्षेत्र

विपद् तथा संवेदनशील क्षेत्र	७	१४	जम्मा
पहिरो	३		३
बाढी		१	१
बाढी ढुबान		३	३
सुखवा	१	१	२
जम्मा	४	५	९

६.३.८ हाल बसोवास गरि रहेको घर भूकम्प प्रतिरोधी सम्बन्धी अवस्था

नगरपालिकाभित्र निर्मित र बसोवास गरि रहेका ७०.७% परिवारलाई आफू बस्ने घरको भूकम्प प्रतिरोधात्मक अवस्थाको बारेमा अनभिज्ञता रहेको देखिन्छ । १७.२% घरधुरी भूकम्पबाट जोखिम रहित छन् भने १२% घरधुरी जोखिममा रहेका छन् । वडागत रुपमा घरको जोखिम सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.३.८: घरहरुको भूकम्प प्रतिरोधात्मक सम्बन्धी अवस्था

भूकम्पप्रतिरोधी/ वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	जम्मा
छ	२९५	४४२	३४७	१०९३	७६३	१०७३	६३१	३६४	४५९	१३३	५९४	४९८	४२	१६६	६९००
छैन	४५९	४००	९४	१०२६	८४३	५३७	७६५	६५८	८२२	६०२	३९९	४५२	३९८	६२०	८०७५
थाहा छैन	४८६	५	१	३	१३२	१२	१		१	६७	२८	२३	२९	१	७८९
जम्मा	१२४०	८४७	४४२	२१२२	१७३८	१६२२	१३९७	१०२२	१२८२	८०२	१०२१	९७३	४६९	७८७	१५७६४

परिच्छेद ७. वन तथा वातावरणीय स्थिति

७.१. वन क्षेत्रको अवस्था

७.१.१ वन क्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा उष्ण र उपोष्ण प्रकारका वनहरू रहेका छन् ।

क्र.सं.	वनको प्रकार	मुख्य प्रजाती
१	उष्ण वन	
	क) पहाडी साल वन	साल, असना, करम, बाँझी, बोटधयारो, हरो, बरो
	ख) तल्लो उष्ण साल तथा मिश्रित चौडापाते वन	साल, अराना, चिलाउने
२	उपोष्ण वन चौडापाते तथा खोटे सल्ला मिश्रित वन	खोटे सल्ला, कटुरा, चिलाउने
३	तल्लो सम-सितोष्ण वन	फलाँट, बाँझी, गुराँस, अंगेरी, खसे

७.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण

सामुदायिक वन

यस नगरपालिका भित्र पर्ने विभिन्न तहबाट व्यवस्थापन हुँदै आएका वन समुहको नाम, क्षेत्रफल, लाभान्वित घरधुरी र जम्मा सदस्यको नामावली तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
१	सालघारी	वडा नं. २, भद्रकाली	१२२.२५	११६
२	सिमपानी मरुवा डाँडा	वडा नं. २, भद्रकाली	१०१.२५	१७२
३	देउराली पाखा	वडा नं. २, भद्रकाली	२६.५	५२
४	फलाटवारी	वडा नं. २, भद्रकाली	५५.१०	९२
५	लालीगुरास	वडा नं. २, भद्रकाली	९५.५०	१०५
६	पेमा चाउलिङ	वडा नं. २, भद्रकाली	१२३.५	१३८
७	भगवती	वडा नं. २, भद्रकाली	६२.५०	४६
८	शहश्रधारा	वडा नं. २, भद्रकाली	१५५.८१	१२६
९	कटुवापाखा	वडा नं. २, भद्रकाली	१२१	९२
१०	पञ्चकन्या	वडा नं. २, भद्रकाली	१४७	१३३
११	महाभारत	वडा नं. २, भद्रकाली	४८२.०६	१३५
१२	देवीथान	वडा १, डाँडीगुरासे	४८.५०	५१
१३	आँपफोरी	वडा १, डाँडीगुरासे	११२.५०	७२
१४	सालघारी	वडा १, डाँडीगुरासे	७४	२९
१५	चण्डेश्वरी	वडा १, डाँडीगुरासे	१११.२५	१३१
१६	जमुना	वडा १, डाँडीगुरासे	६९	४६
१७	जलेवा	वडा १, डाँडीगुरासे	४३.५०	१०१
१८	रमाइलो	वडा १, डाँडीगुरासे	२०२	१२३
१९	बेतजोरी	वडा १, डाँडीगुरासे	१५४.१२	४०
२०	चण्डादेवी	वडा १, डाँडीगुरासे	१९८.७५	८६
२१	पालुवा	वडा १, डाँडीगुरासे	१२६.५०	११२
२२	ध्रुवतारा	वडा १, डाँडीगुरासे	१२९.७५	११२
२३	जलदेवी	वडा १, डाँडीगुरासे	१३०.८४	८३
२४	सृजनशील	वडा १, डाँडीगुरासे	१३६.९६	१०२

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
२५	नैलो सृजनशील	वडा १, डाँडीगुरासे	१८९	१६३
२६	त्रीवेणी	वडा १, डाँडीगुरासे	१९८	१४१
२७	महामण्डल डाँडा	वडा १, डाँडीगुरासे	१८०	१४१
२८	घागठाकुर	वडा १, डाँडीगुरासे	१२७.७५	५९
२९	शिखर	वडा १, डाँडीगुरासे	१२४.२५	११३
३०	घुमाउने सुवेनी	वडा १, डाँडीगुरासे	१८५	७५
३१	लालीगुरास	वडा १, डाँडीगुरासे	१९७.५०	४५
३२	मछिनी ठाकुर	वडा १, डाँडीगुरासे	२५६.५९	१०१
३३	ककनी पाखा	वडा १३	९७	१००
३४	चदाहा कमला	वडा १३	२१३.५६	१२७
३५	सिंहदेवी	वडा १३	२४८.८९	१११
३६	महेश्वर	वडा १३	४८०.९५	१५७
३७	जनजागरण	वडा १४	२४५.५८	१२०
३८	देविथान	वडा १३	३८३.८८	८६
३९	छि्रेश्वर	वडा १४	११३	७७
४०	शिवमन्दिर	वडा १४	२४४	७९
४१	कौबारे	वडा १४	२२९.५५	७३
४२	मलनिया	वडा १४	२२२	८२
४३	शिवपार्वती	वडा १४	४९५.६७	१६१
४४	बोभेचिसापानी	वडा ५	८२.२१	१९०
४५	कमला	वडा ५	२६७	३७८
४६	खाडी खोला	वडा ५	७७.०१	६२
४७	हरि ठाकुर	वडा ७	१६७.८३	७१
४८	सुर्यमुखि	वडा ७	१२६.१८	१२४
४९	जलकन्या देवि	वडा ७	३७५.९२	१११
५०	सातपत्रे	वडा ४	६०.०९	२०५
५१	जनकल्याण	वडा ७	३५३	५२२
५२	ग्वाडदेवी	वडा २	८१.५६	९२
५३	सिमल गौरी	वडा ४	११८.०६	९०
५४	स्वलिङ	वडा ७	२१३.६	१०५
५५	जलदेवी	वडा २	८३.९२	१५५
५६	सिद्धथान	वडा ६	७२.७७	१२०
५७	नवदुर्गा महिला	वडा ४	४३३.२६	२६४
५८	गौरम ठाकुर	वडा ४	१९६.७०	१०२
५९	चनदेवी	वडा ८	४४६.५६	६१
६०	चुरे देउराली	वडा ४,५	२६३.५५	२५२
६१	पञ्चकन्या	वडा ४	२१२.२७	१८०
६२	चन्द्रमुखि	वडा ६	१११.९०	३६८
६३	ज्वालमुखी	वडा ७	१११.१५	११०
६४	सातधारा	वडा ६	२१.९४	८०

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
६५	जलदेवी	वडा ४	२२४.५९	१५३
६६	कर्मज्योति	वडा ७	१४.१२	५६
६७	कालिका देवी	वडा २	१३९.९८	२१७
६८	कुसुमटार	वडा २	१९५.०६	७९
६९	जनशक्ति	वडा ७	१९२.०१	९१
७०	शिलादेवी	वडा २	९२.६२	७६
७१	दक्षिणकाली	वडा ५	२८१.५३	११८
७२	मैवले कालिका	वडा २	१९२.४१	१३७
७३	च्याउकोट	वडा ४	३९८.३०	३६८
७४	सरस्वती	वडा ५	४०३.०७	२०३
७५	बहारीदेवी	वडा २	२६७.५०	१६३
७६	कालिका	वडा ५	३१९.४३	३०५
७७	सिन्धुली गढी	वडा ३	१०३.६९	३६
७८	रक्तदेवी	वडा ८	४९७.२५	२०६
७९	भद्रकाली	वडा २	१२४.४९	७३
८०	जनसेवा	वडा ८	४८२.८०	१६३
८१	जलदेवी	वडा ८	५७३.६५	१७१
८२	त्रीवेणी	वडा ८	३६४.०४	१२८
८३	कमलाजी जन्मस्थान	वडा ८	३३१.७१	१४५
८४	सिद्धठाकुर	वडा ८	३००.३९	१५०
८५	मरिण ठाकुर	वडा २	१७२	१३०
८६	प्रतापे रानिवन	वडा ३	१८४.४७	११६
८७	कमलामाता	वडा ५	८२	८५
८८	इन्द्रेणी	वडा ८	३२८.९४	५३
८९	नमुना	वडा ७	१४५.४६	४७
९०	जलकन्या	वडा ३	१६६.४४	१४८
९१	रक्तमाला खाँडादेवी	वडा ३	१८७.२४	१०८
९२	गैयादेवी	वडा ५	६८.६८	१६७
९३	सातकन्या	वडा ८	१९७.२०	१९९
९४	बाघभैरव	वडा ५	२७८.८४	१०३
९५	जनभावना	वडा ७	१५०.९८	८३
९६	भिल्के खोरिया	वडा १	१६९.५८	८०
९७	जनभावना	वडा ११	१७५.१४	१०६
९८	मैनाली ठाकुर	वडा ११	२८४.३१	१०१
९९	नवज्योति	वडा ११	१८७.३१	१३८
१००	बथानचौडी	वडा ९	४०२.६९	२९०
१०१	भीमान पनेसी	वडा ९	५२८.१४	४३६
१०२	सुर्य दिप	वडा ११	४६६.४३	२१२
१०३	त्रीवेणी	वडा १०	२५१.८५	१५९
१०४	जनमुखी	वडा ९	३१०.३५	१६१

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
१०५	काउछे	वडा ९	४७५.३७	१९९
१०६	मैनावति	वडा ८	३५१.०३	९४
१०७	भैरुङ्ग	वडा १०	२८७.७८	७६
१०८	मटेरीपाखा	वडा १०	१९८.६६	१६३
१०९	सिर्जनसील	वडा १२	९१.४८	१४०
११०	कुभिण्डे	वडा १०	१९६	३२
१११	सिन्दुरेटार	वडा ८	३९१.५६	१७२
११२	कमलामाई	वडा ८	३६१.६८	८८
११३	वसन्तपुर	वडा ८	१४१.३७	११५
११४	प्रगतिशील	वडा ११	५४.६६	३०
११५	जनमुखि	वडा ११	६५.९९	५२
११६	भोटेनी पाखा	वडा १२	१९०	७४
११७	जनचाहना	वडा ११	८४.२१	२७
११८	जनचेतना	वडा ८	१६१.७४	३६
११९	अहेरी डाँडा	वडा १०	१९४.८२	७३
१२०	इन्द्रवाती	वडा ११	२११	७६
१२१	कल्याणी चिसापानी	वडा ८	१०९	७०
१२२	कालीकादेवी	वडा १०	१७१.२५	१५३
१२३	शुभ	वडा ११	२७१.७४	१८०
१२४	कुण्डेश्वरी	वडा १२	८५.७३	८३
१२५	बुधुना खोला	वडा १२	१८२.५८	१३७
१२६	शिवालय	वडा १२	५३.८७	९१
१२७	जलदेवी	वडा ११	१२८.५७	१०१
१२८	कल्याणी सिस्नेरी	वडा ८	३५३.९५	१२०
१२९	कालीखोला	वडा १०	२०२.९०	८०
१३०	भुमेश्वरी	वडा ११	२२१.०२	११५
१३१	जनशक्ति	वडा १२	१६८.५०	१५६
१३२	बेलबोटे	वडा १२	१०८.७३	६९
१३३	बालुवाथान	वडा ८	१५४	१२०
१३४	फलामेडगर	वडा १२	९९.९८	२१२
१३५	टंसार	वडा १२	१९४.८५	१३८
१३६	सुनाखरी	वडा १०	१६५.३८	८८
१३७	हरियाली	वडा १०	१३७.२६	७८
१३८	कमलापारिजात	वडा १०	१०५.२८	१६५
१३९	शितल	वडा ४	९१.०७	७५

कबूलियत वन

सि.नं.	समूहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
१	सुनगाभा	वडा १२	३.८०	५
२	सुनज्योति	वडा १२	२.८०	५
३	सुनखरी	वडा १२	२.२०	५
४	सुनपाती	वडा १२	१.८०	५
५	सुनकेशरी	वडा १२	४.६८	५
६	खिरखिरे	वडा १२	०.५४	७
७	पालोदमार	वडा १२	०.८१	७
८	चन्दन	वडा १२	०.९०	७
९	कमला	वडा १२	१.०८	९
१०	त्रीहाल	वडा १२	०.५४	५
११	किर्नेखोला	वडा १२	४.५०	७
१२	कालीदेवी	वडा १२	४.७८	७
१३	देवीटार	वडा १२	३.८८	५
१४	सेतीदेवी	वडा १२	४.८७	७
१५	धमीले ठाकुर	वडा १२	४.५०	५
१६	लोकचनपाखा	वडा ९	३.०६	५
१७	गंगादेवी	वडा १२	१२	८
१८	खटार	वडा १२	११	८
१९	पैहे	वडा १२	१.८५	६
२०	गह डाँडा	वडा १२	२.७५	९
२१	भेडीखोर	वडा १२	२.५०	६
२२	सिमलटार	वडा १२	२.३१	६
२३	भालुटार गैरी	वडा १२	३.४३	७
२४	सुप्लिङ्ग	वडा १२	२	१०
२५	हात्तीगौडा	वडा १२	१	५
२६	शिखरपुर चौकी	वडा १२	२.६४	१०
२७	भगवती वसेरी	वडा १२	२.०४	८
२८	लोसेनी	वडा ३	७	८
२९	डुँग्रेपाखा	वडा ३	७	७
३०	संसारिथान	वडा ३	८	७
३१	पोखरे डाँडा	वडा ३	८	९
३२	सानोचैतारी	वडा ३	१२	१३
३३	फुस्रेडाँडा	वडा ३	८.७५	९
३४	साजको कान्ला	वडा ३	९.५०	१०
३५	छरछरे	वडा ३	१०.५०	११
३६	टारी चौतारी	वडा ३	९	९
३७	कुरकुरे	वडा ३	१२	१३
३८	सेतीदेवी	वडा ३	१४	७

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी सङ्ख्या
३९	खरखरे	वडा ३	१६	१५
४०	काउलाडाँडा	वडा ३	१६	१५
४१	सिलाकुण्ड	वडा ३	१६	१५
४२	कलंकीदेवी	वडा ३	१६	१५
४३	लालीगुराँस	वडा ३	१३	१३
४४	दक्षिणकाली	वडा ३	१२	१३
४५	पञ्चकन्या	वडा ३	१६	१५
४६	देउराली हरियाली	वडा ३	१.९९	७
४७	काउने टार	वडा ३	२	८
४८	आहल डाँडा	वडा ३	१.९०	८
४९	पँधेरी खोला(ख)	वडा ३	१.५०	६
५०	पँधेरी खोला (क)	वडा ३	२	९
५१	रक्तमाला	वडा ३	२.०३	८

प्राकृतिक स्रोत (पोखरी, झरना, खानी, गुफा, कुण्ड, कुवा, पधेरो)

पाखुरे डाँडा, सिँचाइ पोखरी, कार्कीटोल

जलकन्या पोखरी, स्याङ्वाटोल

चरी चरन क्षेत्र, तल्लो चन्दनपुर टोल

कुडुँले वन क्षेत्र

७.१.२ वन्यजन्तु तथा वनस्पति सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा पाइने विभिन्न प्रकारका दुर्लभ, प्रतिबन्धित र वर्गीकृत वनस्पतिहरूमा साल, विजय साल, सत्तिसाल, ओखर पर्दछन् । त्यस्तै गरी कच्चा पदार्थ विदेश निकासीमा प्रतिबन्ध गरिएका जडिबुटीहरू, सङ्कलन , उपयोग, विक्री वितरण, ओसारपोसार र निकासीका लागि प्रतिबन्धित गरिएका प्रजातीहरू वन्यजन्तु स्तनधारी प्रजाती चराचुरुङ्गीहरूको नाम तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वनस्पतिहरू	
सि.नं.	नाम
१	साल
२	विजय साल
३	सत्तिसाल
४	ओखर
कच्चा पदार्थ विदेश निकासीमा प्रतिबन्ध गरिएका जडिबुटीहरू	
१	सुगन्धवाल
२	भयाउ
३	सर्पगन्धा
४	सुगन्धकोकिला
५	लौठ सल्ला
६	तालिस पत्र
७	शिलाजित
सङ्कलन, उपयोग , विक्री वितरण, ओसारपोसार र निकासीका लागि प्रतिबन्धित गरिएका प्रजातीहरू	

१	पाँचऔले
२	ओखरको बोका
३	कुटुकी
अन्य प्रजातीहरू	
१	खर
२	भ्याकुर
३	सुनाखरी
स्तनधारी प्रजातीहरू	
१	बाघ
२	हात्ती
३	सालक
४	चरिवाघ
५	गौरीगाई
६	भालु
७	चितुवा
८	स्याल
९	बाँदर
चराचुरुङ्गीहरू	
१	राजधनेश
२	सेतो स्टर्क
३	सारस
४	मयुर
५	सुँघा
६	कालिज
७	ढुकुर
सरिसृप र उभयचर प्रजातीहरू	
१	सुनगाहोरो
२	अजिंगर
३	भ्यागुता
४	कछुवा
५	गोमन सर्प
६	धामन सर्प

अनुसुची १ जनप्रतिनिधिहरु

सि.नं.	पद	नाम	मोबाइल नं.
१	नगर प्रमुख	श्री खड्गबहादुर खत्री	९८५४०४१०२९
२	उप-प्रमुख	श्री मञ्जु देवकोटा	९८५४०४२५१२
वडा नं. १ को कार्यालय, डाँडीगुराँसेका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री महेशराज खतिवडा	९८१९८७४५१४
२	वडा सदस्य	श्री कान्ता ढकाल	९८०७८२४७३८
३	वडा सदस्य	श्री मनमाया वि.क.	९८१५८२०२२०
४	वडा सदस्य	श्री अच्युतम ढकाल	९८५४०४१४८४
५	वडा सदस्य	श्री श्यामबहादुर स्याङ्तान	९८४४५९७२०५
वडा नं. २ को कार्यालय, भद्रकालीका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री नवराज थिङ	९८१५८५८५९८
२	वडा सदस्य	श्री सन्तकुमारी थिङ्ग	९८६४१४१७०१
३	वडा सदस्य	श्री सन्तकुमारी कामी	९८१६८७१३६६
४	वडा सदस्य	श्री चित्रबहादुर बुढाथोकी	९८४९४४७४७२
५	वडा सदस्य	श्री देवीप्रसाद गौतम	९८१६८९७६६३
वडा नं. ३ को कार्यालय, चपौलीका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री खड्गप्रसाद चौलागाईं	९८४४२५२२९१
२	वडा सदस्य	श्री सुर्यकुमारी स्याङ्गवा तामाङ्ग	९८४४०४१६३५
३	वडा सदस्य	श्री हिराकुमारी सार्की	९८१८९८४८४३
४	वडा सदस्य	श्री खेमबहादुर हायु	९८४४०८६४३५
५	वडा सदस्य	श्री तुलसीप्रसाद आचार्य	९८६५०८२४४१
वडा नं. ४ को कार्यालय, ढुंग्रेवासका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री महेन्द्रप्रसाद ढकाल	९८४४०४५३३३
२	वडा सदस्य	श्री दिपेन्द्रकुमार श्रेष्ठ	९८५४०४२८७३
३	वडा सदस्य	श्री अमृतबहादुर श्रेष्ठ	९८४४०४०४१६
४	वडा सदस्य	श्री विमला विसंखे	९८१७८७९५३२
५	वडा सदस्य	श्री शिवकुमारी रायमाभी	९८४४०४२५२६
वडा नं. ५ को कार्यालय, मधुटारका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री पुर्णबहादुर खड्का	९८४१७३९२५१
२	वडा सदस्य	श्री सम्भनाकुमारी रोक्का	९८१५८६३५७७
३	वडा सदस्य	श्री दिपा वैजु	९८६५११९६६३
४	वडा सदस्य	श्री तुलसीप्रसाद गौतम	९८४४४५६३८१
५	वडा सदस्य	श्री बुद्धबहादुर बोम्जन	९८१४८१८४३८
वडा नं. ६ को कार्यालय, माढीवजारका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री उज्जलकुमार थापा	९८५१२२१११५

सि.नं.	पद	नाम	मोबाइल नं.
२	वडा सदस्य	श्री गोमाकुमारी प्रधान	९८४४१३९६५३
३	वडा सदस्य	श्री तारादेवी विश्वकर्मा	९८४४०९४७९३
४	वडा सदस्य	श्री घनश्याम देवकोटा	९८४४०८२५४८
५	वडा सदस्य	श्री लोकविक्रम थापा	९८४४०४१६५१
वडा नं. ७ को कार्यालय, माभीटारका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री कर्णबहादुर घिसिङ	९८४४२५३६८१
२	वडा सदस्य	श्री गंगाकुमारी कार्की	
३	वडा सदस्य	श्री तिर्थमाया दमाइ	९८४४०९२१३०
४	वडा सदस्य	श्री शुकलाल लामा	९८१७८०११०४
५	वडा सदस्य	श्रीसोमबहादुर बल	९८१९६७१८२४
वडा नं. ८ को कार्यालय, करकरेका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री टिकबहादुर मुक्तान	९८४४२५३५४८
२	वडा सदस्य	श्री रुद्रकुमारी कार्की	९८६४२०६७६२
३	वडा सदस्य	श्री मिठु दनाल	९६१४७८२२२४
४	वडा सदस्य	श्री विष्णुबहादुर बुर्जा मगर	९८६४१४१४१४
५	वडा सदस्य	श्री भिमबहादुर बोगटी	९८४४२०६२९९
वडा नं. ९ को कार्यालय, भीमानका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री देवराज पौडेल	९८४४१७४९६१
२	वडा सदस्य	श्री तिलकुमारी माभी	९८४४२००१६४
३	वडा सदस्य	श्री रामप्यारी दमाई	९८६३३३८६३०
४	वडा सदस्य	श्री डोरप्रसाद सुवेदी	९८१४४८०२१२
५	वडा सदस्य	श्री दानबहादुर वस्नेत	९८१२१५५४१५
वडा नं. १० को कार्यालय, डाँडाटोलका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री रामहरी तुङ्गेल	९८४४१२७२१७
२	वडा सदस्य	श्री गौतमप्रसाद भट्टराइ	९८४४१७७४६६
३	वडा सदस्य	श्री सुनिता कार्की	९८४४१४३१९३
४	वडा सदस्य	श्री मन्जु हायु	९८४४००८६५३
५	वडा सदस्य	श्री भक्तबहादुर आले	९८०७६२६१७१
वडा नं. ११ को कार्यालय, जरायोटाका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री रामबहादुर थिङ	९८१७६०४७०३
२	वडा सदस्य	श्री पदमकुमारी वस्नेत	९८१८७९२२६८
३	वडा सदस्य	श्री रेशममाया कामी	९८२४८९३१८५
४	वडा सदस्य	श्री आईतबहादुर मुक्तान	९८०४८२३११८
५	वडा सदस्य	श्री लोकेन्द्रबहादुर बुढाथोकी	९८१४८०५०९१
वडा नं. १२ को कार्यालय, सुनडाँडाका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री ललितबहादुर आले	९८१९८७९६२४

सि.नं.	पद	नाम	मोबाइल नं.
२	वडा सदस्य	श्री वेलकुमारी सिदाली	९८१२१४६२०५
३	वडा सदस्य	श्री सितामाया सार्की	९८०४८७६८६५
४	वडा सदस्य	श्री जंगबहादुर वराल	९८१५८१५०५०
५	वडा सदस्य	श्री सुर्यमान थिङ्ग	९८१८८९८६७६
वडा नं. १३ को कार्यालय, माथिल्लो रानीवासका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री किरण माभी	९८००८४८९६७
२	वडा सदस्य	श्री रेशमाकुमारी कुँवर	९८०२०१२४५९
३	वडा सदस्य	श्री सोमती सर्किनी	९८२५८३३५४९
४	वडा सदस्य	श्री खड्गबहादुर बोहोरा	९८१३३६७६७७
५	वडा सदस्य	श्री बलबहादुर मगर	९८६६२७९२२४
वडा नं. १४ को कार्यालय, तल्लो रानीवासका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण			
१	वडा अध्यक्ष	श्री जितलाल अधिकारी दनुवार	९८१९६५९१३२
२	वडा सदस्य	श्री सम्भु राउत	९८१५८३७५७५
३	वडा सदस्य	श्री उर्मिला कुमर	९८०७८८३४२९
४	वडा सदस्य	श्री लक्ष्मी वि.क.	९८१७८७०६५७
५	वडा सदस्य	श्री राजबहादुर कामी	९८१२०९३८७७
कार्यपालिका सदस्य			
१	श्री केशरबहादुर नेपाली	दलित/अल्पसंख्यक	९८४४०४५४२५
२	श्री भौला अधिकारी दनुवार	दलित/अल्पसंख्यक	९८१५८९१९९६
३	श्री नरेश वि.क	दलित/अल्पसंख्यक	९८१७६५१९१०
४	श्री कान्ता ढकाल	कार्यपालिका सदस्य	९८०७८२४७३८
५	श्री रुद्रकुमारी कार्की (थापा)	कार्यपालिका सदस्य	९८६४२०६७६२
६	श्री पदमकुमारी बस्नेत	कार्यपालिका सदस्य	९८१८१७९२२६
७	श्री शिवकुमारी रायमाभी	कार्यपालिका सदस्य	९८४४०४२५२६

कर्मचारी विवरण

सि. नं.	कर्मचारीको नाम	तह	शाखा/जिम्मेवारी	मोबाइल नं.
१	श्री विशकसेन ढकाल	राजपत्राङ्गीत द्वितीय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५४०५०१११
२	श्री शंकरराज लुईटेल	अधिकृत स्तर दशौँ	शिक्षा शाखा	९८४३४२३२३२
३	श्री सत्यदेवी अधिकारी	अधिकृत स्तर आठौँ	सामाजिक विकास शाखा	९८५४०४०८७२
४	श्री टेकेन्द्र कुमार कार्की	अधिकृत स्तर सातौँ	आर्थिक प्रशासन शाखा/राजश्व उप शाखा	९८५११६२७७७
५	श्री सागरकुमार ढकाल	अधिकृत स्तर सातौँ	वातावरण शाखा	९८५४०४१२७३

सि. नं.	कर्मचारीको नाम	तह	शाखा/जिम्मेवारी	मोबाइल नं.
६	श्री सुरेश पासवान	अधिकृत स्तर सातौं	जनस्वास्थ्य शाखा	९८४४०२९८४१
७	श्री सुशिलकुमार बर्मा	अधिकृत स्तर सातौं	आ.ले.प. शाखा तथा बैठक उप शाखा	९८४४४२२५००
८	श्री हितकुमारी पौडेल	अधिकृत स्तर सातौं	शिक्षा शाखा	९८४४०४११९७
९	श्री भुपेन्द्रध्वज वस्नेत	अधिकृतस्तर छैठौं	प्रशासन शाखा तथा बैठक उप शाखा	९८४४०४५२८८
१०	श्री विनोदबाबु खकुराल	अधिकृतस्तर छैठौं	योजना शाखा प्रमुख	९८५४०४१२४०
११	श्री इन्दिरा थापा	अधिकृतस्तर छैठौं	महिला विकास शाखा प्रमुख	९८४४२५४३४०
१२	श्री केमबहादुर थापा	अधिकृतस्तर छैठौं	जनस्वास्थ्य शाखा	९८४४०४२९१७
१३	श्री सुलोचना लुईटेल	अधिकृतस्तर छैठौं	उद्योग शाखा	९८४००७११४७
१४	श्री पुस्कर अधिकारी	अधिकृतस्तर छैठौं	घर नक्सा शाखा	९८४९५९८६३५
१५	श्री चेतनाथ घिमिरे	सहायक स्तर पाचौं	प्रशासन	९८४४२२९८४४
१६	श्री कुमार थापा	सहायक स्तर पाचौं	राजश्व शाखा	९८४४०४०६९५
१७	श्री रणबहादुर कार्की	सहायक स्तर पाचौं	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४४०४०४१०
१८	श्री राजेन्द्रकुमार गजुरेल	सहायक स्तर पाचौं	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४४०२५२९०
१९	श्री शशी थापा	सहायक स्तर पाचौं	न्यायिक समिति	९८४४०४०७८९
२०	श्री ईश्वरबहादुर दर्लामी	सहायक स्तर पाचौं	जिन्सी उपशाखा	९८४४०४५५१५
२१	श्री सुनिता गिरी	सहायक स्तर पाचौं	कृषि शाखा	९८४४०४१०२१
२३	श्री कमला आचार्य	सहायक स्तर पाचौं	महिला विकास शाखा	९८००८६७७८४
२४	श्री राधाकुमारी कोईराला	सहायक स्तर पाचौं	सामाजिक विकास शाखा	९८४४१७३६९९
२५	श्री सरजित तामाङ	सहायक स्तर पाचौं	शिक्षा शाखा	९८६३४५३०२८
२६	श्री मिनबहादुर थापा	सहायक स्तर पाचौं	पशु शाखा	९८५४०४०८३३
२७	श्री लक्ष्मणकुमार वस्नेत	सहायक स्तर पाचौं	शहरी विकास शाखा	९८४४०९६५९०
२८	श्री टंकध्वज कार्की	सहायक स्तर पाचौं	योजना शाखा	९८४४०४०७८३
२९	श्री पुष्पराज श्रेष्ठ	सहायक स्तर पाचौं	घर नक्सा शाखा	९८४४१४८०१७
३०	श्री हेमबहादुर महतारा	सहायकस्तर चौथौं	घर नक्सा शाखा	९८४८३६३१६९
३१	श्री हिमाल वि.क.	सहायकस्तर चौथौं	योजना शाखा	९८४४०४२०६४

सि. नं.	कर्मचारीको नाम	तह	शाखा/जिम्मेवारी	मोबाइल नं.
३२	श्री प्रकाशचन्द्र कार्की	सहायकस्तर चौथौं	वातावरण उपशाखा	९८४४०९९९६०
३३	श्री छत्रबहादुर घिसिङ्	सहायकस्तर चौथौं	योजना शाखा	९८४४२५९९८०
३४	श्री सुमित्राकुमारी कार्की	सहायकस्तर चौथौं	राजश्व शाखा	९७४४०२६४३५
३५	श्री रामराज देवकोटा	सहायकस्तर चौथौं	राजश्व शाखा	९८९६८५४६०४
३६	श्री सपना श्रेष्ठ	सहायकस्तर चौथौं	राजश्व शाखा	९८४४९७०५९
३७	श्री सावित्रा रेग्मी देवकोटा	सहायकस्तर चौथो		९८५४०४९५८४
३८	श्री रीताकुमारी कार्की(जोन्छे)	सहायकस्तर चौथो	कानून शाखा	९८४९२०२९६२
३९	श्री लक्ष्मी श्रेष्ठ	सहायकस्तर चौथौं	स्वास्थ्य शाखा	९८४४०८५०८८
४०	श्री सरोज फुयाल	सहायकस्तर चौथौं	कृषि शाखा	९८४४०९५६९०
४१	श्री उमा भुजेल	कार्यालय सहयोगी	दर्ता चलानी	९८४४०९९६८८
४२	श्री प्रशान्तकुमार थिङ्	कार्यालय सहयोगी	उप प्रमुखज्यूको कार्यकक्ष	९८४४०४०६९३
४३	श्री विष्णुप्रसाद अधिकारी	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	९८०९६७६९६९
४४	श्री छत्रबहादुर कार्की	कार्यालय सहयोगी	पशु शाखा	९८९७८६७९४४
४५	श्री गंगाबहादुर वस्नेत	कार्यालय सहयोगी	कृषि शाखा	९८०४८९९९७०
४६	श्री स्यामकुमार श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी	स्वास्थ्य शाखा	९८४४०४९०२५
४७	श्री ईश्वरबहादुर भुजेल	कार्यालय सहयोगी	सामाजिक विकास शाखा	९८४४२५९२२७
४८	श्री सुवेन्द्र कार्की	कार्यालय सहयोगी	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४४०८२३२४

अस्थायी/करार कर्मचारी विवरण

सि. नं.	कर्मचारीको नाम	पद	मोबाइल नं.
१	श्री निर्मल लामा	सूचना प्रविधी अधिकृत	९८५४०४९२४०
२	श्री टंकविक्रम थापा	कानून अधिकृत	९८४४९४७९९९
३	श्री आस्तिक बराल	इन्जिनियर	९८४९०७४९४७
४	श्री नविन वस्नेत	ईलेक्ट्रीकल इन्जिनियर	९८४४९३९५०६
५	श्री बबिन्द्रलाल माभी	सहायक स्तर पाचौं	९८४४०८६५३०
६	श्री दिपेश बराल	सहायक स्तर पाचौं	९८५४०४९९९०
७	श्री अमृत सिङ् थापा	सव-इन्जिनियर	९८४४०८०९७२

सि. नं.	कर्मचारीको नाम	पद	मोबाइल नं.
८	श्री विशाल खड्का	सव-इन्जिनियर	९८२५८३१०६३
९	श्री अलिसा खत्री क्षेत्री	एम.आई.एस.अप्रेटर	९८६४२०२८०३
१०	श्री भानुभक्त श्रेष्ठ	एम.आई.एस.अप्रेटर	९८४४०४७५०३
११	श्री अमोदकुमार श्रेष्ठ	असिष्टेण्ट सव-इन्जिनियर	९८६९३०३८३६
१२	श्री योगेन्द्रकुमारी राय	असिष्टेण्ट सव-इन्जिनियर	९८२५८५९५९३
१३	श्री देवीप्रसाद सापकोटा	ना.प्रा.स	९८४४४२२४८०
१४	श्रीसुनिलकुमार सारुमगर	अमिन	९८००८४६०५०
१५	श्री आरोसी देवकोटा	क.अ.	९८०७००६४७२
१६	श्री डोल्मा पाख्रिन	क.अ.	९८४४४६४७५४
१७	श्री बबिना बर्मा	क.अ.	९८९६९८२८७
१८	श्री शान्ता थापा कार्की	क.अ.	९८४४०९२४६७
१९	श्री रेवतीराज देवकोटा	फिल्ड सहायक	९८४९६६५४४८
२०	श्री ध्रुवकुमार वस्नेत	इलेक्ट्रिसियन	९८४४०४१४९५
२१	श्री रिताकुमारी परियार	मेडपा सहजकर्ता	९८४४२२५७९७
२२	श्री मुना आले	मेडपा सहजकर्ता	९८४४०८२६१४
२३	श्रीसुस्मिताकुमारी खत्री	पोषण स्वयंसेवक	९८४४२४५५९५
२४	श्रीसूचना कार्की	पशु प्रविधिक	९८४०१२५७७१
२५	श्री दिपककुमार गुप्ता	ल्याव अप्सिस्टेन्ट	९८९५८००९००
२६	श्री चन्द्रमाया कार्की	कार्यालय सहयोगी	९८४४०४१८०२
२७	श्री राधा खड्का	कार्यालय सहयोगी	९८४४०४०७८७
२८	श्रीसुशिला घिसिङ्	कार्यालय सहयोगी	९८४४०४०९६६
२९	श्री फाल्गुणी बस्नेत	कार्यालय सहयोगी	९८९२९५४२३
३०	श्री कमला माझी	कार्यालय सहयोगी	९८९२०४५८२९
३१	श्री यशोदा बराल	कार्यालय सहयोगी	९८४४०४२३८०
३२	श्री गोपालप्रसाद गौतम	कार्यालय सहयोगी	९८४४३२७३८३

नगर प्रहरी

सि.नं.	नाम	पद	मो.नं.
१	श्री बुद्धिराज श्रेष्ठ	नगर प्रहरी सहायक निरीक्षक (करार)	९८१९६४१६२६
२	श्री रामबहादुर कार्की	नगर प्रहरी हवलदार	९८१७६५१८७१
३	श्री ईन्द्रबहादुर गौतम	नगर प्रहरी हवलदार	९८४४१४७१७७
४	श्री कृष्णविक्रम थापा	नगर प्रहरी हवलदार करार	९८४४४२२१४९
५	श्री मदन खड्का	नगर प्रहरी हवलदार करार	९८४४२२६७७३
६	श्री विलओस्मा थिड तामाड	नगर प्रहरी करार	९८१५८५५१६२
७	श्री निरविक्रम रोक्का	नगर प्रहरी करार	९८१४८४८८२०
८	श्री नेत्र बहादुर राय	नगर प्रहरी करार	९८१९८५०६७८
९	श्रीसविना खड्का	नगर प्रहरी करार	९८०७८५७२९८
१०	श्री तुलसा फुयाल	नगर प्रहरी करार	९८२४८९८४१४
११	श्री मनिषा स्याङ्वा	नगर प्रहरी करार	९८१९८७४६८७
१२	श्री कुलबहादुर कार्की	नगर प्रहरी करार	९८२४८१९२१६
१३	श्री शान्तिबहादुर खड्का	नगर प्रहरी करार	९८१२०८८३०९
१४	श्री लक्ष्मण चौलागाई	नगर प्रहरी करार	९८१७६१३४१९
१५	श्रीसन्तोष कार्की	नगर प्रहरी करार	९८४१३५७४७०
१६	श्री ईन्द्रबहादुर सुनुवार	नगर प्रहरी करार	९८४०९४७३१३

सवारी चालक तर्फ

सि.नं.	नाम	पद	मो.नं.
१	श्री पूर्णबहादुर श्रेष्ठ	सवारी चालक	९८४४०४५७७६
२	श्री रामप्रसाद देवकोटा	सवारी चालक	९८४४१०६००२
३	श्री विनोद भण्डारी	सवारी चालक	९८४३६१९७३४
४	श्री नवराज देवकोटा	सवारी चालक	९८०७८२३९६१
५	श्री टिकाध्वज थापा	सवारी चालक	९८०४८७२८८७
६	श्री घनश्याम चौहान	सवारी चालक	९८४४०८२०७१
७	श्री पदमबहादुर घिसिङ	सवारी चालक	९८६३३३६६०१
८	श्री डम्बरबहादुर आले	सवारी चालक	९८०४८०६७८९
९	श्री उदयबहादुर मगर	फायर मेन	९८१२१५५२७२
१०	श्री विनोद खतिवडा	फायर मेन	९८१४८८२२३०
११	श्री रामबाबु श्रेष्ठ	रोलर चालक	९८४४००८४९६
१२	श्री हेमबहादुर रोकाहा	हेल्पर	९८१९८८१३२९

१३	श्री दिपक घिसिड	सवारी चालक	९८०७६३४९६५
१४	श्री गोपाल आलेमगर	सवारी चालक	९८६५१५७२२१
१५	श्री मोहन माभी	सवारी चालक	९८६२७८२६७१
१६	श्री जयबहादुर घिसिड	सवारी चालक	९८६२५९२४५४

सरसफाई कर्मचारी

सि.नं.	नाम	पद	मो.नं.
१	श्री रिता सार्की	सरसफाई	९८०४८२१४९३
२	श्री गोमा दमाई	सरसफाई	९८६३३३८६८३
३	श्री मानबहादुर स्याडतान	सरसफाई	९८१७६४९७३३
४	श्री हरिबहादुर वाईवा	सरसफाई	९८२६८३३९८३
५	श्री विनोदकुमार पाण्डे	सरसफाई	९८६६३७८५५४
६	श्रीसोमबहादुर गोले	सरसफाई	९८१९८४२६०७
७	श्री ईन्द्रबहादुर कार्की	सरसफाई	९८६२५५७२५९
८	श्री राजेन्द्र तामाड	सरसफाई	९८१५८२९४५८
९	श्री दयाकुमारी भुजेल	सरसफाई	९८१२०३२७५६
१०	श्री शान्ता भुजेल	सरसफाई	९८१३१८८३९१
११	श्री पम्फा सार्की	सरसफाई	९८०४८४०३२०
१२	श्री सिता रोक्का	सरसफाई	९८२५८२८१७३
१३	श्री रत्नमाया नेपाली	सरसफाई	९८२६८३४३३६
१४	श्री दिल कुमारी ठकुरी	सरसफाई	९८६३२३९८४५
१५	श्री मंगलीमाया मुक्तान	सरसफाई	९८१२०७५७४१
१६	श्री मनकुमारी खडगी	सरसफाई	९८१९६४०५५२
१७	श्री अनिता मल्लीक	सरसफाई	९८४४५४३३६१
१८	श्री मन्जु सार्की	सरसफाई	९८१९६९२४०६
१९	श्री हिराकुमारी दुलाल	सरसफाई	९८०४८३९९४
२०	श्री लक्ष्मी कुमारी बल	सरसफाई	९८१९६२७०२१
२१	श्री डम्बरबहादुर लुङ्गेली	सरसफाई	९८४४०९८०७४
२२	श्री लिलाकुमारी हायु	सरसफाई	९८६१९०३९७०
२३	श्री लोकबहादुर थापा	चौकीदार	९८६९६४१८९२

वडा कर्मचारी				
वडा नं १ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री बैकुण्ठकुमार कार्की	वडा सचिव	वडा सचिव १ नं.	९८४४१८७४४६
२	श्री राजकुमार माभी	प्राविधिक सहायक		९८६३९३७५७५
३	श्री गोमाकुमारी देवकोटा	सामाजिक परिचालक	करार	९८६१८२५५०१
४	श्री पुस्कर ढकाल	सामाजिक परिचालक	गरीव सँगै विशेश्वर(करार)	९८४४५९७१६२
५	श्री चन्द्र बहादुर वि.क.	का.स.		९८१९८८५४०७
वडा नं २ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री सुवर्ण देवकोटा	वडा सचिव	वडा सचिव २ नं.	९८४४०४०६५४
२	श्री मुरारी श्रेष्ठ	प्राविधिक सहायक		९८४४२९२८४०
३	श्री दुर्गा फुयाल	सामाजिक परिचालक	करार	९८१७६९७३७०
४	श्री हेमबहादुर श्रेष्ठ	का.स.	करार	९८४४०९५३३५
५	श्री गणेशबहादुर योन्जन	का.स.		९८१५८२८६६३
वडा नं ३ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री विरेन्द्रकुमार देवकोटा	प्राविधिक सहायक		९८४४०८५९१६
२	श्री खड्गप्रसाद तिमल्सिना	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८१९६७६७५८
३	श्री धावा स्याङ्वा	का.स.	करार	९८१८४९१३२८
वडा नं ४ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री उद्धवबहादुर थापा	वडा सचिव	वडा सचिव ४	९८४४०४०६९४
२	श्री राजेश थापा	प्राविधिक सहायक	करार	९८०४८६५२०३
३	श्री गायत्री भण्डारी	सहायकास्तर चौथौ		९८४५८३५५६६
४	श्री निर्मला कार्की	सामाजिक परिचालक	गरीव सँगै विशेश्वर (करार)	९८४४०८१७४४
५	श्री राधा अधिकारी	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८४३१०४३३९
६	श्री तारा पाटामगर	का.स.	करार	९८४४५२२३३२

वडा नं ५ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री उज्वलविक्रम थापा	वडा सचिव	वडा सचिव ५	९८५४०४०६८६
२	श्री बन्दना गिरी	प्राविधिक सहायक	करार	९८१२११२५५४
३	श्री विनोद नेवा खड्गी	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८४४०९५२०८
४	श्री सरस्वती कार्की	का.स.	करार	९८४४०९५२१८
५	श्री नेत्रबहादुर कार्की	सरसफाई	करार	९८०२७८२६६६
वडा नं ६ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री जगदिशविक्रम कार्की	वडा सचिव	वडा सचिव ६	९८४४०४०४५९
२	श्री सुस्मिता कार्की	सव.ईन्जिनियर	सहायकस्तर चौथौ	९८६०९४८६९९
३	श्री सिता पौडेल	सहायकस्तर चौथौ		९८४४२१६११०
४	श्री सीताकुमारी कार्की	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८६४०१७४५५
५	श्री सीता कोईराला	का.स.		९८६५८८९५४१
वडा नं ७ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री खड्गबहादुर मगर	वडा सचिव	वडा सचिव ७	९८०४८९८८४४
२	श्री बुद्ध कुमार बल	प्राविधिक सहायक	करार	९८२५८२१५१५
३	श्री सुमिता राई	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८२६८०७४००
४	श्री निर्मलाकुमारी पाल्पाली	का.स.	करार	९८१४८१००४३
५	श्री पवित्रा दमाई	का.स.	करार	९८२५८२१४२१
वडा नं ८ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री चक्रबहादुर मगर	वडा सचिव	वडा सचिव ८	९८४४०४००८८
२	श्री मिलन गुरुड	प्राविधिक सहायक	करार	९८६४५०७६२४
३	श्री उमेश श्रेष्ठ	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८४४४६४७८६
४	श्री मनिषा खडका	का.स.	करार	९८६३५४६१२५
वडा नं ९ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.

१	श्री मुकेश तामाड	वडा सचिव	वडा सचिव ९	९८५४०४११३९
२	श्री मेखलाल तामाड	सहायकस्तर चौथो	करार	९८४०९१८५६४
३	श्री प्रतिमा आचार्य	प्राविधिक सहायक		९८६२५५८०५५
४	श्री रमा देवकोटा	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८४५६६८५२१
५	श्री बुद्धिबहादुर बोहोरा	सर्वेक्षक	करार	९८६८८३६४६६
६	श्री सुजिता कार्की	सर्वेक्षक	करार	९८४३७०२९२३
७	श्री छत्रबहादुर खड्का	कार्यालय सहयोगी		९८४४१४७००४
८	श्री सानु थापा	का.स.	करार	९८४४२५४१४८
९	श्री पुजा माझी	का.स.	करार	९८६२३७६९११
१०	श्री पवित्रा थापा बोगटी	का.स.पशु सेवा केन्द्र	करार	९८४४४५३०१३
११	श्री ब्रमदेउकुमार दनुवार	ट्रयाक्टर चालक		९८५८५६८६३

वडा नं १० को कार्यालय

सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री दानबहादुर रजन मगर	वडा सचिव	वडा सचिव १०	९८४४१९७९३६
२	श्री रमन भुजेल	सब ईन्जिनियर	करार	९८४४४२४१७७
३	श्री श्रद्धा हुंगाना	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८६६४३९६११
४	श्री नरेशकुमार राय	सुपरभाईजर	करार	९८६१३२७९०२
५	श्री सुरेन्द्र खडका	का.स.	करार	९८४४२२६०४९
६	श्री बालकुमारी थापा	सडक हेरालु		९८२६८०६९४४

वडा नं ११ को कार्यालय

सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री सुवर्ण घिसिड	वडा सचिव	वडा सचिव ११	९८४४४३९४२२
२	श्री कमल हायू	प्राविधिक सहायक	करार	९८१६५९५५५२
३	श्री पदमप्रसाद देवकोटा	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८०७८२०९९५
४	श्री अमर आले	का.स.		९८०३३७०२६६

वडा नं १२ को कार्यालय

सि.नं	नाम थर	पद		सर्म्पक नं.
१	श्री गुणहरि घिमिरे	वडा सचिव	वडा सचिव १२	९८०४८८२४१३
२	श्री सन्तोष घिमिरे	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८६५१८५५६०

३	श्री दिलकुमारी वम्जन मगर	का.स.	करार	९८२४८५७३६९
४	श्री चक्रवर्तु माझी	सडक हेरालु	करार	९८१७८०१८२७
वडा नं १३ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सम्पर्क नं.
१	श्री सृजना अधिकारी	वडा सचिव	वडा सचिव १३	९८४४१९८४४२
२	श्री दिलकुमारी आलेमगर	प्राविधिक सहायक		९८२४३३६९१५
३	श्री सम्वीर भुजेल	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८१४८०६८०८
४	श्री दिपेन्द्र कार्की	सामाजिक परिचालक	करार	९८४४२३३६४८
५	श्री मिनबहादुर माझी	का.स.	करार	९८१२१६०४७९
वडा नं १४ को कार्यालय				
सि.नं	नाम थर	पद		सम्पर्क नं.
१	श्री दिपेश के.सी.	वडा सचिव	वडा सचिव १४	९८४११६७३०१
२	श्री अनन्तराज पोखरेल	प्राविधिक सहायक		९८०४८२६३८५
३	श्री राजन न्यौपाने	सहायक स्तर चौथौ	करार	९८१७८८४८६३
४	श्री रामकृष्ण बराल	कम्प्युटर अपरेटर	करार	९८६३६३६४९९
५	श्री कुशल कार्की	का.स.	करार	९८१२१७९८१७

स्वास्थ्य संस्था तर्फ कार्यरत कर्मचारीहरु

स्वास्थ्य चौकी		पद	सम्पर्क नम्बर
चपौली स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री महानन्द राय यादव	सि.अहेव अधिकृत	९८४४३२७२०१
२	श्री कृष्णाकुमारी कार्की	सि.अ.न.मी.	९८२५८१२९६९
३	श्री नविन लामिछाने	अहेव	९८४४०४२५७६
४	श्री शोभा रम्तेल	अनमी	९८४४२५१७२१
५	श्री ईन्दिरा देवकोटा(करार)	का.स.	९८६९३०३५४०
भद्रकाली स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री विजयकुमार राउत	ज.स्वा.नि.	९८५१२३१७६८
२	श्री शान्तिकुमारी श्रेष्ठ	सि.अनमी	९८४४०४१७१८
३	श्री बिन्दाकुमारी सुनुवार	अहेव	९८४९३२२३१५
४	श्री राजेश फुयाल	अहेव	९८४४०८४८१५

स्वास्थ्य चौकी		पद	सम्पर्क नम्बर
५.	श्री ईन्दिकाकुमारी गोले	अनमी	९८४४२९६८६७
६	श्री शान्ताकुमारी श्रेष्ठ(करार)	का.स.	९८४४३६२७७७
सिद्धेश्वर स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री रविन्द्रकुमार श्रेष्ठ	सि.अहेव अधिकृत	९८४४०९५९९४
२	श्री चपला श्रेष्ठ	सि.अनमी	९८४४०८२२०५
३	श्री शर्मीलाकुमारी पाख्रिन	अहेव	९८६४०५४५५०
४	श्री कविताकुमारी कटुवाल	अनमी	९८६९९५५०६५
५	श्री शर्मीला गिरी(करार)	का.स.	९८४३९३५४८५
रानिचुरी स्वास्थ्य चौकी			
१	श्री विजयकुमार राउत	ज.स्वा.नि.	९८५९२३९७६८
२	श्री सानुदेवीश्रेष्ठ	सिअनमी	९८०३३९५७०५
३	श्री विना रमौली	अनमी	९८९७६४६८४८
४	श्री ईन्दिरा पहाडी	अहेव	९८९७६८०९५५
५	श्री सन्तोष बराल	अहेव	९८४४९९७०९७
६	श्री गोमाकुमारी आचार्य	सिअनमी	९८०९६७२८८२
डाँडीगुराँसे स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री ललितकुमार थिङ	हेअ	९८९८६३४३२६
२.	श्री महालक्ष्म देवकोटा	सि.अनमी	९८४३९५४४२३
३	श्री सविना ढुङ्गाना	सि.अनमी	९८४०७०९९६७
४	श्री लक्ष्मी श्रेष्ठ	अहेव	हाल स्वास्थ्य शाखा
५	श्री लक्ष्मी वि.क.	अ.न.मी	९८९२०७७९३५
६	श्री भुवनकुमारी न्यौपाने(करार)	का.स.	९८०४८९४८६९
भीमान स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री हरीकृष्ण कायस्थ्य	सिअहेव अधिकृत	९८४४९४७२७२
२.	श्री दिपकराज खडका	हेअ	९८४४२००४०७
३.	श्री रत्ना कायस्थ्य	सि.अनमी	९८४४२५४०७२
४.	श्री मैरानी तामाङ	अहेव	९८४४०४०४४५
५.	श्री सुष्मा गौतम	सि.अनमी	९८४४२९६६९९
६	श्री मिरा गुरुङ	अनमी	
७	श्री मन्दिरा श्रेष्ठ(करार)	अनमी	९८४९९५९५३७
८	श्री सृष्टि स्याङ्वा(करार)	ल्याव असिसटेण्ट	९८६२५५७०९८

स्वास्थ्य चौकी		पद	सम्पर्क नम्बर
९	श्री गीता राउत(करार)	का.स.	
१०	श्री शर्मीला मोक्तान(करार)	का.स.	९८४५६७५५४५
११	श्री अन्जु खडका(करार)	का.स.	
रानिबास स्वास्थ्य चौकी			
१.	श्री मोहनप्रसाद सुवेदी	सिअहेव अधिकृत	९८१२१९४१०५
२.	श्री ज्योती भुजेल	हेअ	९८२४८७०१७१
३.	श्री प्रमीला श्रेष्ठ	सि.अनमी	९८४४०३९५०८
४.	श्री अमीर हायु	अहेव	९८६३७४५६६५
५.	श्री चन्द्रकलाकुमारी कुमर दनु	अनमी	९८४४३१४७७६
६	श्री मधु बुढाथोकी(करार)	अनमी	
७.	श्री गाणी माफी	का.स.	
८.	श्री सुमीत्रा दमाई(करार)	का.स.	
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र खटार क.न.पा.४			
१.	श्री सन्तकुमारी श्रेष्ठ	अहेव	९८०७६२१०७७
२	श्री सुनिता अर्याल	अनमी	९८४५६४०८६४
३	श्री चन्द्रकुमारी श्रेष्ठ	अनमी	९८४४४०३८८९
४	श्री शुसिलाकुमारी श्रेष्ठ	का.स.	९८४४५६३०३१
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र थाक्ले फेदी क.न.पा.७			
१.	श्री चण्डिका आले मगर	अहेव	९८१२१८४८३०
२.	श्री शिखा थापा	अनमी	९८४४१९०००७
३.	श्री दुर्गाकुमारी रम्तेल	अनमी	९८२५८२८१७०
४.	श्री यमकुमारी खत्री	का.स.	९८२६८७८५३०
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र कवासे क.न.पा.१२			
१.	श्री थर्कवहादुर आले	अहेव	९८०९६८२७७३
२.	श्री शुभद्रा कार्की	का.स.	९८१७८०१८२७
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सिलामे क.न.पा.५			
१.	श्री चिनाकुमारी लामा	अहेव	९८४४०४०८३०
२.	श्री अनुषा बैदार	सि.अनमी	९८४४२२६२४९
३.	श्री भगवती दर्लामी	अनमी	९८४२३९०७१७
४.	श्री शर्मीलाकुमारी मुक्तान	का.स.	९८१३७८२५३३
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र डांडाटोल क.न.पा.१०			

स्वास्थ्य चौकी		पद	सम्पर्क नम्बर
१.	श्री भरतकुमार राई	अहेव	९८४४०६६२१८
२.	श्री रन्जना पहाडी	अनमी	९८४४४५७४५८
३.	श्री रोहितकुमारी भुजेल	अनमी	९८०४८२९४७१
४.	श्री अम्बिकादेवी पोखेल	का.स.	९८४४१९७२८०
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र डाँडाटोल क.न.पा.१३			
१.	श्री रमिता कोईराला	अहेव	९८०७८०९९४८
२.	श्री स्मृता प्रधान	अनमी	
३.	श्री निर्मला देवकोटा	का.स.	९८१९६६८५४०
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र डाँडाटोल क.न.पा.८			
१.	श्री शर्मीला विश्वकर्मा	अहेव	९८४४२९२६९०
२.	श्री निर्मला जर्गामगर	अनमी	९८४३५२८५१५
३.	श्री संगीता मोक्तान	का.स.	९८४४४२९७१९

कृषि र भेटेरिनरी तर्फ

सि.नं.	नाम	पद	कार्यालय	मो.नं.
१	श्री शेर बहादुर रोक्का	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं २ र ५	९८०९६८६६०६
२	श्री ओमकुमारी कार्की	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं ६ र ८	९८४९७३६५३५
३	श्री बालकृष्ण चौलागाई	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं १३ र १४	९८१७८०९५४९
४	श्री सरोज तिमल्सिना	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं १ र ७	९८१९८४६५२२
५	श्री रमेश हायु	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं ११ र १२	९८०७६७५५३५
६	श्री हिराबहादुर बस्नेत	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं १०	९८०९६५७७०८
७	श्री कमलप्रसाद बराल	भेटेरिनरी जे.टि.ए.	वडा नं ३ र ४	९८१६८५७०८२
८	श्री लिलानाथ देवकोटा	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं ११ र १२	९८१७८७६०८९
९	श्री सविनाकुमारी थापा	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं २ र ७	९८०७६७४६९९
१०	श्री रुपा कार्की	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं ९ र १३	९८१९८४८२३३
११	श्री पोष्टराज अधिकारी	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं ३ र ४	९८४४२३२१९४
१२	श्री लक्ष्मी श्रेष्ठ	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं ५ र १०	९८४४३१५३४१
१३	श्री देविका क्षेत्री	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं ८ र १४	९८४४५३२१८८
१४	श्री सुनिता न्यौपाने	कृषिजे.टि.ए.	वडा नं १ र ६	९८४४०१९६३१

सिन्धुली जिल्लास्थित विभिन्न कार्यालयहरु

सि.नं.	कार्यालयको नाम	सि.नं.	कार्यालयको नाम
१	सिन्धुली जिल्ला अदालत	१६	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१७	जिल्ला हुलाक कार्यालय
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	१८	तथ्याङ्क कार्यालय, सिन्धुली
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१९	नेपाल विद्युत प्राधिकरण
५	कमलामाई नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय	२०	नेपाल टेलिकम
६	डिभिजन वन कार्यालय, सिन्धुली	२१	नापी कार्यालय
७	कृषि ज्ञान केन्द्र	२२	कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्र
८	मालपोत कार्यालय	२३	कारागार कार्यालय
९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	२४	खाद्यप्रविधि गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय
१०	सिन्धुली अस्पताल	२५	कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड शाखा कार्यालय
११	सुनकोशी मरिण डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	२६	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय
१२	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	२७	जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाइ (अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानीय पूर्वाधार)
१३	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	२८	जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाइ (शिक्षा)
१४	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन इकाइ (सुपर जोन)	२९	स्वास्थ्य बीमा बोर्ड जिल्ला कार्यालय, सिन्धुली
१५	करदाता सेवा कार्यालय सिन्धुली	३०	जिल्ला आयुर्वेद कार्यालय

अनुसूची २

कमलामाई नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सहकारी संस्था

क्र.सं.	सहकारीको नाम	ठेगाना	क्र.सं.	सहकारीको नाम	ठेगाना
१	दिपज्योती साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.५	६१	उन्नत साना किसान सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
२.	जय बागवानी कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.६	६२	लोकप्रिय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३.	सौगात लघु उद्यम सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.६	६३	जनसेवा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
४.	सगम व्यवसायी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.४	६४	जलकन्या महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.३
५.	मिलिजुली बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.६	६५	सिद्धि गणेश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
६.	सुर्योदय कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	६६	फूलबारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
७.	स्वर्णिम भविष्य बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	६७	गुराँस महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१३
८.	राष्ट्रसेवक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	६८	महिला कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
९.	शिक्षकहित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	६९	सृजनशिल जडिबुटी सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.७
१०	ओम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	७०	पारीजात बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
११	नवचेतना कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.२	७१	भगवती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१
१२	हातेमालो महिला कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५	७२	जनचेतना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१
१३	पुर्व कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	७३	होटल व्यवसायी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
१४	भीमान बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११	७४	कमला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५
१५	जनहित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११	७५	कमलामाई उपभोक्ता सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५
१६	सहकार्य बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	७६	सिंहज्योती कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११
१७	दुकदुकी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४	७७	रानीचुरी दलित उत्थान सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११
१८	फर्निचर उद्योग सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	७८	मा चण्डेश्वरी ग्रामीण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१
१९	सिद्धबाबा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	७९	हाम्रो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
२०	नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	८०	नागरीक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६

२१	धनदेवी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	८१	हाम्रो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५
२२	बनस्पती जडीबुटी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१०	८२	फेकोफन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
२३	एकिकृत सामुदायिक विद्युत सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१०	८३	बडारे कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११
२४	शुभकामना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	८४	सरस्वती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११
२५	चन्द्रोदय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५	८५	समग्र कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१२
२६	सिन्धुलीगढी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५	८६	कमलामाई मन्दिर संरक्षण क्षेत्र विकास पर्यटन सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५
२७	सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	८७	प्रगतिशिल महिला सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
२८	शान्ती कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.७	८८	मिलन कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४
२९	महिला जागृती कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४	८९	सिन्धुली कर्मतारा साना किसान सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३०	पारीजात महिला कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९	९०	धरहरा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३१	जनकल्याण पशुपंक्षी सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५	९१	सिम्रीक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३२	जनसहयोगी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	९२	९२ सिन्धु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३३	शिद्धबाबाव्यवसायीक तरकारी उत्पादन कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	९३	सिद्धगढी ग्रामीण कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.३
३४	मरिण ठाकुर कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१	९४	सातपत्रे कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४
३५	जागरण कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९	९५	मरिण दुग्ध उत्पादक कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१
३६	भद्रकाली जडिबुटी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.७	९६	सिद्धबाबा कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१२
३७	मिलन कृषि सहकारी संस्था, लि.(कार्यक्षेत्र कनपा ४२५, भद्रकाली रतनचुरा डाडी)	क.न.पा.४	९७	नमुना मौरीपालन सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४
३८	भद्रकाली महिला दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४	९८	बागवानी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
३९	सिन्धु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	९९	किसान हातेमालो कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.२
४०	गढीमाई कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५	१००	सिन्धुली भुईकटहर उत्पादक सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
४१	सातपडे कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१०	१०१	सिद्धि गणेश दुग्ध कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.२
४२	जागरुक महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.१०	१०२	कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
४३	कमलामाई प्राङ्गारिक कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	१०३	ठाकुरदेवी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४
४४	नमुना कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.२	१०४	भीमान कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९
४५	हाम्रो साना किसान सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.४	१०५	जनसेवा कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.५

४६	हितैसी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.८	१०६	सक्षम लघु उद्यम सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९
४७	परिवर्तन महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.२	१०७	शसक्त महिला कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९
४८	हिमाल लघु उद्यम कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१	१०८	सुनौलो विहानी कृषि उद्यमशिल सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१२
४९	सिन्धुली श्री बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.)	क.न.पा.६	१०९	साभा कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
५०	कमला दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९	११०	सरल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६
५१	रानीवास प्राङ्गारिक कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१३	१११	समृद्धि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९
५२	नेत्रज्योती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११	११२	महाभारत दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.५
५३	रानीवास दलित उत्थान कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१४	११३	वरुणदेवी महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.१२
५४	महिला साना किसान कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१४	११४	गोसाई गोसाईनी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	क.न.पा.६
५५	डाँडागाउँ कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१२	११५	तँपाई हाम्रो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	क.न.पा.६
५६	रानीचुरी कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.११	११६	कमला सहकारी संस्था लिमिटेड	क.न.पा. ९
५७	बुद्ध फलफूल कृषि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१२	११७	सिन्धुलीगढी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	क.न.पा. ३
५८	जनमुखि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.९	११८	जयबुद्ध बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	क.न.पा.६
५९	लालीगुराँस उपभोक्ता सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.६	११९	समृद्धि कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	क.न.पा.६
६०	डाडीगुराँसे जडिबुटि सहकारी संस्था, लि.	क.न.पा.१			

अनुसूची ३
बिद्यालयको विवरण

क्र.स.	बिद्यालयको नाम	वडा नम्बर	बिद्यालयको किसिम	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	कमला मा.वि. माइस्थान करकरे	८	सामुदायिक	१४६	१३१	२७७
२	कमला मा.वि. दुङ्गेबास	४	सामुदायिक	२४८	२२५	४७३
३	कमला जनज्योति मा.वि. सिलामे	५	सामुदायिक	१३५	१४५	२८०
४	कालिका मा.वि. धमिले जरायोटार	११	सामुदायिक	२५२	२३५	४८७
५	कालिका मा.वि. पल्लोरामपुर	७	सामुदायिक	९८	९०	१८८
६	कुण्डेश्वरी मा.वि. बेसारेबेंशी	१२	सामुदायिक	१६५	१२१	२८६
७	गौमती मा.वि. माढीबजार	६	सामुदायिक	८१२	७१७	१५२९
८	चण्डेश्वरी मा.वि. डाँडी	१	सामुदायिक	१८५	१८६	३७१
९	जनता मा.वि. चन्दनपुर	१४	सामुदायिक	३२५	३१३	६३८
१०	जनजनगृति मा.वि. भीमान	९	सामुदायिक	४६८	४०३	८७१
११	जनजागृति मा.वि. निबुवाटार	२	सामुदायिक	१३८	१२०	२५८
१२	जलकन्या मा.वि. चपौली	३	सामुदायिक	१५१	१३२	२८३
१३	जनजागृति मा.वि. टङ्सार	१२	सामुदायिक	९७	८८	१८५
१४	जनज्योति मा.वि. फोसेटार	५	सामुदायिक	६००	४९०	१०९०
१५	नवज्योति बहिरा मा.वि., जर्सेदमार	६	सामुदायिक	६१	६३	१२४
१६	पञ्चकन्या मा.वि. कुडुले	४	सामुदायिक	९०	७४	१६४
१७	प्रभात मा.वि. रानीबास	१३	सामुदायिक	२३५	२०५	४४०
१८	प्रगतिशिल मा.वि. धामिडुमरिया	१०	सामुदायिक	२३०	२१३	४४३
१९	वरुणदेवी मा.वि. खट्टार	४	सामुदायिक	१०६	१००	२०६
२०	मा.वि. गडौली	७	सामुदायिक	१५३	१०७	२६०
२१	मा.वि. चिलाउनेडाँडा भीरगाउँ	११	सामुदायिक	१५०	११६	२६६

क्र.स.	बिद्यालयको नाम	वडा नम्बर	बिद्यालयको किसिम	छात्रा	छात्र	जम्मा
२२	मा.वि. तीनपाटन बाँझे	१२	सामुदायिक	८७	१०२	१८९
२३	सिद्धबाबा मा.वि. पानीट्याङ्की	६	सामुदायिक	३३३	२७७	६१०
२४	मा.वि. पिपलभञ्ज्याङ	२	सामुदायिक	७९	९६	१७५
२५	शिखर मा.वि. बेल्टार	१	सामुदायिक	९१	७८	१६९
२६	शंकरेश्वर मा.वि. जखनी	१	सामुदायिक	१७१	१७४	३४५
२७	कमला नि.मा.वि. तिनतले	८	सामुदायिक	९४	९७	१९१
२८	नि.मा.वि.थाक्लेडाँडा	७	सामुदायिक	९५	५४	१४९
२९	नि.मा.वि.बाँसकटेरी	७	सामुदायिक	४२	४०	८२
३०	नि.मा.वि.सिरुडाँडा	११	सामुदायिक	६७	६९	१३६
३१	बम्बेश्वर नि.मा.वि. खट्टार	२	सामुदायिक	३९	३७	७६
३२	सरस्वती नि.मा.वि. रिठ्ठाबोटे	१२	सामुदायिक	६५	५७	१२२
३३	सिद्धकाली नि.मा.वि. केवरे	२	सामुदायिक	४७	४४	९१
३४	ज्ञानज्योति नि.मा.वि. काउछे	९	सामुदायिक	६२	७०	१३२
३५	श्री उत्पन्नप्रा.वि. पचभैया	२	सामुदायिक	१२	१०	२२
३६	श्री उज्यालो प्रा.वि. हायुगाँउ	१	सामुदायिक	२८	२८	५६
३७	श्रीकमला प्रा.वि. चन्दनपुर	१४	सामुदायिक	६४	५४	११८
३८	श्री कमला जनज्योति प्रा.वि. खोरिया	१४	सामुदायिक	५९	५६	११५
३९	श्री कमलकन्या प्रा.वि. माझबोहोरे	२	सामुदायिक	१२	२१	३३
४०	श्री कालिका प्रा.वि. पोखेलगाउँ	४	सामुदायिक	८	१०	१८
४१	श्री कुसुम प्रा.वि. कुसुमटार	२	सामुदायिक	१०	१६	२६
४२	श्री चदाहा कमलासङ्गम प्रा.वि. रुचानी	१३	सामुदायिक	३९	४३	८२
४३	श्री जनकल्याण प्रा.वि. मडाहा रानिवास	१३	सामुदायिक	३७	३३	७०
४४	श्री जनज्योति प्रा.वि. भँडार	१०	सामुदायिक	१९	१४	३३
४५	श्री जनता प्रा.वि. ज्यामिरे	१०	सामुदायिक	२४	३८	६२
४६	श्री जनसृजना प्रा.वि. गौरडटोल	१०	सामुदायिक	१५	२७	४२
४७	श्री जनमुखि प्रा.वि. ढाँडे	४	सामुदायिक	११	१३	२४
४८	श्री जनजिवन प्रा.वि. जस्मनटार	११	सामुदायिक	३१	३२	६३
४९	श्री जनचाहना प्रा.वि. ओल्लोरामपुर	७	सामुदायिक	२२	२८	५०
५०	श्री जनजागरण प्रा.वि. छतिवन	११	सामुदायिक	२५	१९	४४
५१	श्री जनसेवी प्रा.वि. निपानेदमार	१	सामुदायिक	३१	२९	६०
५२	श्री जनज्योति प्रा.वि. गुम्बाचैर	१	सामुदायिक	१६	१९	३५
५३	श्री जनज्योति प्रा.वि. मरिणकोप्ने	१	सामुदायिक	४६	५१	९७
५४	श्री जनसेवा प्रा.वि. बुदुनाखोला	१२	सामुदायिक	१७	२४	४१
५५	श्री तीनकन्या प्रा.वि. सुनडाँडा	२	सामुदायिक	७	८	१५
५६	श्री देउराली प्रा. वि. सातपत्रे	४	सामुदायिक	२१	२२	४३

क्र.स.	बिद्यालयको नाम	वडा नम्बर	बिद्यालयको किसिम	छात्रा	छात्र	जम्मा
५७	श्री धमिले प्रा.वि. झाक्रिडाँडा	१२	सामुदायिक	१०	१६	२६
५८	श्री पञ्चकन्या प्रा.वि. ऐसेलुजँघार	५	सामुदायिक	१३	१२	२५
५९	श्री प्रा.वि. दुङ्ग्रेभञ्ज्याङ	२	सामुदायिक	१०	८	१८
६०	श्री प्रा.वि. केरावारी	४	सामुदायिक	२७	२२	४९
६१	श्री प्रा.वि. तेसोँखड्कुले	११	सामुदायिक	११	१३	२४
६२	श्री प्रा.वि. फाल्चुरी	११	सामुदायिक	१३	७	२०
६३	श्री प्रा.वि. बाटोनिगाले	३	सामुदायिक	१३	१८	३१
६४	श्री प्रा.वि. प्रतापेभञ्ज्याङ	३	सामुदायिक	२४	२१	४५
६५	श्री बागेश्वरी प्रा.वि. बागछेडा	८	सामुदायिक	१७	१२	२९
६६	श्री बालज्योति प्रा.वि. काङ्गरिङ	१३	सामुदायिक	१७	१०	२७
६७	श्री बिपि प्रा.वि. शिखरपुर	१२	सामुदायिक	२५	३०	५५
६८	श्री मनकामना प्रा.वि. जरायोटार	५	सामुदायिक	१४	१८	३२
६९	श्री महाकाली प्रा.वि. वाल्दिङ	२	सामुदायिक	१६	१९	३५
७०	श्री रक्तमाला प्रा.वि. भञ्ज्याङपोखरी	३	सामुदायिक	१४	१६	३०
७१	श्री लालीगुराँस प्रा.वि. चैयाडाँडा	१२	सामुदायिक	१३	११	२४
७२	श्री लालीगुराँस प्रा.वि. मझिनीदमार	१	सामुदायिक	३७	२४	६१
७३	श्री शहिद प्रा.वि. पन्नेसी	९	सामुदायिक	२७	३२	५९
७४	श्री सातकन्या प्रा.वि. तुलडाँडा	८	सामुदायिक	२१	२६	४७
७५	श्री सिद्ध प्रा.वि. अँधेरीभञ्ज्याङ	६	सामुदायिक	१७	२६	४३
७६	श्री हरि ठाकुर प्रा.वि. हरिथुम्का	७	सामुदायिक	१६	१२	२८
७७	श्री हरियाली प्रा.वि. कोरुमखोला	९	सामुदायिक	३६	४२	७८
७८	श्री हात्तीगाँडा प्रा.वि.	१२	सामुदायिक	७	१०	१७
७९	श्री हिमचुली प्रा.वि. रानीचुरी	१०	सामुदायिक	१५	१४	२९
८०	श्री त्रिवेणी प्रा.वि. दोभानटार	१०	सामुदायिक	४०	४३	८३
८१	श्री ज्ञानमाला प्रा.वि. गौतमटोल	३	सामुदायिक	६	५	११
८२	श्री प्रा.वि. धप्सारबेसारे	८	सामुदायिक	१९	२२	४१
८३	श्री ठाकुरदेवी प्रा.वि. दर्लामीबोगटी	४	सामुदायिक	८	३	११
८४	श्री सरस्वती प्रा.वि. शाखाजोर	५	सामुदायिक	१६	२०	३६

अनुसूची ४

स्रोत नक्साहरु

